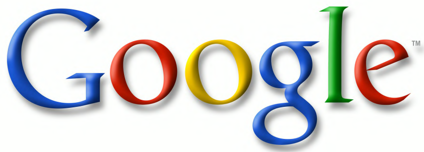
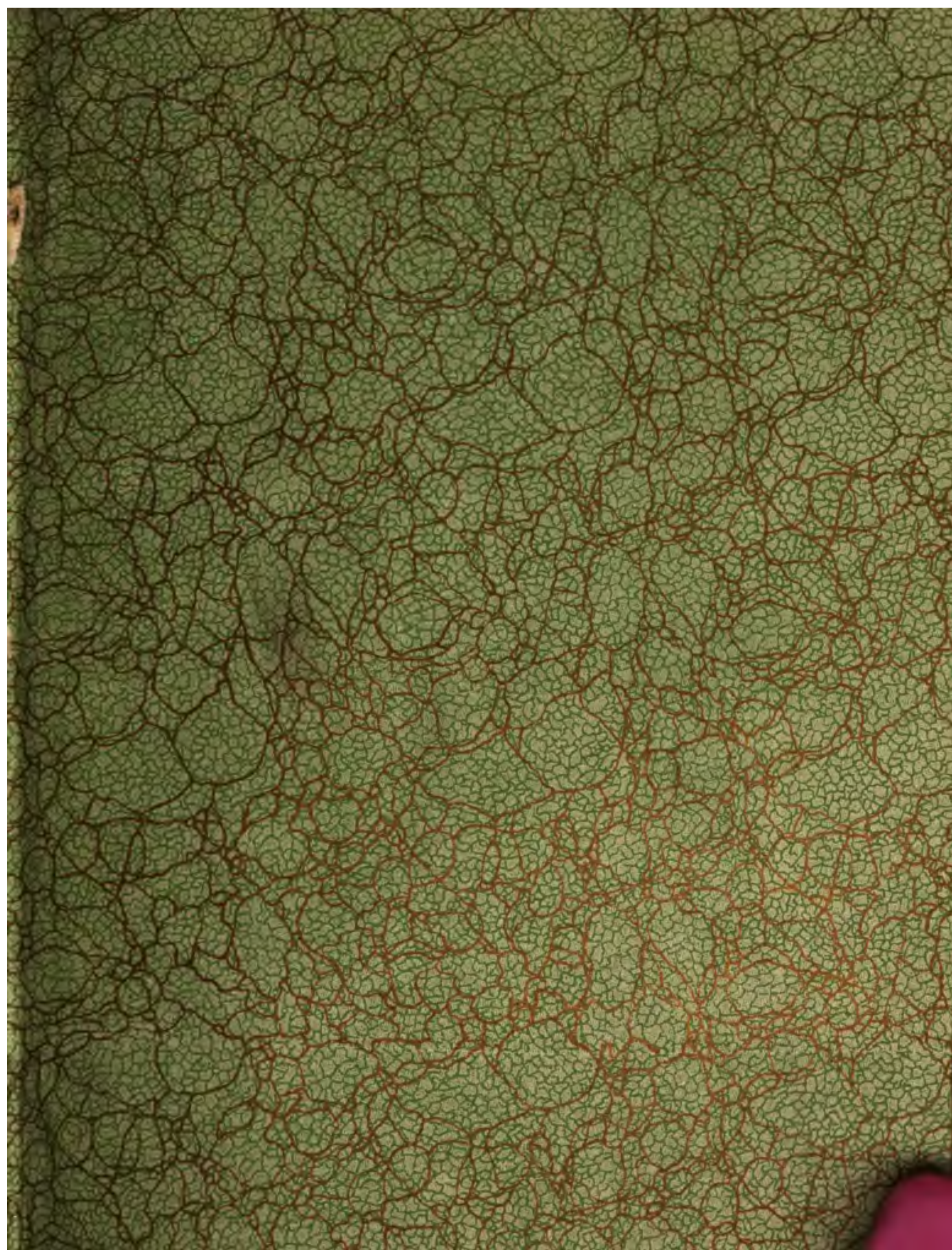

A 3 9015 00369 808 4
University of Michigan – BUHR

H TH RÜTZEBECK

VEJEN TIL FILISTÆA

FORTÆLLING

DET SCHUBOTHESKE FORLAG

VEJEN TIL FILISTÆA

Af H. Th. Rützebeck

VED HOKSØR FJORD................ Kr. 3,25
DEN DANSKE SOMMER.............. - 3,50

H. TH. RÜTZEBECK

VEJEN TIL FILISTÆA

EN FORTÆLLING OM STUDENTER

KØBENHAVN
DET SCHUBOTHESKE FORLAG
J. L. LYBECKER OG E. A. HIRSCHSPRUNG
1903

J. COHENS BOGTRYKKERIER
(GEORG A. BACH).

I

Der laa to Aviser paa en Bænk i Dyrehaven.

I den ene stod der at læse: Enhver virkelig Fædrelandsven maa, uanset hvilke statsretlige Anskuelser han hylder, — idet vi mener, at saadanne Anskuelser, hvor differerende de end kan være efter den enkeltes Temperament, Opdragelse og sociale Position, dog kunne udjævnes og ophæves af højere Hensyn, — enhver sand Fædrelandsven maa fyldes med Sorg og den dybeste Ængstelse for Fremtiden ved at se, hvorledes vort gamle Fædrelands dyreste Interesser sættes til Side for en smaalig Stræben mod Partiformaal osv. osv.

I den anden stod der skrevet: Kun eet kan vi gøre: vaage over, at Hadet ikke dør i os, vogte paa, at Hadets hellige Ild ikke slukkes. I stejl Trods, med hver dirrende Nerve spændt vil vi spejde mod den Dag, da Reaktionens sorte Flodbølge har naaet sin Højde. Den skal finde vort Had vaagent og vor Trods frisk osv. osv.

— — Hvor kunde man tænke paa Sorg og Ængstelse, Had og Trods hin fredfyldte Septemberaften i Dyrehaven. Det første vemodsfulde Skær af Efteraarets Farver laa over Skoven, det hviskede fra hver Plante om Ro og Hvile efter

1

den lange Soldag; fra hvert af de let gulnede Blade lød der en stille Formaning om Fred og Forsoning, før Efteraarets susende Dommedagsblæst forenede alt i Dødens Kammeratskab. — Og her kunde Mennesker tale om at hade og trodse!

Bag ved det lave Skovhegn laa de frugtbare Marker, hvis rige Grøde var bragt i Hus. Den nedgaaende Sol gød et varmt Skær over Landskabet, den rødmede Vandet i den lille Dam og tændte et tindrende Blus i hvert Vindue, den kunde faa fat paa. Alt som den sank, fik hver lille Sten paa Marken, hver lille Tue, som før gik i eet med Jorden, sin egen Skygge, og til sidst var Marken fyldt med Skygger, der langsomt gled over i hinanden ind i det voksende Mørke. Denne frugtbare Jord havde Sommeren igennem holdt den glade Prædiken om Himlens Fugle og Markens Lilier, om den rige Høst efter en tillidsfuld Udsæd, — og her kunde Mennesker ængstes og sørge!

Men Aviserne taler heller ikke altid sandt. Der lyder Trin paa Skovvejen. Se paa det Par, der kommer og sætter sig paa Bænken, — de tænker saa sandt mindst af alt paa Had, thi de ser hinanden i Øjnene med et Blik, der tindrer om Kap med Solen. Hun har samlet en stor Buket Kviste med helt visnede Blade, nu tager hun med et Smil den bedrøvede Avis, laver et Kræmmerhus af den og lader de triste Ord og det gule Løv gøre hinanden Selskab.

Og der kommer fra den anden Side et Par raske Drenge med Træsabler og Papskjolde. Den hadefulde Avis bliver i Hast forvandlet til en trekantet Hat, der sættes trodsig paa Snur, og snart hvirvles den rundt i en Kamp, hvor der ikke er Spor af Had, men kun Jubel af Ungdom og Glæde.

Der lyder Sang nede paa Skovvejen og taktfaste Trin af en hel Skare Mennesker. De to paa Bænken rykker lidt fra hinanden, og Drengene standser i deres Leg. En Flok Studenter marscherer syngende forbi. Huerne er skudte højt op over Panden, Overfrakkerne hænger løst om Skulderen, og Skoene er hvide af Støv. De gaar enkeltvis og parvis over hele Vejens Bredde, og efterhaanden som de svinger om Hjørnet ud mod Marken, fanger Solen dem ind i sit røde Skær og lægger en helt overnaturlig Glans over Ansigterne. De ser hverken paa Kærestefolkene eller paa Drengene, de ser lige ind i den røde Sol, og Sangen og de taktfaste Trin lyder, til de atter svinger ind i Skoven mellem de dunkle Stammer.

Saa slukkes Solen og alle de smaa Blus i Vinduerne, Høstmørket hyller Skoven og Marken ind i sin tætte, uigennemtrængelige Kaabe, og Aftenens Kølighed driver baade Mennesker og Aviser paa Vej hjemad.

— — — — — — — —

Studenterdiskussionsklubben »Lux« samledes den 15. September 1885 til en Sexa efter den vellykkede Skovtur. Varm Ret, koldt Bord, en halv Flaske Rødvin til Mands. Denne halve Flaske gjorde navnlig Lykke. Det var saa nyt at være Student, der var noget paa engang saa nobelt, saa moderat, saa fordringsfuldt og dog saa behersket ved at sidde og drikke Rødvin. Det infame Giftblanderbryg, der pralede med Navnet »Léoville«, havde ikke i sin Ungdom paa Spritfabrikken drømt om at skulle ende som Genstand for saa mange fine og sammensatte Følelser.

Den lavloftede Stue med den skæve Hængelampe og de indrammede Ølreklamer paa Væggene kunde lige rumme de

seksten »Luxer«, som Deltagerne kaldte sig. For Bordenden sad »Præsidenten«: stud. theol. Trygve Hemmingsen. Idet han saa ud over den spisende og klinkende Skare, svulmede hans Hjerte af Begejstring, saa at han fik Taarer i Øjnene. Disse unge var ikke hostrupske Studenter, der skraalede Puncheviser eller holdt Udkig efter smukke Genboersker, — det var en Ungdom, som i en gærende og kæmpende Tid vilde prøve alt og granske alt, for ikke at blæses med af Tidens skiftende Vinde, men som hurtigst muligt vilde vinde et Fodfæste og gøre en Indsats i Livet.

Trygve beklædte sin Præsidentværdighed med fuld Ret; det var hans Energi, der havde fylket og disciplineret Skaren og skrevet dens Love. En fast Kerne havde han haft i Kammeraterne fra Latinskolen, men Størsteparten havde han ikke kendt i over tre Uger.

Paa hver Side havde han en haandgangen Mand. Til højre sad hans Fætter, Martin Hemmingsen, som ifølge sin Families Tradition var bleven indviet til Juraen. Søn efter Søn i op- og nedstigende Linie blev ufravigelig ofret til Fru Justitia, og Martins Fader, Kontorchefen, havde med stor Højtidelighed lagt det ældgamle Eksemplar af Danske Lov med de afblegede Blækcitationer fra en Række Slægtled, paa hans Vugge et Par Dage, efter at han var bleven født. Hans medfødte Takt og rige Erfaring fra det fine borgerlige Hjem var af uvurderlig Betydning for Trygve; — det var saaledes ham, det skyldtes, at der var Rødvin og ikke Øl og Snaps paa Bordet.

Paa den anden Side sad Barndomsvennen Hother Hansen. Han havde været forældreløs fra sin tidligste Barndom og havde kun en eneste Onkel i København, med hvem han endda havde haft lidet at gøre ud over de Smaabeløb, hvor-

med denne havde stivet hans magre Kasse af. Han havde en lille Arv, der helst skulde slaa til, indtil Studierne var fuldførte, og som første Begyndelse paa disse Studier havde han anskaffet sig Titelen: Stud. mag. Hvad den betød, havde han egentlig ikke nogen Mening om, men det saa ud til at skulle blive noget i Retning af Fransk. Han var vant til at følge Trygve slavisk i alt, hvad denne tog sig til, og hans barnlige Beundring virkede opfriskende paa Præsidenten. Desuden sang han som en Nattergal.

— Det gik meget lystig til og knap saa behersket, som Rødvinen egentlig fordrede. Der var et antageligt Stykke af Skoledrengen tilbage i de fleste, og han havde nu engang ikke bedre Smag end at finde det morsomt at nappe sin Sidemand i Benet, vræle op af fuld Hals og kyle forskellige Ting i Hovedet paa Genboerne, — akkurat som han plejede at gøre, naar de i Skolen sad og ventede paa Fysiklæreren. Martin trak lidt haanlig paa Smilebaandet, og Trygve saa bekymret ud.

»Saa saa,« sagde han omsider, »husk nu paa, at vi ikke er Pattebørn.«

»Det er, fordi de faar Flaske,« sagde Hother, »— hvad siger ikke Horats om Drukkenskaben —.«

»— En Smule Rødvin kan vel ikke overvælde dem,« mente Martin overlegen og tog sit Glas. »Det har for Resten aldrig i sit Liv været Léoville dette her. Nej, — I skulde smage en Rødvin, som Onkel Carl selv har taget med fra Frankrig, — der er Buket, ah. — Saa Trygve, nu faar han vist igen et Anfald derhenne.«

»Nej, lad nu være, Andersen,« raabte Trygve, »ingen Talen, om vi maa bede!«

»Aa hvad,« sagde Hother, »lad ham prostituere sig.«

»Nej, nej,« ivrede Præsidenten, »nu har de danske Studenter holdt Skaaltaler nok i det sidste halve Hundrede Aar, nu har vi godt af at tie og tænke lidt. Desuden mine Herrer, — Lovenes § 17 B.«

»Ak Drakon, Drakon,« sukkede Hother, »havde jeg ikke med mine egne Øjne set, at du skrev Lovene med Anilinblæk, saa vilde jeg have troet, at de var skrevne med Blod. Vi maa ikke tale, og vi maa ikke synge —.«

»— Det gør I jo alligevel. Nu begynder de jo paa den gamle Punchevise igen derhenne.«

»Ja, lille Drakon, du kommer vist til at lade Lovenes § 17 A sove til i Morgen.«

— Der var efterhaanden bleven kvælende varmt i den lille Stue, og alle Vinduerne ud til Haven blev smækkede op. Der samlede sig udenfor en Skare Tilskuere og Tilhørere, som om Studenternes Bord var Frederik den Sjettes Taffel i gamle Dage; Hother, der blev livlig applauderet derudefra, sang, saa det smeldede fra Loft og Vægge. Koret faldt ind med: »Nu er det stille, han har os forladt,« — og Lovenes § 17 A laa i de sidste Krampetrækninger.

En endnu større Ydmygelse maatte dog Præsidenten døje. Nogle forsorne Oprørere nederst ved Bordenden havde i Stilhed skillinget sammen til en Bolle Punch, og den hilstes med Jubel, da den kom paa Bordet. Nu var Punch ganske vist ikke udtrykkelig forbudt i Lovene, men den stred, mente Trygve, mod deres Aand som en Rest af det fordømmelige »Studenteri«, som de samme Love netop vilde til Livs. Han blev saa vred, at han vilde nedlægge sin Værdighed og gaa, men da dette var en fysisk Umulighed, hvis

han ikke vilde brække Hul i Væggen bag sig, idet Undersaatterne bønfaldende omklamrede hans Knæ, hver Gang han steg op paa Bordet, resignerede han til sidst. Han tænkte: Lad det nu passere for i Aften, lad det nu være den sidste Gang; det kan passende være et Gravøl over hele den gamle Tidsaand, vi fejrer. I Morgen begynder vi saa den ny. — Da han havde beroliget sit oprørte Sind med denne Betragtning, nippede han lidt til et Glas, og da det var en kølig og behagelig Sodavandspunch, nippede han sig igennem en to, tre Stykker, og Bollen blev tømt i forbavsende kort Tid.

— Mellem Tilskuerne udenfor stod der et Par Herrer. Den ene var en trivelig og jovial Landmand, som laa med Armene i Vindueskarmen halvt ind i Værelset, lo og snakkede med de nærmest siddende, og øjensynlig morede sig kongelig. Den anden var en yngre Mand; han saa paa Lystigheden med et lidt ironisk Smil og forsøgte flere Gange at faa sin tykke Ledsager til at gaa. Denne dukkede endelig igen ud fra Vinduet, helt rød i Ansigtet af at bukke sig, vinkede ad en Opvarter og sagde:

»Lav os en Bolle Punch i en Fart, men noget godt Kram, — det er lige meget, hvad den koster — og sæt den ind til dem.«

»Aa nej,« indvendte den anden, »lad være med det, de har saamænd faaet nok at drikke.«

»Visvas, jeg er ude for at more mig, og det er netop Folk af min Slags. Nu har jeg kedet mig nok med dig hele Dagen.«

Punchen kom; den ædle Giver blev opdaget og inviteret ind, hans Ledsager fulgte smaabrummende med og bestilte sig en Sodavand. For at faa Plads til de nye Gæster

blev to Studenter anbragte paa en Kommode og en paa et Garderobestativ. Talerne skød op som Paddehatte paa alle Steder ved Bordet, og § 17 A sank blidelig i sin Grav ved Siden af § 17 B. Præsidenten trøstede sig med den Betragtning, at jo kraftigere Lovene nu i Aften blev overtraadte, des tydeligere og mere pointeret vilde Modsætningen til det nye, ideale Liv, der skulde begynde i Morgen for Foreningen, komme frem.

»Du har givet Punch,« sagde den sodavandsdrikkende Gæst pludselig til Landmanden, »nu tror jeg, at jeg vil holde en Tale, saa har hver givet sit.

»Jamen ikke noget om Totalafhold og saadan noget, din lange Sifon, ellers skal jeg slaa en Prop i dig.«

Høflighed mod Gæsten og en pludselig Opdagelse af, at den Tavshed, der faldt paa, egentlig virkede ganske velgørende oven paa alt Spektaklet, bevirkede, at Taleren blev hørt med en Ro, som ingen af de andre havde kunnet glæde sig over. Det forøgede Stilheden endnu mere, at han stod nogle Øjeblikke tavs og lod Blikket løbe hen over Rækken af Ansigter, inden han begyndte:

»Mine Herrer og mine Venner. Mine Herrer, fordi vi først har gjort hinandens Bekendtskab for et Kvarter siden, — mine Venner, fordi vi tilhører den samme Stand og skal dele de samme Kaar i Verden. Tag mig det ikke fortrydeligt op, at jeg gør Dem Besked i det prosaiske Sodavand; jeg gør det saa meget roligere, som jeg nu hører, at Deres egne Love udtaler sig mod Punch —«

— Et let Stik af Samvittighedsnag jog gennem Præsidenten. »I Morgen —!« tænkte han og trøstede sig.

— »Den Toast, jeg vil udbringe, — og det er for Dem,

jeg vil udbringe den, passer bedre til det Sodavand, jeg har, end til den Punch, jeg ikke har, — thi det er for Dem, saaledes som De i Virkeligheden er, og ikke som De er nu, at jeg vil tale. I dette Øjeblik vender De en repræsentativ Side frem, De er den officielle Ungdom og Munterhed, saaledes som man fra Arilds Tid har set den og vil forlange at se den, — og det gør De meget godt. Og lad den, der ikke ved bedre, gaa bort og tro, at han har set Ungdommen; vi ved det, alle vi, som en fælles Hemmelighed, at Ungdommen er noget ganske andet.

Vi ved, at De har en Verden i Dem af Tanker og Følelser, der gror og gærer i Tavshedens Ensomhed, thi næppe for Deres bedste Ven vilde De røbe dem. Vi ved, at der bruser i Dem et Hav af Haab og et Ocean af Tvivl, et Haab om det aller største i Verden, og en Tvivl om det aller mindste, — men et Haab og en Tvivl, som De for ingen Pris vilde lade komme over Deres Tænders Gærde. — Saaledes er man i Virkeligheden, naar man er ung og er Student.

Jeg drikker for den Ungdom, der ligger i Poesiens Morgenglans. Den Ungdom, der har Morgenens Stilhed og Kølighed over sig, — der er vaagnet af Barnelivets Drømme, men endnu staar med halvt blændede Øjne og ved ikke ret at besinde sig paa, hvad der er Drøm og hvad der er Virkelighed i Livet. Den Ungdom, der ser blaat, der elsker Ideerne, men med en stille Blufærdighed, som ikke taaler en unænsom Berøring, — der gemmer paa sin Tro og sin Tvivl som det helligste, urørligste Eje.

Jeg drikker for den Ungdom, der ligger i Skæret af en uendelig Vemod. Endnu er den ikke plettet af Vejens

Smuds eller Støv, endnu er den ikke gennemskinnet af den ubarmhjertige Sol, der lyser dagklart ind i alle Kroge, — der viser os Rifter og Pletter paa Ideernes Klædebon, — der gør Troen og Tvivlen saa selvbevidste og højttalende. Vemodigt er Skuet af den Ungdom, fordi den varer saa kort, — fordi vi allerede herfra kan se den Arbejdsdag, hvori De alle som jævne Filistre vil omsætte Ideerne, Troen og Tvivlen i den dagligdags gængse Mønt for at faa Deres Brød af dem, — hvor De vil lukke for Kravet, der banker paa, og sige: Vi giver ikke noget ved Dørene, — eller maaske lukke det ind, sætte det til Højbords, tage Navn efter det, og i Hjertet tænke: Ham kan jeg bruge, han er en god Reklame; — vemodigt er Skuet, fordi vi allerede herfra kan se den Drejning, hvor den store Vejviser staar, der bærer Indskriften: »Vejen til Filistæa«. —

Mine Herrer, Deres Skaal.«

— Der blev ikke raabt noget Hurra, maaske fordi Taleren glemte at føre an. Der var endda nogle Sékunders Stilhed, efter at han havde hørt op at tale. Saa gabede hans trivelige Ledsager, sukkede dybt og sagde:

»Ja—a, — hvad skal man sige til det.«

Det løste Fortryllelsen, og fra alle Sider summede Samtalen op med fornyet Kraft. Der dukkede en hel Kasse Cigarer frem paa samme pludselige og ubegribelige Maade som den sidste Bolle, der dukkede en hel Mængde Sange op, som ingen havde tænkt paa, at man kunde baade Ord og Melodi til, men saa var Glassene tømte, Lampen begyndte at gaa ud, og Opvarteren beklagede hovedrystende, at Petroleumen netop var sluppen op for Værten. Taflet hævedes.

Idet Trygve rejste sig, forekom det ham, at hele Selskabet gjorde en ganske ensartet, pludselig Bøjning hen imod ham. Da det næppe kunde være af Ærbødighed for hans Præsidentværdighed, antog han, at det maatte skyldes Punchen ɔ: dens Indflydelse paa de andre naturligvis. Selv var han ganske klar, der var kun saadan en underlig Uro over ham; han havde siddet og spekuleret paa, hvorledes han skulde imødegaa den fremmedes Tale, men han havde ikke kunnet holde fast paa en eneste Tanketraad i al den Spektakel, og nu var Øjeblikket gaaet tabt.

De andre var forsvundne ud i Haven. Han stod pludselig foran en Trappe og gik ganske mekanisk op ad den. Den førte op til et lille Taganlæg oven paa Bygningen, og idet han traadte ud fra Trappen. standsede han ganske betaget ved Synet af den pragtfulde Himmel. Paa den dybsorte Baggrund glimrede de tusinde Stjerner; han havde aldrig set dem saa levende, saa funklende; han syntes, at tusinde tindrende Øjne kastede deres skarpe Blik paa ham.

Idet han gik et Par Skridt frem, sagde en Stemme fra Mørket:

»Pas paa, lille Ven, Gelænderet er meget lavt.«

Da han vendte sig om, saa han Gløden af en Cigar og de utydelige Omrids af en Skikkelse, og paa Stemmen kendte han Taleren, som han ikke havde faaet imødegaaet. Nu tog han en rask Beslutning og gik hen til ham for at sætte sig paa en Stol, men enten det nu var Punchen eller Mørket, der gjorde det, saa satte han sig først ved Siden af den.

»Naa,« sagde den fremmede, »det var jo rart, at det

ikke var Gelænderet, De satte Dem ved Siden af. Saa var De dumpet længere ned end nu.«

Trygve var flov, den friske Luft havde gjort ham saa underlig fortumlet, og det begyndte at snurre i hans Hoved, men han samlede al sin Energi, for at den fremmede ikke skulde mærke noget.

»Jeg vil tillade mig at kræve Dem til Regnskab for noget, De sagde i Deres Tale.«

»Vær saa god.«

»De sagde, at vi alle vil blive Filistre og svigte vore Idealer. Det vil jeg protestere mod. Kan De bevise det?«

»Nej, men De kan bevise det,« svarede den anden, »kom igen om nogle Aar, saa har De bevist det.«

»Aa ja, det er nu at slippe saa let over det,« sagde Trygve haanlig. Og nu holdt han et saare veltalende Foredrag om, hvorledes Nutidens Ungdom ikke var som nogen anden Tids Ungdom. I gamle Dage begyndte de unge som Fantaster og endte derfor som Filistre, men Nutidens Ungdom var saa nøgtern, saa forstandsklar, saa bevidst i sine Maal og Krav, og underbyggede sine Idealer saa sikkert med Logik og Erfaring, at de ikke saa let blev ormædte.«

— Foredraget generedes noget af, at han en Gang imellem syntes, at det var en anden, der talte, og at han selv sad og hørte paa det, — men ellers syntes han nok, at han klarede det ganske pænt.

Den fremmede lo blot.

»Tag Dem i Vare,« sagde han. »En Dag, naar De aller bedst staar og holder saadan en smuk Tale, saa dukker der en uhyre, mørk Skikkelse op og slynger sig om Dem og

siger: »Bøh —! Her er jeg!« Og saa opdager De pludselig, at De staar lige midt i alt det, De fornægter.«

Trygve blev helt uhyggelig ved dette: Bøh! – Det forekom ham, at den fremmedes Skikkelse paa een Gang voksede til en meget større Bredde end før og begyndte at hælde betænkelig ind mod ham. Han følte, hvor spildt det vilde være at prøve at gøre Indtryk ved Argumenter paa denne ulegemlige og uformelige Masse, han havde faaet til Modstander, og han hørte selv, hvorledes han gav nogle mismodige Klynk fra sig.

»-- Lad nu være at spekulere mere paa det,« sagde pludselig en venlig Stemme. »Sæt Dem ved Siden af mig og se paa den Udsigt, det er meget bedre.«

Trygve følte sig lempelig drejet ind paa en Bænk, saa at han saa ud mod Stjernehimmelen. Og i den tindrende Uendelighed læste han en beroligende Trøst, alle de klare Øjne sagde til ham: Herude er intet Filistæa, det kan du være ganske vis paa. Stol du paa os, vi er dog de ældste af Jer alle sammen.

Det Indtryk blev et af de tydeligste Minder fra hele Turen.

— — Derimod var det ham ganske uklart, hvorledes han skiltes fra den fremmede. Den næste Erindring, der kom, var, at han stod i Ventesalen paa Jernbanestationen og hørte en af Kammeraterne vække Ekspedientens Forbavselse ved at forlange 5 Tredieklasses Billetter til Filistæa, — at han følte sig umaadelig søvnig, og at Jernbanens ensformige Melodi efterhaanden dyssede baade ham og de andre i en blid Slummer.

—

Pludselig sagde hans gamle Rektors skrattende Stemme aldeles tydelig:

»Naa, sidder han nu der og sover igen, Hemmingsen!«

Han foer op med et Ryk, og i det samme rullede Toget ind paa Københavns Banegaard.

II

Dagen derpaa.

Fra Dyrehavens solbeskinnede Sletter og Øresundets stjernesaaede Nathimmel kommer vi ind paa en ganske almindelig kedelig københavnsk Trappegang. Maaske for at mildne Overgangen findes der i Vestibulen paa begge Sider Prospekter fra Dyrehaven, udførte med den ejendommelig uldne og slørede Behandling, som Trappegangsmalere ynder. De vækker et længselsfuldt Suk, og vi gaar forbi.

Ved Trappeomdrejningen staar der en drapperet Kvindeskikkelse, der bærer en Gaslampe. Hendes Hoved sidder saa højt, at det undgaar Rengøringskonens Efterstræbelser, og Spindelvæv og Støv har givet Ansigtet et forskelligt Udtryk i i de forskellige Etager. I Stuen ser hun høflig og forbindtlig ud, og ved hendes Fødder staar en Brevkasse med malet Paaskrift: Generalinde v. Ehrenpreis er ikke hjemme. — Gaar man saa op paa første Sal, har Ansigtet en spændt, lidt forlegen Mine, som om hun var bange for, at vi alligevel skulde ringe paa hos Generalinden og finde hende beskæftiget med at faa Ansigtsmassage. Vi gaar forbi, fordi Generalinden er os saa inderlig uvedkommende, og vi finder, at

Bronzeansigtet paa 2den Sal har faaet et underlig fortænkt Udtryk. Det er, som om det hver Dag var tvungen til at betragte Modsætninger, det ikke kan forlige og som det ikke kan blive klar over.

Til højre Side er der paa den hvidmalede Dør en stor og adstadig Messingplade med: O. Hemmingsen, Kontorchef, — til venstre en mere sorgløs og livligere Porcellænsplade, paa hvilken der med en Urimelighed af Snørkler staar: Erik Hansen. Der er Brevkasser baade til højre og venstre, og Aviskonerne, der mødes om Morgenen paa Trappegangen og som uden smaaligt politisk Nag veksler et Par Ord om de sløje Tider, stikker en bekymret Avis i den højre og en trodsig Avis i den venstre, hvor de saa sidder og glor vrede paa hinanden, til de bliver hentede.

I Dag bliver begge Dørene aabnede paa samme Tid; Kontorchefen og fhv. Skolebestyrer Erik Hansen kommer samtidig ud paa Trappen for at hale Aviserne op af Kasserne. Der ligger et blegt Septembersolskin ind over Trappegangen, og da den bekymrede har faaet fat i et Søm og ikke vil op straks, lader Hr. Hansen et Par høflige Ord falde om det smukke Efteraarsvejr. Hvordan dette uskyldige Emne kunde blive til Politik, er ikke godt at forklare, men i 1885 kunde man begynde, hvor man vilde, — ved Bakterier, Himmellegemer eller meteorologiske Udsigter, — man var i Løbet af et halvt Minut ved Politik.

»Uforsvarligt finder jeg det,« sagde Kontorchefen og slog med Avisen i Trappegelænderet, »at vort Fædreland ligger aabent for Fjenden. Den store evropæiske Krig, der ganske sikkert kommer næste Aar, den vil skylle os væk, — udslette os af Nationernes Tal —!«

»Har vi fortjent andet, Hr. Kontorchef,« sagde Hansen i en drillende Tone og med et Smil af den Slags, som der burde være Straf for. »Et Folk, der ikke forstaar at bevare sin politiske Frihed, har ingen Ret til at eksistere.«

»Ja De og Deres Parti, Hr. Hansen, De skulde nødig tale om Frihed, — Tøjlesløshed er det, De vil have, — Opløsning af alle Samfundsbaand, — Nedbryden af al Autoritet og al Respekt. Friheden er en udmærket Ting, den har bragt os store Velsignelser, — og Grundloven med, naar den bliver forstaaet paa rette Maade, —«

»Ja vist saa,« lo Hansen, »saa at den kan blive en Slags Stadsdragt for Despotiet.«

»Fraser!« sagde Kontorchefen og gjorde et Udfald med Haanden mod Hansens Avis for at vise, at han kendte Frasernes Kilde. »Jeg har altid været en frisindet Mand, lige fra min Ungdom; jeg har været med til at raabe Hurra mange Gange for Orla Lehmann, kan De tro, medens De endnu laa i Svøbet. Men det var ogsaa en anden Slags Førere, man havde dengang, — dannede og akademiske Folk. Naar jeg ser paa den Parvenu, — den Skoleholder, — der nu breder sig paa Formandspladsen i Folketinget, og saa tænker paa, at det er den Plads, der engang har været beklædt af en Mand som Gehejmeetatsraad Madvig —!«

»Gehejmeetatsraad!« gentog Hansen og lod, som om der gik et Lys op for ham, »ja det havde jeg aldeles glemt at tage i Betragtning; ja det vejer jo tungt til. Saa maa jeg vist ind og tænke lidt mere over det. God Morgen, Hr. Kontorchef.«

»God Morgen, Hr. — Hansen!«

— — — »Det er en stor Flab, denne Hansen,« sagde

Kontorchefen, da han med Familien sad ved Frokostbordet. Jeg er grumme ked af, Martin, at du er kommen i med hans Nevø; det er ganske sikkert ikke passende Omgang for dig.«

Martin, der var lidt blegnæbbet og gnaven efter Nattegildet, brummede noget med Næsen inde i sin Kaffekop. Det gik ud paa, at Hother Hansen aldeles ikke lignede sin Onkel og desuden ikke havde ret meget med ham at gøre.

»— Naa, det glæder mig, — giv mig Peberet, Camilla, — jeg vilde betragte det unge Menneske, han fik fat paa, som tabt for Samfundet.«

»Hvad er det for en Krave, du har paa i Dag Camilla?« spurgte Husets Frue. Hun var svagsynet i saa høj Grad, at det vilde have heddet Blindhed, hvis dette ikke havde været saa ubehageligt for hendes Mand og Børn.

»— Aa Moder, hvor det dog er rædsomt irriterende, at du altid skal spørge, hvad jeg har paa. Det er gruelig trættende at høre paa den evindelige Spørgen fra Morgen til Aften!«

Moderen dukkede sig for Bygen.

»Hm,« — sagde Kontorchefen, — »hvem var saa med til Jeres Gilde i Aftes, Martin?«

»Det kan da ikke more dig, Fader, at høre en Bunke Navne, som du ikke kender et eneste af. — Trygve var naturligvis med. —«

»— Hør, det er sandt,« faldt Kontorchefen ind, henvendt til Fruen, »det er vel bedst, at vi saa faar Fru Hemmingsen og begge Børnene med til Middagen paa Onsdag?«

»Det er virkelig rædsomt ubehageligt,« tog Camilla paa Vej, »at vi ikke kan undgaa dem. Vi aner jo aldeles

ikke, om de er vante til at opføre sig mellem dannede Mennesker.«

Der udviklede sig nu en livlig Frokostfægtning, hovedsagelig ført mellem Børnene, medens deres Forældre beskedent hørte til. Martin forsvarede Fætteren Trygves og hans Moders Dannelse og hævdede Nødvendigheden af at vise dem en Opmærksomhed paa Familieskabets Vegne. Camilla anførte som et slaaende Argument, at hendes Fader saa tidt havde sagt, at disse Mennesker ikke havde voldt ham andet end Kval og Bryderi i al den Tid, han havde kendt dem, og at der følgelig ikke var nogen Grund til at indbyde dem.

Midt under Bataillen ringede det, og Onkel Carl kom ind.

Onkel Carl var Broder til Fruen. Han var et af de Mennesker, der aldrig slipper af med Drengeansigtet, hvor mange mandige Prydelser, de saa udstafferer det med, og Onkel Carl lignede trods sine otte og fyrretyve Aar en velvoksen Dreng med Bakkenbarter.

Han ejede det Hus, hvori han for Øjeblikket befandt sig, og han ejede en hel Række andre Huse, hvor han aldrig befandt sig, men lod sig repræsentere af en Vicevært. Han maatte have en eller anden ideel Grund til at beholde disse Ejendomme i Stedet for at forære dem til en anden, thi efter hans egne Udsagn var Husejere den ynkeligste, mest forurettede og af Samfundet mest forpinte og forplagede Klasse Mennesker, der aldrig høstede andet end Kval, Tab og Ærgrelse af deres Arbejde. — Efter andres Udsagn skovlede han Penge ind, saa det klingrede efter, og var en rig Mand.

Han blev taget til Opmand i Stridsspørgsmaalet, og da

han havde afhørt Parterne, trak han sig i Bakkenbarterne og sagde nok saa venlig til Kontorchefen:

»Der er nok ingen, der spørger efter din Mening, lille Svoger.«

»Hm —,« sagde Kontorchefen og satte Servietten fastere ind under Flippen, »nej, du hører jo, at Børnene kan godt afgøre det paa egen Haand. — Jeg skal for Resten indrømme, at jeg helst var fri for at have videre at gøre med min Svigerinde efter det Forhold, vi har staaet i til hinanden nu i saa mange Aar af de Grunde, som — vi alle sammen ved, men paa den anden Side maa man vel som en almindelig Høflighed, en enkelt Gang — hm.«

Dette spagfærdige Indlæg aabnede Sluserne for en ny Skylle fra den irritable Camilla, og hun beholdt Valpladsen, idet de andre flygtede ind i Dagligstuen. Da hun saa tog Overtøj paa, spurgte Moderen uforsigtig:

»Hvor skal du hen, lille Camilla?«

»Aa, det er dog ogsaa rædsomt irriterende med den evindelige Spørgen Moder, — du ved jo godt, at jeg skal hen til Brandmaleri!«

»— Jeg synes, hun bliver strammere for hver Gang, jeg ser hende,« bemærkede Onkel Carl, »I skulde se at faa hende gift, saa at noget af den Galde kunde gaa af hende.«

Kontorchefen sagde ingenting, men saa ud som en Mand, der har opgivet ethvert Haab.

— — —

Paa den anden Side af Trappegangen sad den fhv. Skolebestyrer og hans Nevø, Hother Hansen, ved et Frokostbord, der indeholdt lignende materielle Nydelser som Kontorchefens. Hvis de tyske Materialister har Ret, at »der Mensch

ist was er isst«, saa er det i hvert Fald mærkeligt, at Spejlæg, bajerske Pølser og marinerede Sild paa den ene Side af en Trappegang kan blive til konservative og samfundsbevarende Ideer, og paa den anden Side til det stik modsatte.

Hos Hother blev de ikke til nogen af Delene, thi han var for stærkt medtaget til at nyde fast Føde. Hans lille lyshaarede Skikkelse sad ynkelig sammenkrøben lige over for Onkelen og led ved at se Maden.

Onkelen lo ad ham, lod sætte Portvin paa Bordet og skænkede ham et stort Glas. Han holdt derpaa et lille Foredrag for ham om praktisk Livsfilosofi. Naar Hansen talte, var der noget i hans Tonefald, der røbede, at han idelig bukkede for sig selv og komplimenterede for de smukke Bemærkninger, og nu og da stak den forhenværende Skolemand frem, idet han behandlede Tilhøreren, som om denne var blottet for enhver Anelse om det Emne, der var paa Bane.

»Se nu, min Ven, drik nu dette Glas Portvin, — ja du behøver ikke at skylle det ned, tag det bare i smaa Tempi, se saa. Oven paa saadan en Overanstrengelse som den i Gaar kan du ikke vente, at din Organisme skal fungere normalt. Du maa kæle lidt for den og gøre Overgangen til lovlige Tilstande jævn. — Her sætter jeg et Glas til, det drikker du om lidt, — saa skal du se.«

Dette Forsøg paa »at spæde den op«, — som den deliristiske Videnskab benævner det, — satte saa meget Liv i Hother, at han kunde fortælle lidt om, hvilke mærkelige Tildragelser han havde mødt. Onkelen smilede ofte over hans usminkede Naivitet.

»Du mangler lidt Øvelse i at more dig, lille Ven; du

tager for glubsk fat straks. »In vino veritas«, — han holdt Portvinsglasset op mod Lyset for at nyde Farven, — men du ved nok, at vi taaler ikke hele Sandheden paa een Gang. »Elsk mig lidt, men elsk mig længe«, siger Druen til os. Du maa blive saa dygtig, at du kan standse akkurat paa det Punkt, hvor Vinen har givet dig det Plus af Vitalitet, som det graa Dagligliv savner. Det er Begrænsningens Kunst. —«

Hother syntes, at den udstrakte Pegefinger saa ham foruroligende pædagogisk ud. Han skyndte sig at fortælle lidt mere om Gildet og nævnede Martins Navn.

»Aha!« sagde Onkelen og gned sig i Hænderne, »det Bekendtskab maa du dyrke, der er en ren Guldgrube for psykologiske Iagttagelser hos de Folk derovre. — I mine egne Tanker benævner jeg dem altid »Jøderne«; jeg hørte nemlig en Gang pater familias derovre udtale, at jeg desværre levede paa en udpræget »græsk« Livsanskuelse, — og jeg synes, at »Jøder« og »Grækere« paa hver sin Side af Trappen maa være smukke Pendanter. Har Du besøgt dem?«

»Nej, ikke endnu.«

»Aa, det maa du endelig gøre; du vil nyde dem. — Det er Farisæere af den sødeste Slags; de er Abrahams Børn, de er retfærdige, for de har Loven; — og den har de holdt til Punkt og Prikke og takker daglig Gud, at de ikke er som Tolderen paa den anden Side Trappen. — Jeg tænker mig, at den skønne Sang, som de sang engang for nogle Aar siden ude paa Frederiksberg, maa være en passende Hymne for dem. Har du hørt den?«

Han satte sig til Klaveret og sang med parodierende Højtidelighed: »Mellem mig og Politiet er der ingenting i

Vej'n, — jeg har svaret mine Skatter og har løst mit Hundetegn, — og naar Rigsdagsvalg der bli'r, jeg min Stemme altid gi'r, — til den af Kandidaterne, som Berlingske hun si'er.«

»Den maa du synge for dem, naar du engang kommer derover. Aa de pragtfulde Farisæere! Der er ogsaa en vis Onkel Carl, der spiller en stor Rolle, — ham har jeg nu mere mistænkt for at være en Slags Sadducæer. — Ak ja, hvem der var ung som du, Hother, og kunde sno sig ud og ind saadanne herlige Steder og gøre alle de smaa Iagttagelser, som er Livets egentlige Nydelse. Jeg er nødt til at leve paa Tjenestepigesladder, og hvad jeg saadan kan snappe op i Ny og Næ.«

Hother vilde forsvare Martin og stak et Ord ind om, at han var et rart og dygtigt Menneske. Onkelen lo.

»At tale om hans Sønner ej Umagen sig lønner, — men naar jeg ser paa hans Datter, kan jeg ikke bare mig for Latter! — Aa Hother, hvilke Glæder har du ikke igen! — Den yndige, jomfruelige Camilla, — denne al københavnsk Trivialitets Inkarnation, — der flyder som en stækket Svane i Familiedammen og hvæser ad de forbipasserende. Jeg vilde give 100 Kroner til Københavns Befæstning, kunde jeg faa en Invitation derovre fra.

»— Er du egentlig rigtig Venstremand, Onkel?« faldt Hother pludselig ind.

»Det ved du da nok, min Dreng,« henkastede Onkelen i en let ironisk Tone. Du ved da nok, hvor al Intelligensen og Frisindet og den højeste Oplysning er, — og at jeg betaler dit Kontingent i Studentersamfundet for dig, — saa jeg maa da være en knusende Radikaler. Spørg du blot Fari-

sæerne derovre, — naar jeg taler med Patriarken selv, er jeg altid Venstremand for at faa den Belysning frem, som han tager sig bedst ud i.«

— Hother fik ikke mere ud af sit politiske Spørgsmaal den Gang. Efter Frokosten fik han Lov at hvile sig en Times Tid paa Chaiselonguen og vandrede saa af. Paa Trappen mødte han Martin, og de spadserede sammen ud for at opsøge den tredie af »Luxernes« Bestyrelse, Trygve Hemmingsen, og opfordre ham til en Spadseretur, hvor man passende kunde holde Bestyrelsesmøde og drøfte Foreningens Anliggender.

Paa en Bænk paa Langelinie blev Mødet sat. Den friske Søluft vejrede de sidste Rester af Tømmermændene væk, og Livet og Travlheden ude paa Reden satte Tankerne i Fart. Ovre fra Refshaleøen dundrede Hammerslagene, de smaa Bugserbaade pilede frem og tilbage med en tilsyneladende planløs Myretravlhed; nu og da gik en Øresundsdamper, sort langs Rælingen af Passagerer, forbi med stærk Fart, eller en stor, snavset engelsk Fragtdamper, der tog det med Ro og laa saa højt paa Vandet, at Skruen arbejdede lige i Vandskorpen. Saa kom der Liv i alle de smaa Lystbaade, der laa fortøjede uden for den stensatte Skraaning; de lange Dønninger fra de forbisejlende Skibe satte dem i en saa vanvittig Vippen mod og fra hinanden, at Knapperne paa de slanke Master næsten stødte sammen.

En broget Skare af spadserende passerede rask forbi Bænken i det friske Efteraarsvejr, og nede paa Kørebanen rullede Ekvipagerne og Droskerne, fulde af Tyskere med grønne Hatte og røde Rejsehaandbøger, de sidste Draaber af Sommerens Turiststrøm. Hother var lutter naiv Beundring, og Martin

gav med Københavnerstudentens Overlegenhed de nødvendige Forklaringer til bedste. Trygve sad ganske hensunken i Drømmerier og stirrede ud over det blaa Vand.

»Aa, hvor det er herligt,« udbrød han pludselig, »at sidde her med alt det nederdrægtige Eksamenskram bag sig. At man overlevede det, — det er egentlig ganske forbavsende!«

Martin og Hother rystede ogsaa paa Hovederne ganske betagne af Erindringen.

»Nu kan man da bestille noget,« vedblev Trygve begejstret, »nu, da man ikke er tvungen til det. Jeg er overbevist om, at jeg kan udrette det firedobbelte.«

»Onkel har raadet mig til,« sagde Hother, »at jeg ikke skal tage for haardt fat straks. Han siger, at jeg skal ikke bestille stort andet det første Aar end at passe min Filosofi. Men jeg er nu bange for, at det bliver et farligt Driveri.«

»Nej Tak,« sagde Trygve, »det skal jeg dog ikke have noget af, at spilde et Aar paa den Eksamensbagatel. Jeg har været Bogen igennem et Par Gange, den er jo lært paa halvanden Eftermiddag. Naa, Hebraicum skal jo ganske vist gaa jævnsides med den, men jeg har ellers stærkt tænkt paa som en Rekreation at besvare Prisopgaven i Filosofi. Det er noget om den kantiske Etik, — det er netop noget, jeg har været en Del inde paa de sidste Aar.«

»I kan tro, det er noget indviklet noget den Tingsret,« sagde Martin, der syntes, at Juraen blev tilsidesat, »saadan en tredive Sider er en grov Mundfuld, men det er umaadelig interessant.«

»Jura er jo ikke andet end at terpe udenad ligesom i Skolen,« sagde Trygve foragtelig, »jeg kan ikke begribe, at

du gider være Jurist; det maa jo være en nederdrægtig Stilling saadan at leve af andre Folks Ulykker og Spektakler. — Men du er jo nødt til det.«

»Sikken noget Sludder Trygve,« sagde Martin irriteret, »jeg vil være Jurist, fordi jeg føler Kald til at være det. Det er netop den aller ideelleste Stilling af alle: at være med til at hævde Retten og kæmpe mod Uretten.« — Og i sin Ivrighed kørte han op med et helt Stykke af Fortalerne til Jydske Lov og Danske Lov for at forsvare Idealiteten.

Hother syntes ogsaa, at han havde en Forpligtelse til at forsvare sit Studiefag, men da der stadig laa en vis Taage over den Virksomhed: at studere Fransk, tog det ham saa lang Tid at forme det, at de andre imidlertid var kørte langt ind i en Forhandling om den næste Diskussion i »Lux«, og saa opgav han det med en vis behagelig Fornemmelse af Ladhed.

— Da de var paa Vejen hjem, sagde Martin til Trygve:

»Jeg vil bare forberede dig paa, at der kommer en Invitation til dig og din Moder og Søster, — en lille Middag engang i næste Uge. Du har jo Kjole, ikke sandt. — Jeg slog et ordentligt Slag for at faa Jer med, kan du tro, for jeg synes nok, at naar vi to nu passer saa glimrende sammen, saa skal vi se at faa Ende paa alt det gamle Familievrøvl.«

Trygve stak sin Arm ind under hans og nikkede glad til ham.

»Hvad er Familievrøvl?« spurgte Hother.

»Kommer ikke dig ved, Dreng.«

»Aa hvad, jeg vil saa gerne høre Familievrøvl. Det er maaske, fordi jeg ingen Familie har.«

»Lad ham bare faa det at høre,« sagde Martin med en vis Højtidelighed. »Vi tre kender da hinanden godt nok til, at vi ikke behøver at have Hemmeligheder for hinanden.«

Og saa blev Hother sat ind i »Familievrøvlet«. Der var imidlertid den Mangel, at baade Trygve og Martin hidtil havde været for grønne til at nyde deres Families fulde Fortrolighed, og derfor vidste de i Grunden ikke nogen rigtig Besked.

I Stedet for at øse af denne plumrede Kilde maa det derfor foretrækkes, at der gives en autentisk Beretning om den hemmingsenske Familiesaga.

III

Der er i den juridiske Verden en Fortælling om Oprindelsen til Navnet: »Kuskeeksamen« som Betegnelse for den ældste Form af den dansk-juridiske Eksamen. Denne Prøve aflagdes i det attende Aarhundrede af saadanne Personer, der som Domestikker hos fornemme Folk kunde gøre sig Haab om at blive aflagte med et Birkedommerembede under Patronens Gods. Undertiden kom da et Herskabskøretøj svingende op for Universitetets Trappe, Kusken kastede Tømmerne til Tjeneren, løb op ad Trappen, tog Eksamen i en Snup, besteg atter Bukken og kørte videre ud i Verden til Ære og Forfremmelse.

Naar Kontorchefen fortalte denne Historie og føjede til, at hans Oldefader med flere Gange »Tip« foran ad denne Vej var kørt ind paa den juridiske Bane, som Familien siden da ikke havde forladt, var det ikke Beskedenhed, der løste hans Tunge, men Lyst til ved denne demokratiske Begyndelse at kaste et endnu stærkere Lys over de Maal, som de senere Forfædre havde naaet. Der var en straalende Række af juridiske Aner at se tilbage paa, en Højesteretsassessor og en Stiftamtmand i den nærmere Tid og forskellige dii minores

længere tilbage. Og naar Kontorchefen betragtede disse Aners Karakter og Historie og saa, i hvor høj Grad de alle lignede ham selv, svulmede hans Hjerte endnu stoltere.

Da Bondens Stavnsbaand blev løst, havde en af hans Aner nær lagt sig ud med sine formaaende Venner ved i Klubben at holde en galdefyldt Tale om, at Øksen var lagt ved Roden af Danmarks gamle Eg, naar fordrukne og sløve Bønder paa den Maade skulde opmuntres til Dovenskab og Opsætsighed. Da Stænderforsamlingerne blev indførte havde en anden faaet et Stød, der kastede ham paa Sottesengen, ved Tanken om, at Majestæten frivillig udleverede en Del af sin guddommelige Magtfylde og gjorde en uafvendelig Begyndelse til Revolution og Anarki, — og selv kunde Kontorchefen huske, hvorledes han som tyveaarig Yngling, i hvis Øren de nye Melodier klang med lokkende Toner, havde hørt sin Fader udtale, at nu vilde man i Stedet for Scepteret faa et Tugtens Ris for Landet, nu da »Bønder og Haandværksfolk skulde føre Regimente«. Paa et vist Punkt i deres Liv forsonede de fortvivlede sig imidlertid med de faktisk eksisterende Forhold og indrømmede Rigtigheden og Nytten af, hvad der var foregaaet, — men samtidig vendte de deres Blikke mod Fremtiden og udstødte hæse og profetiske Raab om kommende Ulykker for Fædrelandet. — Statsskibet sejlede under alt dette sin rolige Gang fremad og slæbte de forskellige modstræbende Hemmingsener med sig, og da det aldrig havde manglet paa Anerkendelse af deres solide og dygtige administrative Evner, befandt de sig egentlig ret vel om Bord.

Kontorchefen, der bar Familienavnet Otto, havde haft en yngre Broder, der hed Aage. Som det var Skik, at den

ældste Søn skulde træde den af Forfædrene banede juridiske Sti, saaledes havde det været en længe fulgt Praksis, at de yngre gik Krigens eller Kirkens Vej. Aage Hemmingsen viste imidlertid slet ingen Tilbøjelighed i disse Retninger. Egentlig viste han ikke Tilbøjelighed i nogen som helst Retning uden til at spise, spadsere, sove og læse Morskabsbøger, og hans Fader, Højesteretsassessoren, greb da til en fortvivlet Udvej for at vække hans Æresfølelse, han satte ham i Handelslære. Dette var egentlig kun en Skinmanøvre; det var aftalt med Principalen, at denne skulde slippe ham igen, saa snart Kuren havde gjort den forønskede Virkning, men man havde gjort Regning uden at tænke paa Aages indolente Tillempningsevne. Han fandt sig ganske rolig i det, som han formodede ikke kunde blive anderledes, han fandt Tid nok til at dyrke sine smaa private Fornøjelser, og var henrykt over at slippe for den Kval, som den lærde Skole havde forvoldt ham, og da Principalen efter den første Tids strenge Disciplin begyndte at tage fornødent Hensyn til, at Aage var sin Faders Søn, blev Skinmanøvren til haandgribelig Virkelighed, og Otto maatte acceptere den Kendsgerning, at han havde en Broder, der var i Handelslære.

En Handelslærling kan jo blive til en Børsmatador, og en Børsmatador er ikke nogen daarlig Afveksling i en gammel Embedsfamilie. Men Aage lod heller ikke til at stile efter Matadoren, han modsatte sig haardnakket enhver Uddannelse, hvor Lexika og Handelsregning spillede en Rolle, og vilde ikke engang søge sin Omgangskreds blandt Familiens sædvanlige og standsmæssige Bekendtskaber, men holdt sig til sine jævnstillede, og maaske endda hellere til Folk, der var lidt under dem i Stilling og Dannelse. Kun paa eet

Punkt gjorde han sin Herkomst Ære og viste, at han forstod, hvilke Forpligtelser der maa stilles til en velhavende Mands Søn: han brugte mange flere Penge end der passede til hans Stilling og Indkomster, og det endte altid med, at Faderen pungede ud efter de sædvanlige Indvendinger og Formaninger.

De to Brødre var efterhaanden komne langt fra hinanden. Otto, der var en fem seks Aar ældre end Broderen, havde med Jernflid og udholdende Pligtopfyldelse bødet paa sit noget langsomme Nemme og taget en smuk juridisk Eksamen, der hurtig bragte ham ind paa Embedsstigens første Trin. Og dog holdt Faderen øjensynlig mere af den yngste Søn. Han kunde gøre ham Bryderier og volde ham Ærgrelser nok, men sad han saa en Gang imellem om Aftenen hjemme og spillede og sang for de gamle eller fortalte pudsige Historier fra sine Butiksoplevelser, der virkede som et frisk Pust over den konventionelle Tone, der beherskede Hjemmet, saa kunde Forældrene se helt straalende ud, og den stive, for Humor ganske blottede, ældre Broder sad da stille og gnavede indvendig over, at hans Dyd og Dygtighed ikke blev paaskønnet efter Fortjeneste.

Saa kom en Dag den store Skandale: Aage forlovede sig med en Datter af en Detailhandler, der inde i Kvarteret bag Kongens Nytorv havde en lille Bod med Stentøj og Vandsennep. Det maatte indrømmes Otto, at Familien virkelig kom i en vanskelig Stilling. Den unge Pige, — Katrine hed hun, — var sikkert Hæderligheden selv, men havde kun københavnsk Friskoledannelse, og den strakte sig i hine Tider ikke ret langt, og absolut ingen selskabelig Dannelse. Hun vilde føle sig lige saa forundret og fremmed for deres Om-

gangskreds som den for hende, og det maatte betragtes som tvivlsomt, om Ophold i en Præstegaard paa Landet, Indøvelse i Nydelse af Litteratur og Teaterkunst og Opdyrkning af mulige Evner til kvindelige Nettiteter kunde bedre Stillingen.

Forældrene løste Vanskeligheden paa en virkelig praktisk Maade. Aage blev etableret i en lille jydsk Fjordby, saa langt fra København, som han omtrent kunde komme, og et Aar efter Forlovelsen holdt han og Katrine deres Indtog der. Nu var generende Familiariteter ganske vist undgaaede, men det viste sig, at Ordningen havde andre og store Mangler.

Den unge Købmand fandt sig snart til Rette i de nye Forhold, som han fandt sig til Rette i alt. Hans Faders Navn og hans egne selskabelige Talenter skaffede ham straks en Position i Byens Selskabsliv; han blev hurtig Matador, — kun ikke paa Forretningernes Omraade. Det gik jævnt daarligt et Par Aar, Papa maatte spæde til for at faa det i Gang; det slæbte videre nogle Aar og truede saa med at gaa rent i Staa, og der maatte en forøget Strøm fra den faderlige Kilde for at faa Hjulet til at dreje, — og dette gentog sig flere Gange, medens Forældrene levede. Hver Gang Hjulet blev drejet over det døde Punkt, følte Aage sig svært lettet og parat til med friske Kræfter at tage fat paa den gamle Forretningsgang.

Denne bestod i, at han gav sig saa lidt af med Forretninger som muligt, og saa meget som muligt med andre Ting. Hans Fornøjelser var, som de altid havde været, af en ret uskyldig Art. Han spillede Kvartet og tog paa Fisketure, han læste Aviserne i Klubben og spadserede sine regelmæssige Morgen-, Middag- og Aftenture. Han ledede Udflugter

og Jubilæer, præsiderede ved Sangerfester og var Bonvivant i Privatkomedierne, — han udførte mange forskellige Mænds Arbejde, undtagen den ene Mands, der skulde have staaet bag Disken i hans Butik og passet Forretningen.

Dette overlod han til sin Kone, og hun hængte trolig i det bedste, hun kunde. Men det bedste, hun kunde, forslog aldeles ikke over for hans ganske uberegnelige Udgifter, over for upaalidelige Butiksfolk og over for den skrappe Konkurrence fra de andre Købmænds Side. Bondehandelen gik ganske deres Dør forbi, thi saa meget havde han faaet ind af Familiens Traditioner, at Bønder var noget Kram, der ikke kunde taale at faa en høflig Behandling.

Børn havde de ingen af de første seks Aar, saa fik de en lille Pige og Aaret efter en Søn. Det gjorde ingen Forandring m. H. t. Købmandens Følelse af Familieforpligtelser, men han holdt meget af Børnene, forstod at beskæftige og more dem og slæbte dem med sig, hvor det kunde lade sig gøre, for at alle gode Venner kunde komme til at beundre dem. Som Fru Hemmingsen var den egentlige Fader i Hjemmet, overtog han en Del af de moderlige Forpligtelser, og Børnene sluttede sig meget nærmere til ham end til hende.

Havde hun haft Tid til at sætte sig ned og spekulere over, om hun egentlig var lykkelig, vilde Svaret vel være faldet benægtende ud, men hun var et Arbejdsmenneske og levede aandelig talt fra Haanden og i Munden, de daglige Forretningsbekymringer gav ingen Plads til at gruble over Skuffelser. Den første, stærke og umiddelbare Kærlighed til Manden blev aldrig helt kold, men han delte sig efterhaanden for hende i to Personer: den unge, lystige Kommis, til

hvem der ikke stilledes andre Fordringer end at han skulde tage sig godt ud, være i godt Humør og ikke holde af andre end hende, — og den sløje og holdningsløse Familiefader, hvem intet fornuftigt Arbejde kunde betros og som idelig maatte være under Kontrol for ikke at begaa Dumheder. Alt eftersom Kaarene og den øjeblikkelige pekuniære Situation fordrede det, traadte han frem for hende i den ene eller den anden af de to Skikkelser, men et virkelig fast og bestandigt Billede af ham, som hun kunde hvile i med Tryghed, fik hun aldrig frem.

Da Børnene var henimod en halv Snes Aar gamle, ramte der hende et Dommedagsslag. Hemmingsen havde i mange Aar været Kasserer i Haandværkerforeningen, der skrabede Penge sammen til at rejse et Alderdomshjem. En stilfærdig, uhyggelig Mumlen om, at der var noget i Vejen med Kassen, havde i længere Tid løbet om i Byen, men aldrig naaet hendes Øre, og endelig brød det løs, — der manglede halv sjette Tusinde Kroner i Kassen. Det var begyndt med en ringe Sum, som han havde »laant« i en øjeblikkelig Forlegenhed, Frygten for Revisionen havde tvunget ham til at skaffe Pengene til Stede i Kassen ved Laan til ublu Renter andet Steds fra, — Kassen havde atter maattet dække det, og saaledes samledes der sammen til Lavinen. Havde al den Dygtighed, som han maatte anvende for at iværksætte og skjule alle disse Transaktioner, været anvendt paa et rigtigere Sted, saa havde sikkert hans Købmandsforretning blomstret.

Selv tog han Opdagelsen paa en ret mærkelig Maade. Det var absolut ikke noget at gøre saa meget Væsen af, mente han; han spillede stadig paa tre hele Sedler i Klasse-

lotteriet, og disse sikre Aktiver vilde og maatte jo dog engang give et Resultat. Desuden var han en rig Mands Søn, og ved Hjælp af hans Arvepart var Pengene jo tilstrækkelig sikrede.

Haandværkerforeningens Medlemmer saa ikke just saaledes paa Sagerne. Han var afholdt i Byen, og ingen vilde gerne bringe ham i nogen kriminel Forlegenhed, men det med Lotteriet kunde man ikke tage for gode Varer. Den gamle Assessor maatte op med Pengene.

Otto var rasende. Han havde, 35 Aar gammel, giftet sig og gjort et i alle Henseender standsmæssigt Parti. Hans Hustru var en dannet og velhavende Dame af god Familie og havde kun een nævneværdig Mangel, at hendes Syn var meget svagt. Efter Opdagelsen af Bedrageriet brød han med Broderen, og de saa aldrig hinanden mere.

For Købmand Hemmingsens Hustru betød Begivenheden en hel Revolution. Hendes gennemærlige Natur var bleven rystet til Bunds; hvad hun før havde kunnet bære over med og tilgive som Følge af Upraktiskhed og Sorgløshed, det viste sig nu klart for hende som en dybt bundende Mangel paa Hæderlighed. Den vigtigste praktiske Følge blev den, at hun for Fremtiden søgte at unddrage Børnene fra Faderens Selskab saa meget som muligt. De fik ikke Lov at følge ham paa Skovture og til Fester, hvor han var med som Fornøjelsesmester, næppe nok til at gaa en almindelig Spadseretur med ham. Hun havde ikke Takt og Dannelse nok til at gennemføre dette Afspærringssystem ved indirekte og forsigtige Midler; hun brugte Magtsprog. — Trygve og Else, der naturligvis blev holdte i Uvidenhed om Faderens Bedrift, saa kun i Forbudet et Udslag af Vilkaarlighed og omgik det af

bedste Evne, — og Hemmingsen fik et pænt lille Martyrium ud af det, naar han med Taarer i Øjnene forklarede fremmede, at han og hans Børn maatte vandre langt bort fra Hjemmet for at faa Lov til at tale sammen.

For Resten var det, som om Opdagelsen af Bedrageriet og den Blottelse, han derved fik, havde en demoraliserende Indflydelse paa ham. Han begyndte saa smaat at faa Smag paa Nattesviren og Kortspillet paa Jernbanehotellet med de handelsrejsende og de omrejsende Skuespillere, over for hvem han da gav Rollen som den af Samfundet og sin egen Kone forfulgte og plagede Mand.

Ved denne Tid døde Højesteretsassessoren. Købmanden var syg eller stillede sig saaledes an, og hans Kone rejste alene til København. Der havde hun efter Begravelsen, da Talen var om Arven, et heftigt Sammenstød med Otto. Hun vendte tilbage oprørt og ydmyget og stillede den bestemte Fordring til sin Mand, at han skulde give Afkald, ikke blot paa de Penge, der var medgaaede til at dække Underslæbet, men paa de Summer, han i Aarenes Løb havde modtaget som Tilskud til Forretningen. Hun beskrev ham, hvorledes Broderen havde behandlet hende, hvorledes han havde talt om smudsig Pengespekulation fra deres Side, og det lykkedes hende virkelig at faa hans Stolthed vakt, saa at han gav Afkald paa de nævnte Summer.

Det saa næsten ud, som om denne Tildragelse igen skulde nærme Ægtefællerne til hinanden. Aage tog sig sammen, begyndte at hjælpe til i Forretningen, og Fru Hemmingsen saa lysere paa Livet end før. Arven var paa den omtalte Maade bleven reduceret til en halv Snes Tusinde Kroner. En Del gik straks med til at stoppe Lækager og

bringe Forretningsfartøjet under Sejl igen, men noget blev dog lagt til Side. — Imidlertid varede Aages Opblussen kun kort, Hotelturene begyndte igen efter en udvidet Maalestok, Nap efter Nap blev der taget i Sparekassebogen, og pludselig opdukkende Kreditorer skræmte den ulykkelige Kone fra Vid og Sans.

Saa blev Manden pludselig syg og døde. Han nød den Triumf, medens han laa syg, at en af de Sedler, han i tidligere Tid saa trofast havde spillet paa, virkelig kom ud med 5000 Kr., og han saa deri et Bevis paa, at han havde haft moralsk Ret til at handle, som han havde gjort. Han nærede dog ingen Bitterhed mod dem, der saa overilet havde kaldt hans Færd for Bedrageri, han vilde dø i Fred med hele Verden, og han takkede før sin Død sin Hustru for det trofaste og lykkelige Samliv, de havde ført.

Forretningen blev opgivet snart efter Mandens Død. Den var ikke til at drive op, og Fru Hemmingsen følte sig træt. Da Gældsfordringerne var afviklede og Forretningen afhændet, sad hun med en Sum, hvis Renter ingenting var og hvis Kapital kunde spises op i nogle Aar. Der kom Dage med knappe Kaar, men med mere Sjælefred; paa Baggrund af de sidste skrækkelige Aar syntes Nutiden hende helt lykkelig. De flittige Hænder strikkede og syede til det daglige Brød, og endelig fik hun som Kronen paa det hele det berømte Damborgske Legat.

Det var berømt paa Grund af sin mærkelige Fundats. Det var i den bestemt, at Renterne ikke alle skulde udbetales, men for en Del lægges til Kapitalen, og samtidig var det bestemt, at det kun maatte uddeles i een samlet Portion. Den udmærkede Brændevinsbrænder, der for saa og saa

mange Aar siden havde stiftet Legatet, havde formodentlig villet bøde paa Pengenes synkende Værdi ved denne Foranstaltning, og derved havde Legatet naaet de 600 Kr. om Aaret, da Fru Hemmingsen fik det. Der stod en haard Kamp i Byraadet først. Der var navnlig een lille Enkefrue, hvis hele Liv havde kredset om dette Legat som Midtpunkt, der gjorde hende Sejren haard; men Fru Hemmingsen var den mest afholdte, hun fik det, og dermed var Brodden taget af Næringssorgerne.

Det saa ogsaa ud til, at hun skulde faa Glæde af sine Børn. Else voksede op til en usædvanlig smuk Pige. Hun havde et pragtfuldt guldgult Haar, en Teint saa lysende hvid, som om Solen aldrig havde set paa hende, og en rank og yndefuld Skikkelse. Hun syntes at høre hjemme i en Sagnverden, hvor den hvide Elverpige træder ud af Højen med Guldhornet i de højt løftede Arme, eller hvor den nordiske Høvdingedatter rækker Egekransen til den hjemvendende Kriger. Hun havde sikkert passet bedre ind i en saadan Tilværelses Ramme end i en lille Bys prosaiske Liv. Der var noget drømmende, indadvendt over hendes Væsen; i Skolen fik det Navn af Dumhed, hjemme hos den dygtige Moder kom det til at hedde Dovenskab og Upraktiskhed, — ingen af Delene var det vel egentlig. Evnerne var der, men Indtrykkene fra Omverdenen, der skulde lokke dem frem og opøve dem, naaede ikke klart frem til hendes Bevidsthed; de standsedes og fortonedes paa Vejen i hendes Drømmeliv; der var, som hendes Moder udtrykte det, ingenting, der bed paa hende hverken godt eller ondt.

Trygve lod til at være af et andet Stof. Hvem der egentlig havde lært ham at læse, blev aldrig opklaret; det

saa næsten ud, som om han havde lært sig det selv ad experimentel Vej; syv Aar gammel fungerede han som Hjælpelærer i Pogeskolen og stod ved en Stol, hvor han vejledede tykhovede Kammerater i Læsningens og Regnekunstens Mysterier. Da han voksede op, skulde der Held til at gribe ham i Studeringer; han legede og snittede, konstruerede Vandmøller og mekaniske Dukker, roede og tumlede med Baadene i Havnen, faldt ud fra Bolværker og ned fra Vinduer, men kom godt fra det alt sammen, og hævdede sin Førsteplads i Skolen med største Lethed. En Friplads i Latinskolen i Nabobyen og et Skolelegat lønnede Begavelsen, og Ferierne i Fødebyen, hvor Karakterbogen var fremme hver Dag paa Dagligstuebordet til Eftersyn for interesserede og uinteresserede, var Oprejsningens Triumfdage for hans stolte Moder.

I hans aller sidste Skoleaar før Artium kom det pludselig til at se ud, som om det hele var en glimrende Sæbeboble, der nu var pustet saa stærkt op, at den vilde til at springe. Han blev sløj og distræt i Skolen, forsømte sine Hjemmearbejder og lod i det hele fem være lige paa en Maade, der var meget farlig netop i det Aar, da den Dækslast, der fremfor alt falder Censorerne i Øjnene ved Eksamen, skulde stuves ind. Ved Lærermøderne blev alt dette Genstand for omhyggelig Drøftelse, og man besluttede at jage ham en ordentlig Skræk i Blodet ved at lade ham dumpe ved Skolens sidste Halvaarseksamen. Planen var god og velment, men Rektor havde trods sit indgaaende Kendskab baade til Romeres, Grækeres og Gallers Krigskunst ikke Behændighed nok til at stille Snaren rigtig. Trygve var over al Forventning heldig, men man fulgte ikke desto mindre den

en Gang vedtagne Krigsplan: at bedømme ham, som om han havde været blank, og Kronen paa Værket satte Rektor selv. Han mødte efter sidste Fag Trygve paa Trappen og omtalte i de mest dadlende Udtryk den Præstation, der nys var endt, og som han af gode Grunde ikke kunde ane det mindste om, da Trygve fra Eksamensbordet havde set ham komme vandrende ned ad Gaden paa sin daglige Middagstur.

Fælden var ødelagt, og det værste var, at Trygve selv fik og ogsaa bibragte sin Moder den Overbevisning, at hele Dekadencen skyldtes en uretfærdig og ubegribelig Forfølgelse. Skolen begyndte igen, og der skete ikke Spor af Fremgang.

Det var ikke let for uindviede at faa fat paa, hvad der egentlig var i Vejen. Der var blot det, at Trygves Udvikling havde sprængt Skolerammen. Fra han var ganske lille, havde der været et spekulativt Drag i hans Karakter, en uimodstaaelig Trang til at opstille og tumle med store Problemer. Der havde ingen ydre Paavirkning været, Spørgsmaalene spandt sig af sig selv ud og krævede et Svar. Og det gik ham ikke som mange af Kammeraterne, at Spørgsmaalene dukkede op det ene Øjeblik, men blev sendte retour det næste med den Besked, at det egentlig var noget kedeligt noget eller noget, som man altid kunde tænke paa, naar man blev voksen; de bed sig fast hos ham og krævede deres Ret. Igennem de Kundskaber, han fik de sidste Skoleaar, strømmede de ind over ham i uoverkommelig Mængde, og den Øvelse i klar og conkis Tænkning, der skulde til for at komme dem igennem, gav Skolen ikke mindste Hjælp til. Den forlangte, at han skulde skrive en fire fem, ortografisk

rigtige, Sider om Betydningen af Mundheldet: Enhver bliver salig ved sin Tro, — belyst ved passende Eksempler, — og han følte, at han maatte gennemflyve syv Himle og granske alle Underverdenens Gaader for blot at faa begyndt paa en Indledning. Og saa blev der slet ingen Stil af. Naar de franske Hjælpeverber repeteredes i Kor, saa det dundrede efter, sad Trygve med sammenknebne Bryn og spekulerede paa, om Verdensudviklingen rettest kunde siges at gaa frem efter en lige Linie eller efter en Bølgelinie med Kulturhøjder og Dale. Naar Rektor foretog sin aandfulde Fortolkning af græske Klassikere og gav Eleverne et tydeligt Indtryk af, at alle disse Litteraturens Heroer havde skrevet deres Værker i den Hensigt at frembringe saa mange sjældne »Aoristformer« som muligt, var Trygve langt inde i en Spekulation over Forholdet mellem Guds Forudviden og Muligheden for Bønners Opfyldelse.

Eksamens Udfald kom til at svare til Forberedelsen. Trygve skrev to Brudstykker af danske Stile, der var saa sprænglærde, at de kunde bringe en almindelig dødelig, endsige en irritabel beskikket Censor til Raseri, — til saadanne jordiske Smaating som Retskrivning og Tegnsætning havde der ikke været Tid at tage Hensyn. I Lærefagene levede han paa Brokker fra den Tid, da han endnu hørte efter i Skolen; de dannede tilsammen en ganske smuk Ruin, der dog ikke kunde takseres højere end til en middelmaadig Andenkarakter.

Selv var han tilsyneladende lige glad, men hans Moder, der gennem en Konference med Rektor var bleven rokket lidt i sin Antagelse af, at Uheldet skyldtes lutter Uretfærdighed, besluttede sig til at flytte til København for at vaage

over sin Søn. Gode Venner fraraadede hende det; det vilde ikke være saa let for hende at finde Lejlighed til Fortjeneste i København, og hendes Modparti i Byraadet vilde maaske benytte Lejligheden til at forsøge at tage Legatet fra hende, hvis hun flyttede fra Byen; andre sagde imidlertid det modsatte, hun lyttede naturligvis efter de bedste Profeter, og efter Ferien var hun i København.

Hun havde et Grundmotiv, som hun holdt for sig selv. Trygve skulde sættes i Forbindelse med sin rige og fine Familie. Hun kunde ikke bibringe ham den Dannelse, som skal til for at komme frem i Verden, men den kunde han faa hos Kontorchefens, og desuden havde hun, som mange jævne Folk, en ren Overtro paa Betydningen af Protektion og gode Forbindelser.

Hun var bleven fornærmet, overset og mistænkeliggjort af denne Familie. Den havde efter Mandens Død ikke vist hende den mindste Opmærksomhed, og hun vidste, at den paa en hadefuld Maade lagde al Skylden for, hvad der var sket, over paa hende. Hun tænkte sig endogsaa Muligheden af, at de kunde sætte ondt for hende hos Sønnen, — men der var intet af alt dette, der kunde friste hendes Moderkærlighed bort fra den lige Vej. Den eneste Frygt, hun følte, var den, at hendes Nærværelse kunde vanskeliggøre Tilnærmelsen til Kontorchefen, — men hun havde intet Valg; hun turde ikke og kunde af økonomiske Grunde ikke lade Trygve begynde paa egen Haand i København, og hun besluttede, i hvert Fald at gemme sig selv saa meget som muligt for ikke at staa ham i Vejen.

»Det er saamænd ikke noget at snakke om,« sagde

hun engang, »hvad Forældre gør for deres Børn. Børnene har jo ikke bedt om at blive satte i Verden, saa at vi gør, hvad vi kan, for dem, det skal vi saamænd ingen Ros have for.«

Og det var ikke tomme Ord, men hendes Hjertes Mening.

IV

Fru Hemmingsen og de to Børn havde en tre Værelsers Lejlighed i Voldkvarteret. Det ene var lejet ud til en Butiksdame, og i Pigekammeret residerede Trygve.

Det var mørkt og trist Graavejr den Dag, da Middagen skulde være, og Else havde maattet tænde Lys for at kunne se at klæde sig paa. Hun var skikkelig og faamælt som sædvanlig, men Moderen, som hjalp hende, mærkede, hvorledes hendes Hænder rystede. Af og til gik der en Kuldegysning gennem hende ved Forventningen om alle de Herligheder, der stundede til.

Hun skulde virkelig til en stor og fin Middag i et stort og fint københavnsk Hjem! Velsignede Moder, der fik den Ide at flytte fra den væmmelige, smaatskaarne, tarvelige Provinsby, — Moderen fik pludselig et Kys uden nærmere Motivering — den skrækkelige By, hvor selv den beskedneste Drøm umulig kunde blive til Virkelighed, fordi alt var saa kendt og saa forud beregneligt. Hun skulde ikke blot udmale sig, men være med som fuldt berettiget Deltager i en Fest, hvor der var Lys og Glans og Overflod, pragtfulde Toiletter og virkelig dannet

og aandfuld Samtale. Og det var endda maaske kun Begyndelsen. — Bare hun kunde faa lidt Varme i Kroppen.

Trygve laa i sit Kammer paa Sengen og læste i et Tidsskrift. Der maatte et Magtsprog af Moderen til for at faa ham i Pudsen, og der maatte baade Moders og Søsters fulde Opmærksomhed til for at passe paa, at han ikke kom af Sted uden Slips eller med det aller ældste Par Manchetter, han ejede.

— Damen med Lampen paa Trappegangen havde sit aller elskværdigste Smil paa, da de kom op paa anden Sal. Else lænede sig med Hjertet bankende af Trappeopstigning og Nervøsitet op til sin Broder:

»Er du ikke ogsaa bange, Trygve?«

»Nej ved du hvad, — et Ædegilde hos nogle ganske almindelige Filistre!«

— Begyndelsen var lovende nok. Den mystiske Stilhed i det store Soveværelse, hvor Damerne lagde Overtøjet og hengav sig til nogle Minutters stille Selvprøvelse foran Spejlet, — den vimse lille opvartende Person, der med let Haand og store Armbevægelser tog Kaaberne af, og som behandlede Elses stakkels gamle Aftenkaabe som om det kunde være Kongens Kaabe af Fløjl og Hermelin, — de pludselige Glimt fra en stærkt oplyst Stue, naar Døren i Baggrunden lukkedes op, — saa Hjertet op i Livet og ind til Herligheden.

»Hm, — glæder mig —«, sagde Kontorchefen, — »nej vi har jo ikke set hinanden i mange Aar. — Aha, der har vi Else, — vokset en Del, siden jeg saa Dem sidst. (»Sidst« var, da hun laa i Vuggen.) — Og Trygve, — gratulerer til Huen. — Ja det kunde jo være gaaet bedre, men det gør jo ikke saa meget for Teologer. — Vil De hilse paa min Kone.«

Camilla kommer strygende. Else faar et hastigt Blik paa

Frastand, — »hun er da heldigvis præsentabel«; efter Hilsenen faar hun et lidt længere og lidt skarpere Blik, — hun er nemlig næsten alt for præsentabel. Trygve kommer ind i en Krog, hvor han giver sig til at studere Familieportrætterne paa Væggen, og Else, der finder det ganske i sin Orden, at hun bliver overladt til sig selv, ser fra en anden Krog paa Forsamlingen som gennem en Taage.

Ventetiden bliver lidt lang, der mangler et Par. — Der er noget karakterløst og ubestemmeligt over Selskabet, saaledes som det sidder, staar eller tripper om og venter. Der kunde komme alt muligt efter dette, en Begravelse, en Glædesfest, en saglig Forhandling; den uindviede vilde ikke kunne gætte det. — Martin lister om, rører ved Herrernes Skulder paa en hemmelighedsfuld og forsigtig Maade og stikker dem med en underfundig Haandbevægelse en Seddel i Haanden, hvorpaa de begge to paa een Gang skæver hen til en bestemt Dame. — Ure kommer op i Smug og holdes forsigtig inde i den hule Haand, — en gammel Herre kan ikke lade være at gabe og smitter de ulykkelige, der sidder ved Siden af ham. En lille, skaldet og munter Mand, der er kommen i det mest straalende Humør af Verden og har talt dobbelt saa højt som nogen anden, udstraaler efterhaanden sin Varme i den kølige Selskabeligheds Verdensrum og synker udmattet ned paa en Kanape; — Konversationens rislende Bæk løber spædere og spædere, og gamle Venner, der har omgaaedes i mange Aar, sidder forlegne uden at kunne finde et eneste Ord til en Samtale.

Saa ringer det igen. Højrøstede Undskyldninger og Forklaringer om samvittighedsløse Droskekuske høres udenfor, Smilet breder sig atter over Vært og Værtindes Ansigter; den

gamle Herre kommer til sig selv, den lille Mand trækker ned i sin Vest og ser sig fornøjet omkring. — Nogle Øjeblikkes kaotisk, men behersket Forvirring, idet Herrerne krydser efter deres Damer, — en lille Standsning, idet en træder op paa et Slæb og en anden, der har faaet to Damer, bliver stikkende fast i en Passage mellem to Møbler, — saa gaar Processionen ind i Spisestuen.

Oksehalesuppe. — Idet Selskabet sætter sig, faar det et pludseligt og voldsomt Anfald af Livlighed; Samtalen summer op for umiddelbart derefter at stilne saa stærkt af, at Skeer og Tallerkener bliver stærkt højrøstede. Enhver har følt sig forpligtet til at være underholdende og snappet et eller andet nærliggende Emne, helst af let og overkommelig Art: en smuk Bordløber, en mærkelig Blomst i en Opsats eller en Erindring om, naar man sidst havde hinanden til Bords, — saa gør Naturen sine Krav gældende, og de gaar ud over Suppen.

Else er lidt bange for at fare vild i Labyrinten af Glas, Skeer og Gafler foran hende. Ved de Selskaber, hun hidtil har kendt, har man kunnet hjælpe sig med et meget mindre Arsenal af Angrebsvaaben, men hun har her saa mange glimrende Eksempler at se hen til, at det er let at undgaa Fejl. Hendes Bordherre er en oppustet og rødglinsende Kavaler; om Formiddagen er han Fuldmægtig et eller andet Sted og om Eftermiddagen er han i Middagsselskab; han slubrer langsomt og velbehagelig Suppen i sig og lader hende for det meste i Fred. Kun i Pauserne mellem Retterne afleverer han i en ligegyldig Tone en Række Bemærkninger. Valget af Stoffet til disse har ved en mangeaarig Brug fast associeret sig med den foreliggende Ret; til Oksehalesuppe hører en Anekdote om en Forretningschef, der kun vilde have gifte Folk, fordi

disse skynder sig paa Kontoret for at undgaa de huslige Scener hjemme, — og denne serverer han Else, medens Tallerkenerne samles.

Laks i Mayonnaise. — Else føler sig, navnlig efter at have nippet til et Glas Rhinskvin, saa hjemme i Omgivelserne, at hun tør se sig om ved det store Bord. Hun beundrer sin Moder, der sidder saa rolig og naturlig, som om det var den almindeligste Ting af Verden at gaa i Middagsselskab, og passiarer med en gammel Militær. »1848« hører hun et Par Gange derovre fra; hun smiler, det er Moders Yndlingstema. Moderen nikker til hende; den gamle Herre gør et Spørgsmaal, og saa nikker han minsandten ogsaa saa venlig, at Else bliver helt rød i Kinderne. Hun ser hen paa Trygve; han sidder slet ikke pænt og har den ene Arm helt inde paa Bordet; hun rynker Øjenbrynene advarende ad ham, men han forstaar hende ikke og hilser paa hende med Glasset.

Salt Mellemret, légumes. — Stigende Konversation over hele Linien. Onkel Carl har faaet Plads lige over for Else. Til at begynde med har han været for sulten til at lægge Mærke til sine Omgivelser; nu opdager han pludselig, hvor henrivende hans Genboerske egentlig er. En stor Kandelaber staar paa Bordet mellem dem, Lyset vælder ned over det straalende gyldne Haar, Vinen og Varmen har lagt en fin Rødme over den skære gennemsigtige Hud, og et glad og beskedent Smil fortæller om, hvor hun nyder al den Herlighed, der omgiver hende. Kandelaberen staar i Vejen; han kigger paa den ene Side og han kigger paa den anden, saa ivrig, at Elses Kavaler tror, det gælder ham, og sløvt tager til sit Glas.

Ogsaa fra andet Hold bliver Else opdaget.

»Maa jeg spørge,« siger Camillas Bordkavaler, — »den lyshaarede Dame derhenne — —«

»— Det er min Kusine,« falder Camilla ind, »pas bare paa, hvad De siger.«

»Det var sandelig ikke noget ondt, Frøken.«

»Ja det kan De sagtens sige, — men hvis De nu f. Eks. havde spurgt, om det ikke var noget sygeligt, den forfærdelig hvide Kulør, hun har, — ja for det er der engang en, som har spurgt mig om. Der er jo saadan nogle Mennesker, der er »hvidfødte.«

»Jamen de har røde Øjne, Frøken. — Hende har jeg ikke haft den Ære at se før, her i Huset.«

»Ja jeg saamænd heller ikke, — ikke før i Dag. De er nylig komne her til Byen, og de gjorde saamænd ikke engang en Visit til Tak for Indbydelsen. — Maaske bruger man ikke det i Jylland.«

Syltetøjerne rykker frem som Pionerer for Dyreryggen. — Den gamle Militær taler for syv og tredivte Gang i sit Liv for Kontorchefen og Fruen i korte, knappe Kommandovendinger. Han affyrer et Par Vittigheder, og Jubelen er uforholdsmæssig stor. Da han har skudt Breche, gaar Talernes Mængde dristig paa. Kontorchefens Familie specialiseres ud mellem tre forskellige Talere, Onkel Carl faar en lille Lovtale med i Købet, — han faar kun saadanne, naar der er Middagsselskab, — og forskellige ældre og samvittighedsfulde Herrer piner deres af Vin og Fordøjelse svækkede Aandsevner for at erindre, om der ikke skulde være glemt en eller anden af Familien.

Smør og Ost. Is og Konfekt. — Kontorchefen taler for sin Svigerinde og hendes Børn. Han er i al Almindelighed ingen god Taler, og han er i dette Tilfælde endnu mere

knagende tør end ellers. Der er ingen af de gemytlige Afbrydelser, der har kastet et forsonende Skær over de Banaliteter, de andre har ydet; Talen faar Lov til at virke fuldt ud i sin tørre Høflighed. Men Fru Hemmingsen er glad, hun synes, at hun er kommen et langt Stykke frem.

Selv de, der er mest fremmede, har følt Luften noget tung, men nu da det er overstaaet, gaar Barometret rask op paa højt Vejr. Samtalerne bliver til Raab, der slynges frem og tilbage over Bordet, Latteren bliver til Eksplosioner, og Emnerne krydses, skærer hinanden over og kører hinanden ind paa Sidespor.

Elses Bordherre passer støt sin Dont og er ved den Hindbæraroma, som Isen har, bleven ført ind paa en længere Anekdote. Hun kan kun høre det halve af, hvad han siger; hendes Blik er hypnotiseret af hans Haand, der, medens han taler, svæver søgende over Glassene, idet han forsigtig overvejer, hvilken Vinsmag der staar bedst til hans Ganes Totalstemning. Onkel Carl rykker pludselig Kandelaberen lige hen for Næsen af ham for bedre at kunne se Else, Anekdoten gaar midt over, og Fortælleren synker hen i stille Velbehag.

Onkel Carl har en udpræget Sans for det smukke Køn. Han er i den Alder, hvor Eros ynder at optræde i en faderlig Forklædning, og faderlig venlige er ogsaa hans Henvendelser til Else. Naar man er saa nær de halvt hundrede Aar som han, kan man tillade sig at sige spøgefulde Komplimenter, der i en yngres Mund kunde lyde lidt paatrængende næsvise, og han gør Brug af sin Alder, saa Else bliver ganske forlegen. Han opfordrer hende til Forsigtighed med Vinen og nævner spøgende »Totalafhold«, men til hans Rædsel snappes Ordet af de nærmest siddende og truer med at udarte til en Diskus-

sion. Men han reddes. Elses Kavaler vaagner op og siger med en Myndighed, der fanger Opmærksomheden:

»Der er m. H. t. Totalafhold egentlig kun et eneste Spørgsmaal, og det er — —«

»— Sherry eller Portvin?« siger den tjenende Herre med Flasken bag hans Skulder, og saa drukner Diskussionen i Latter.

— Et tordnende Brag, der faar Generalinden nedenunder til at stikke Fingrene i Ørene, forkynder, at Taflet er hævet. Med fed Menneskevenlighed kondolerer man hinanden i Anledning af, at den Fornøjelse er forbi, alle smaa menneskelige Uoverensstemmelser er opløste i een stor Harmoni, og Mennesker, der før ikke har kunnet finde et Ord at sige til hinanden, passiarer, som om de havde været Venner i mange Aar.

— Herrerne inde i Rygeværelset drøftede den store Smedestrejke, den evropæiske Krig, der ganske sikkert vilde komme næste Aar, og andre Emner, der mistede deres personlige og oprivende Karakter ved at betragtes gennem de blaa Skyer af Cigarrøgen. Camilla udførte de to Klaverstykker, med hvilke hun daglig havde pint Livet af Generalinden igennem et helt Aar, de ældre Damer sad paa Rad og smaakedede sig, og nogle af de unge holdt til inde i Martins Værelse. Martin selv havde en Plan til en lille Ekstrafornøjelse, og Trygve og Else var hans medsammensvorne. Da Stuen et Øjeblik var tom, smuttede de alle tre over Trappegangen og ringede paa i Hansens Lejlighed.

Hother var indviet og parat til at modtage dem. Hans Onkel var ikke hjemme, saa at de havde frit Spil. En trekvart Flaske Rhinskvin, som Martin havde bjerget, kom frem, og i de ti Minutter, de turde stjæle, kom et lille Gilde i Stand, der var morsomt, fordi det var uden for Programmet.

»Længe leve,« sagde Trygve og klinkede med de andre, »den, — hvordan var det nu, han sagde derude, — den Ungdom, der ligger i Poesiens Morgenglans. Jeg udbringer en Skaal for, at vi hele vort Liv maa kunne gøre som nu, at vi midt i det værste Filistæa maa kunne finde en fredlyst Plet, hvor vi kan være os selv!«

»Men Trygve da,« sagde Else forskrækket. Hun fattede ikke Rækkevidden af Udtrykket »Filistæa«, men kunde dog forstaa saa meget, at det ikke netop indeholdt en Kompliment til Vært og Værtinde.

»Jo, han har Ret,« sagde Martin beroligende, »saadanne Selskaber er noget, man maa døje; det er en Svikmølle, man ikke kan faa standset. Men jeg vil nu da ogsaa sige dig, at det er nogle af de fæleste Gripomenusser, vi har med i Aften. — Bedre Lykke næste Gang!«

»Skaal,« sagde Hother, »og Tak, fordi I tænkte paa mig, jeg har maattet døje Onkels Foredrag tre Timer i Eftermiddag og kedet mig morderlig. — Damernes Skaal. »Herligst er Kamp og sødest Sejr, naar i de skønnes Rækker man ejer, — kling klang — en allieret Magt,« sang han til Else. Hother og hun havde været sammen mange Gange før baade i Skoletiden og i København og stod paa en meget kammeratlig Fod med hinanden.

»Hør, ved I nu hvad,« udbrød han, »der er nu een god Ting ved det Filistæa, og det er, at I ser brillante ud i Uniformen.«

»Jeg med?« spurgte Else.

»De først og fremmest. Jeg raaber Ak og Ve over alle de Filisterhjerter derovre. Der bliver Brug for Brandvæsenet.«

— De ti Minutter var forbi, og Else skyndte paa dem. Flasken tømtes til Bunds med en Skaal for evigt Venskab og et »pereat« for alt Familievrøvl, og saa løb de tilbage.

— Ingen havde savnet dem, og alt var ved det gamle. I Dagligstuen stod en Dame, der var saa snørt som Amerika ved Panamatangen, og sang Dyvekes Sange, og i Rygeværelset var Herrerne optagne af at høre paa to ældre, bestjernede Spidser, der stod og raabte hinanden skiftevis ind i Øret noget om de provisoriske Finanslove uden at forstaa hinanden bedre, end de politiske Partier gjorde.

Da Selskabet senere blandedes, fik Onkel Carl fat paa Else. Hun var til at begynde med lidt forlegen, fordi han forfulgte hende saa ivrig, men følte sig dog smigret over al den Hyldest, han viste hende, og syntes, at han var en meget skikkelig gammel en. Hun fik ikke talt ret meget med andre. Hendes rødblissede Kavaler fra Bordet forlod kun Rygeværelset de tyve Minutter, som han af Princip ved hvert Middagsselskab ofrede Husets Datter for i dem at gøre en behersket Kur, der sikrede ham Indbydelsen til næste Gang, og de andre yngre Herrer holdt Camilla beskæftigede. Derfor havde Onkel Carl frit Spil. Hun blev dog lidt ækel ved ham, da de tog Afsked, idet han lagde sin Haand oven paa hendes paa Dørgrebet og snakkede hende saa ubehagelig nær ind i Ansigtet, men det Indtryk fik hun snart rystet af sig.

»— Det var dejligt,« sagde hun, da de gik hjem ad de stille Gader, »storartet.« Hun havde ikke engang tænkt sig det saa morsomt. Trygve drillede hende for hendes Begejstring, men selv var han i ypperligt Humør og gik og fløjtede.

— Da de var komne omtrent ud for deres Gadedør,

skraaede en Herre over Gaden med saa bestemt Retning mod dem, at Else gik om paa den anden Side af Trygve.

»Nej, er det Dem, Jørgensen!« udbrød Fru Hemmingsen.

»God Aften,« sagde den fremmede, »ja, jeg havde hørt, at De var til Selskab, og nu vilde jeg se, om De var komne hjem. Det er nemlig muligt, at jeg skal rejse i Morgen igen.«

Han stod lidt forlegen og kradsede i Stenene med Stokken.

»Vil De ikke gaa med op og sidde lidt. Det er jo ikke saa sent?«

»Jo Tak, det vil jeg gerne.« Han stod endnu et Øjeblik. »— Det er jo nu ikke for det bedste, jeg kommer.«

»Hvad er der da i Vejen?«

»Ja, det — er jo ved at blive galt med Legatet nu.«

»Vil de tage det fra mig?«

»— Det er nok saadan noget, de tænker paa.«

»Naa,« sagde Fru Hemmingsen med en underlig tør Stemme og drejede Nøglen om i Døren med et nervøst Ryk. »Ja lad os nu komme op og høre, hvad det er.«

— Jørgensen var hendes Faktotum fra Provinsen. Han var Sagfører, nogle Aar op i Trediverne, lidt tunghør og en udpræget Provinstype. Den faste, jydske Klang i hans Sprog passede ypperlig til hans støtte, solide Væsen, og hans smukke, graa Øjne gav ham en tydelig Anbefaling for Godmodighed og Paalidelighed.

»Naa,« sagde Fru Hemmingsen, »ja her ser uryddeligt ud fra før. — De skal have en Kop Kaffe, — vil du, Else. — Ja lad os saa i Guds Navn høre da.«

Jørgensen fortalte, men hvor megen Umage han end gjorde sig for at svøbe sine Udtryk ind, stod det fast, at det Dam-

borgske Legat vilde blive taget fra hende til Nytaar, hvis hun ikke flyttede tilbage til Byen, idet Byraadet havde fundet ud, at det ikke stemte med den Praksis, man hidtil havde fulgt, at give det til udenbys boende. Jørgensen havde kæmpet som en Løve for at paavirke Byraadsmedlemmerne til Fordel for hende, men Modpartiet sejrede, og den ivrige lille Enke, der gik og ventede paa Legatet, var allerede saa godt som sikker paa det.

Fru Hemmingsen sad og stirrede tavs og ufravendt paa det lille røde Øje i Petroleumsapparatet. Jørgensen tav, og det blev saa stille i Stuen, at man kunde høre Vandet i Kedlen give de første smaa, urolige Sæt.

»Ja, saa er der vel ikke andet for at gøre end at tage derover igen,« sagde hun omsider.

Der kom en halvkvalt Lyd fra Krogen, hvor Else sad. Saa blev der ganske stille igen.

»Det passer aldeles ikke med, hvad jeg havde tænkt mig, — men det raader vi jo ikke for. Jeg kan jo ikke leve af de 600, jeg har i Rentepenge.«

»Nej det kan vi nok blive enige om,« sagde Sagføreren.

Kaffen blev lavet og skænket. Else udførte det som en Automat. Det pludselige Tilbageslag fra Feststemningen havde ganske lammet hende og ligesom standset hele hendes Tankegang, og hun gik ud og ind med unaturlig store og stive Øjne. Pludselig for hun ind i Sovekammeret, rev den lyse Kjole af sig med en voldsom Bevægelse og satte sig til at stirre ned paa Gaden.

»Det skal nok gaa alt sammen,« sagde Trygve. »Jeg kan magelig paatage mig saa mange Timer i en Skole, at vi kan klare os, — og Else maa da ogsaa — —«

»Du skal ikke have Timer,« afbrød hans Moder, »du skal studere og se at blive færdig; det er det eneste, du skal.«

Jørgensen skyndte sig at faa Kaffen i sig og komme af Sted for ikke at være til Ulejlighed, og saa gik de til Sengs. Ikke for at sove, men for at spekulere.

Else laa med store Øjne og stirrede ud i Mørket, til Trætheden overvældede hende. Moderen gennemgik atter og atter sin Situation uden at komme til et Resultat, og Bornholmeruret maalte med sine klingende Slag den lange Nat for hende lige til Kl. 5. Trygve kunde ikke være ene i København; det stod klarere og klarere for hende, hvor meget han lignede sin Fader; hun kendte denne igen i saa mange Smaatræk, — og hun vidste, hvor en saadan Karakter bar hen. — — Pludselig stod Kontorchefen for hendes Tanke; det lod jo til, at det gamle Nag var forbi, og hun stod jo frit over for ham og skyldte ham intet. Han kunde finde en Udvej, — et Legat for Trygve, en Bestilling for hende selv. Ja, der var Udvejen, og den skulde prøves den Dag i Morgen.

Trygve tog ikke saa lang Tid til sine Overvejelser. Han udkastede i Hast en Fremtidsplan, hvor det ene Led villig føjede sig ind i det andet. Først Skoletimer, en tyve-tredive om Ugen; han vilde være flittig og dygtig og gøre sig bemærket. En Dag vilde Bestyreren kalde ham til sig, komplimentere ham og anbefale ham til pædagogisk Vejleder i et rigt adeligt Hjem. Der vilde hans Duelighed og Elskværdighed gøre ham til Potte og Pande i Huset, og Grevinden vilde tilbyde at betale hans Studier. Eller maaske vilde det føre til, at han kom til at læse med de kongelige Børn, — at han kom til at gaa ind og ud paa Slottet, hvor ogsaa Mo-

deren og Else med Lethed kunde anbringes i passende Stillinger, — og Billedet af en underskøn Hofdame, der saa paa ham med milde Blikke, dukkede netop op, da Søvnen fangede ham ind og fortsatte med Drømme, der ikke var mere fantastiske end dem, han drømte med aabne Øjne.

V

Fru Hemmingsen kom til Kontorchefen paa et meget uheldigt Tidspunkt, idet der havde været Debatter og Ophidselse ved Middagsbordet.

For det første var den lille Visit hos Hother den foregaaende Aften bleven opdaget gennem Tjenestepigesladder, og Camilla fik et stort Nummer ud af den. Det var saa uhyre simpelt og taktløst gjort af Else, at hun burde komme op og gøre dem en Undskyldning; hvad Studenterne angik, saa regnede hun dem ikke for andet end nogle flabede Drenge, der skulde have en Lussing af deres Fader. Der var dog det gode ved Historien, at man maaske nu kunde indse det risikable for Husets Ære ved at føre disse »Molboer« ind i Selskabskredsen.

Men det var kun en Forpostfægtning, der snart udviklede sig til en alvorligere Bataille, og den gjaldt Else og Onkel Carl. Han var Enkemand, hans Kone var død for en halv Snes Aar siden; man sagde, at han havde plaget Livet af hende og tilføjede, at han ikke syntes utilbøjelig til at ville gøre det samme ved en Kone til. Hans Hustru havde bragt ham den besværlige og brydsomme Husejerstilling, og da de

ikke havde haft Børn, men derimod gensidigt Testamente, maatte man frygte, at der vilde blive stillet mange Snarer for hans let fængelige Hjerte. I de sidste Aar syntes han netop at være falden saa velsignet til Ro; hans Penge og Ejendomme var nær ved at kunne skrives som et sikkert Aktiv paa Fremtidskontoen, — men de Manerer i Aftes var virkelig et Tilbagefald.

Ingen af dem kendte egentlig Else eller vidste, hvad hun kunde finde paa. Hendes Moder kendte man derimod ud og ind; man vidste, at hun var snu og intrigant, fornøjelsessyg og ødsel, — hvad kunde hun ikke faa ud af Onkel Carl. Og Camilla oprullede et saa mørkt Fremtidsbillede, at Kontorchefen blev rystet i sine inderste Sammenføjninger og slog fast, at han aldrig i sit hele Liv vilde slippe for Kval og Ængstelse, stammende fra den ulyksalige Mesalliance, som hans Broder havde indladt sig paa. Martin havde fyret bravt til højre og venstre for at dække Trygve og Else, men han havde ikke opnaaet andet, end at hans Fader havde erklæret ham for smittet af Socialismens og den moderne Litteraturs Ideer og havde lovet at formaa Onkel Carl til at rense Huset for alt sligt ved at sige Hothers Onkel op.

Nu sad han i Mørkningen i sit Værelse og dampede ophidset af sin lange Porcelænspibe. — Fru Hemmingsen kom unægtelig i et heldigt Øjeblik.

Da hun havde ringet paa, slog det hende pludselig, at hun egentlig ikke bestemt vidste, hvad hun vilde. Hun havde ikke nogen bestemt formuleret Anmodning; hun kunde egentlig kun skildre sin Stilling i al Almindelighed og bede om et godt Raad.

»— Hvem?! — Hvad siger Du!« hørte hun tydelig Kontor-

chefens Stemme indenfor, — »hvad i Alverdens Riger og Lande — !« Der fulgte nogle hviskende Ordrer, Stole blev skubbede frem og tilbage, og saa kom hun ind.

Camilla var i Færd med at tænde en Lampe, hun hilste flygtig og for saa af Sted. Kontorchefen var saa stiv som en Stok; han stod i Ministerstilling med den ene Haand inden for Frakken.

Fru Hemmingsen takkede først pænt for sidst; hun glædede sig over, at der havde aabnet sig et Hjem for hendes Børn, hvor de kunde lære Dannelse og Velopdragenhed, hvad hun regnede for noget af det vigtigste i Verden.

Kontorchefen sagde et afventende Hm! — Skulde det blot være en lidt klodset Takkevisit. —

Men saa fortalte hun om Legatet, og nu forstod han, at det gjaldt et Angreb paa hans Pung, et frækt og uforskammet Attentat som Svar paa hans venlige Ubesindighed.

» — Jamen hvor er det muligt, min bedste, at De har kunnet handle saa overilet, — at flytte fra Byen og — hm —, det er jo det glade Vanvid, jeg har aldrig hørt saa galt. — Hvad De skal gøre —?! Gaa hjem og pakke ind og saa sporenstregs derover igen.«

Det kunde hun ikke for sin Søns Skyld. Ja maaske, dersom der kunde tænkes en Ordning, hvorved Trygve kunde stilles under en betryggende Kontrol. Hun forstod sig jo saa lidt paa alt, hvad der angik Studeringer, men hvis en Mand som Kontorchefen, der var inde i alt sligt, kunde tage sig lidt af ham —

»Aha,« tænkte han, »gratis Middagsmad! Nej, den er opdaget! — Hør nu min kære, jeg vil tale rent ud af Posen til Dem. Opgiv De at lade Drengen studere. Der er Over-

produktion af Studenter, de staar paa Hovederne af hinanden oppe ved Forelæsningerne, — de *maa* ende paa Ladegaarden en hel Del af dem.«

»Opgive at lade Trygve studere! Med de udmærkede Evner!«

»Aa,« lo Kontorchefen, »der skal meget til at komme frem; han har jo egentlig slet ingen Evner vist, han gjorde jo kun en meget tarvelig Eksamen. — Legater kan han ikke faa. Det bliver Juks med ham, det svarer jeg for.«

Der var ved at bruse noget op i hende, men hun betvang sig. Hun kom i Tanker om, at hun vilde spørge, om der ikke kunde gives et Raad m. H. t. Arbejde for hende selv. Medens hun sad og tænkte over det, hørte hun en skraldende Latter i Sideværelset, det var Onkel Carl, der var kommen paa Besøg. Denne Latter førte Kontorchefens Tanker hen paa Else, og den nye Strøm af Irritation forenede sig med den, der alt var i Gang, saa at det svulmede op til en hel Flod. — Han maatte nu hellere paa een Gang slaa et stort Slag og vise, at han var paa sin Post i enhver Henseende. Hun var derfor ikke kommen ret langt ind i sin nye Forespørgsel, før han afbrød hende.

»Nej, jeg kan slet ikke have med det at gøre, — jeg kender aldeles ikke noget, som jeg kunde tænke mig — hm —. Men i det hele taget Fru Hemmingsen, vi forstaar vist ikke hinanden rigtig. Jeg hører nu til den Slags Mennesker, der ikke saadan uden videre kan slaa en Streg over Fortiden. Jeg har gennemlevet for mange kvalfulde Timer, til at jeg kan ønske saadan — hm — jævnlig at opfriske disse Minder — — om min afdøde Broder.«

Hun saa ganske uforstaaende paa ham.

»Naa, jeg siger ikke et Ord om ham, — de mortuis nil nisi — hm! — heller ikke i og for sig om den eller dem, som havde Indflydelse paa ham; det er jo nu forbi, — men saa maa det ogsaa være forbi. Jeg beklager, hvis De har misforstaaet den lille Opmærksomhed, vi viste Dem i Gaar, og opfattet den som Indledning til en nærmere — hvad skal jeg kalde det — Connexion imellem de forskellige Linier af Familien. Jeg indrømmer, at det kunde misforstaas, men det var som sagt ikke Meningen. Vi gaar bedst hver sine Veje, lad os følge det Princip.«

— Det var klar Besked, og dermed kunde den saglige Forhandling passende være endt. Men Udtrykket: »Den eller dem, der har haft Indflydelse paa ham,« havde haft en saa udfordrende Klang, at hun vilde have det lidt nærmere forklaret, og dermed var Slusen aabnet for et større Opgør. Da de først kom rigtig i Gang, kørtes Sladder og Sandhed, Bagateller og vigtige Ting rundt mellem hverandre med lige Iver fra begge Sider, og der faldt hvasse Ord.

Kontorchefen havde faaet fat paa den øverste Halvdel af sin Udkradsningsdaase, et stort, grinende Tyrkerhoved, som var skaaret over paa Midten. Han vandrede i sin Ophidselse fra Sted til Sted i Stuen for at anbringe det paa dets Plads, uden at kunne samle sig til at se paa, hvad det egentlig var, han havde i Haanden, — og som Understregning af vigtige Steder i Foredraget holdt han det frem mod hende, saa at dets skelende Øjne grinede hende ind i Ansigtet.

De var komne til det Punkt: hvad der var bleven sagt eller ikke sagt, da hun var i København ved Skiftet efter Broderen. Kontorchefen gik pludselig hen, rev Døren til Dagligstuen op og kaldte Onkel Carl ind, for at denne skulde be-

vidne hans Ord. Dermed forbandt han tillige en lille taktisk Hensigt. Det vilde ikke være ham ukært, om Onkel Carl kunde rage grundig ud med Elses Moder ved samme Lejlighed. Det lykkedes ikke; Onkel Carl vedligeholdt en diplomatisk Forsigtighed, der under de forhaandenværende Omstændigheder maatte kaldes uhyggelig.

Til sidst kom man saa langt tilbage i Tiden, at Kontorchefen gravede de aller ældste Minder op.

»Hvor har det ikke forbitret mig min Ungdom, den stadige Forurettelse, jeg var Genstand for! *Han* kunde faa alt, hvad han vilde, — *han* kunde gøre alt, hvad han vilde, *han*, som ødte og ødslede til Juks og Narrestreger, medens *jeg*,« — han slog sig for Brystet, — »jeg, som arbejdede aarle og silde, som aldrig gjorde mine Forældre den mindste Sorg, jeg kunde aldrig — jeg kunde bogstavelig aldrig — — faa et Kid at more mig med med mine Venner.« — Det bibelske Citat forekom ham saa træffende, at han gentog det et Par Gange.

»Ja det er jo meget kedeligt,« sagde Fru Hemmingsen og rejste sig, »men jeg kan da ikke gøre for, om Deres Forældre var saadan eller saadan. Jeg ved bare, at hvad han fik i min Tid, det har vi ærlig og redelig erstattet, og vi skylder Dem ikke Tak for saa meget som een Øre.«

»Saa — ikke det, ikke det, — naa! Renterne glemmer De vist. Rentetabet i saa mange Aar af, hvad han og De satte til, — det har der nok aldrig været Tale om at erstatte.«

»Nej, det er sandt,« svarede Fru Hemmingsen ganske forbløffet.

»Naa, ja der kan De se. — Men lad os nu faa en Afslutning paa dette. — De gamle Tider er jo nu forbi, og i de kommende ønsker jeg blot eet: at vi hver gaar sine Veje.«

»Ja nu gaar jeg i hvert Fald min, og staar det til mig, saa skal jeg ikke komme paa Deres oftere.«

»Det glæder mig, saa er vi komplet enige.« Han aabnede Døren og raabte: »Camilla, vil du følge Fruen ud. Far—vel.«

»Eet haaber jeg, De har forstaaet,« sagde hun, idet hun gik ud, »at det ikke var for min egen Skyld, at jeg kom, men for mine Børns, og at Deres Broders Børn dog maaske — —«

Hun opdagede pludselig, idet hun vendte sig, at hun talte til Fyldingen i Døren, der behændig var bleven lukket lige bag hende. Camilla kom ikke og fulgte ud, derimod kom Husets Frue stilfærdig og lagde Haanden paa hendes Arm.«

»Ja, det er jo noget kedeligt noget,« sagde hun ganske sagte, »men han mener det nu ikke saa slemt; han er blot saa hidsig; i Grunden tror jeg, at han sætter stor Pris paa Dem. Farvel. Vil De hilse Deres Datter; hun er jo saa nydelig, siger de, — jeg kan jo desværre ikke se det, — og ogsaa Deres Søn; det er et rart Menneske, han sad saa pænt og talte med os gamle i Gaar Aftes. De træffes jo nok i Studenterforeningen, han og Martin. Farvel min kære.«

Disse venlige Ord blev dog ikke de sidste, hun fik at høre. Inde fra Dagligstuen lød det ganske tydelig, velsagtens som Svar paa Camillas Spørgsmaal.

»Hvad hun vilde! Tigge vilde hun!«

Og saa gik Døren i.

— Fru Hemmingsen lo, da hun gik ned ad Trappen. Det forekom hende saa usigelig latterligt, at hun, der var gaaet til sin Svoger for at bede om et Raad, blev sendt af Sted som en afvist Tigger. Havde der mulig hos hende været en Bagtanke om, at den rige Mand kunde tilbyde at gøre et eller andet for sin Brodersøn, saa var den jo i hvert Fald ikke

kommen frem; hans Overfald maatte forekomme hende lige grundløst. »Det var sidste Gang,« gentog hun for sig selv, medens hun gik paa Hjemvejen.

— Da hun kom op, sad Sagfører Jørgensen der, han var alligevel ikke bleven færdig med sine Forretninger den Dag. Hun hørte Trygve stemme sin Violin ude i Køkkenet, og ved Bordet sad Else og syede. Hun smilede og saa skalkagtig hen paa Moderen.

Fru Hemmingsen stod et Øjeblik lidt forbløffet og saa fra Else hen paa Jørgensen. En pludselig Tanke var faret gennem hendes Hoved. Skulde virkelig, — nej det var da umuligt —

»Vi har fundet paa noget Moder.«

»Naa, har I det Børn.«

»Ja men Hr. Jørgensen er ogsaa med til det, han er Hovedmanden for det hele.«

Et nyt skalkagtigt Smil og en ny Studsen fra Moderens Side. Denne Gang var den saa tydelig, at Jørgensen fattede den. Der gik en lidt ærgerlig Trækning over hans Ansigt, og han skyndte sig at forklare Sammenhængen.

Han havde i mange Aar siddet ovre i Provinsen og forberedt sig til latinsk juridisk Eksamen for at kunne blive Overretssagfører. Men de sidste tre Fjerdingaar maatte han læse her i København. Nu var Øjeblikket kommet, da det kunde lade sig gøre, idet han havde faaet en dygtig Kompagnon, og hvis nu Fru Hemmingsen vilde prøve at sætte et Pensionat i Gang, vilde han give Handsel ved at være første Mand til at bo hos hende. Det skulde gaa underligt til, om ikke en eller anden af Trygves unge Venner skulde faa Lyst til at prøve det, og da han jo nok vidste, at der skal lidt

Penge til at sætte saadan noget i Gang, vilde han foreslaa, at han betalte hende for et halvt Aar forud.

Medens han talte, stod Trygve lænet op ad Dørstolpen og spillede piano pianissimo som et forhaabningsfuldt Akkompagnement, og Else havde ladet Sytøjet synke og saa paa engang spejdende og bønfaldende paa Moderen.

Hun saa paa sine to Børn og syntes, at hun saa et Stykke solbelyst Land dukke op i det fjerne hinsides det stormfulde Hav, hun sejlede paa. Hendes første Ja blev besvaret af Else med et lille Glædesskrig og af Trygve med en rask G-Durs Akkord over alle fire Strenge. Der maatte Vand paa til Kaffe, for at Sagen rigtig hyggelig kunde gennemdrøftes, og det boblede og sprang paa en yderst fornøjelig Maade, medens Øjet i Petroleumsapparatet syntes Else at straale som et helt Fyrtaarn ud over en lykkelig Fremtid.

— — — Planen var egentlig som skabt til at tiltale Fru Hemmingsen. Hun var anlagt for Nybyggerglæder. Ofte sagde hun, at noget af det morsomste, hun kunde tænke sig, maatte være at dyrke Hede op, at begynde paa helt bar Bund og se Resultaterne forme sig tydelig under ens Hænder. I sit tidligere Liv havde hun ikke kendt meget til det; en fortvivlet Kamp for at holde fast paa noget, der haabløst gik ned ad Bakke, havde tværtimod været hendes Lod. Nu laa det nye Arbejde, hvor alt skulde begyndes fra Bunden, for hende.

Forberedelserne gik med Lyst og Held. Hun fik selv lejet sin Lejlighed ud og fik lejet en større i samme Kvarter. For Jørgensens Forskud blev der købt det nødvendige Udstyr; for Resten havde hun medslæbt en Mængde Møbler fra sit tidligere Hjem, saa at hendes lille Lejlighed havde lignet en Marskandiserbutik; nu kom de til Nytte. Hun og Else var i en uafbrudt

Virksomhed fra Morgen til Aften, men det kneb om Nætterne tidt med at sove fra Tankerne om den store Risiko, der alligevel laa i denne Fremtidsplan.

Trygve havde allerede i Løbet af et Par Dage faaet fat i et Par Skolekammerater, der var utilfredse med deres Pensionat. Hother var han paa Forhaand sikker paa at faa med, men denne gjorde uformodet lidt Vanskeligheder. Han var lige flyttet hen et nyt Sted paa Nørrebro, hvor han havde det saa udmærket, men Trygve slap ham ikke saa let. Da Angreb paa Spadsereture og Universitetet ikke forslog, besluttede Trygve at føre Krigen over i Fjendens eget Land og se, hvad det udmærkede Sted paa Nørrebro egentlig var for noget.

VI

En Eftermiddag vandrede han da ud paa Nørrebro. For København havde han aldrig været begejstret; dens Tummel og Rastløshed havde plaget ham en Del i Begyndelsen, vant som han var til Latinskolebyens mere adstadige Forretningsgang og den næsten landlige Fred, der hvilede over den endnu mindre Fødeby. Men Gaden i det yderste Thule, hvor Hother havde fundet det udmærkede Sted, bragte ham til et Toppunkt af Ubehag. Store skumle Porte gav Indblik i smalle, snavsede Gaarde, fra hvilke Baghusene holdt det svindende Dagslys borte, smudsige Murstensfacader med tætsiddende Vinduer stod som Bjergkæder paa begge Sider af en indelukket og trykket Dal, hvor kun en ringe Mængde Luft kunde naa ned, — om man ellers vilde kalde den Blanding af Kulrøg, Madlugt og menneskelige Uddunstninger, man indaandede, for Luft.

I alle Portene stod der mørke Skikkelser med Hænderne dybt i Bukselommerne, i Vinduerne hang der halvvoksne Pigebørn med uredte Tjavser om Ørene, og hver Plet i Gaden syntes fyldt med larmende og hujende Børn. Butiksklokkerne klingrede, og nu og da buldrede et Par tomme

Arbejdsvogne med en øresønderrivende Spektakel gennem Gaden og splittede de skrigende Børn til alle Sider.

Trygve fandt med Besvær Husnummeret og gik ind i en lille Cigarbutik for at spørge sig for. Til hans store Overraskelse dukkede Hother frem fra en Dør i Baggrunden af den lille Butik og begyndte at flytte løs paa Cigarkasserne for at faa Plads til at lukke Disken op. Straks efter kom en ung Pige frem fra Halvmørket; hun havde den Frisure, der i Datiden mentes egnet til at bedaare Hjerterne, en Række glat nedstrøgne Pandehaar, der gik helt ned til Øjenbrynene, — og hun faldt straks ved Synet af Trygve hen i en smægtende Stilling op ad en Reol.

— Ind kom en Kularbejdsmand, hvis oprindelige Racefarve kun antydedes ved en lys Stribe langt nede paa Halsen. Han lagde en Mønt paa Disken og sagde lakonisk:

»Mellemskraa.«

»S'gerne!« sagde Hother og ekspederede ham. »D'majet fugtig i Vejret i Aften,« vedblev han med et affabelt Buk.

Manden saa fra den ene til den anden, grinede, saa Tænderne lyste hvidt, spyttede og gik.

»Ha, ha, ha!« skralrede den unge Pige op, »De er nok ferm til at ekspedere, — hva'.«

»Kom nu indenfor, saa skal du se, hvor jeg bor,« sagde Hother. Han lodsede ham gennem en lang, mørk Gang og ind i et lille Værelse, der vendte ud til Gaarden. Der stod en uredt Seng, et Par invalide Stole og et Vandfad med smudsigt Vand paa et Bord, der ved sin Mangfoldighed af Genstande betegnede sig som Repræsentant for alle tænkelige Slags Borde, der er i Brug.

»Ja de har ikke faaet gjort i Stand her endnu,« for-

klarede Hother, »de har jo saa travlt i Butikken hele Dagen.«

Trygve kunde ikke rigtig komme sig af sin Forbavselse, og Hother gav sig da til at forklare de mange forskellige Slags Tiltrækningskraft, som dette Logis havde for ham. For det første var Folkene saa rare, for det andet var det saa billigt, og for det tredie var her en saa ypperlig Lejlighed til at studere Folkelivet, og det var noget, ethvert ungt Menneske maatte gøre..

Trygve trak paa Skuldrene. Han begyndte igen at snakke om Moderens Pensionat, men Hother tyssede paa ham.

»Ja, det er meget muligt, at jeg vil, men ti bare stille med det her, — jeg vil ingen Vrøvl have med dem, hvis jeg flytter saa hurtig igen. — Nej, du kan tro, man lærer meget af at bo saadant et Sted. Du synes nu, dette her er tarveligt, men nu skal du gaa med over og besøge Madam Bensen, saa skal du se Lokaler — naada!«

Trygve havde ikke megen Lyst, men Hother fik ham dog med.

Mdm. Bensen boede i Baghuset. Fra Gaarden, der flød af Snavs, førte en Dør ind til en Trappegang. Selve Døren var saa forkradset og besmurt, at der ikke var Spor tilbage af dens oprindelige Farve; Trappegangens Vægge var tro Kopier af den, kun yderligere udsmykkede med ældre og nyere Huller i Kalkpudsen. En Dør stod aaben ind til et mørkt Værelse, hvor forskellige lasede og pjaltede Brudstykker af Møbler skimtedes. En vældig, stor og lang Kakkelovn af en gammeldags Konstruktion stod i Hjørnet.

Hother forestillede spøgende Trygve som en Ven, der gerne vilde se den mærkværdige Kakkelovn.

»Ja se De bare væk,« sagde Mdm. Bensen, »den er ogsaa nok værd at se paa. Den har lagt paa Loftet i en hel Masse Aar, og saa tar de og smider den her ind til mig og hugger min lille Kogekakkelovn fra mig a'. — Den har nok staaet i en Herskabslejlighed engang, —«

»Saa er den jo kommen paa sin rette Plads igen,« sagde Hother.

»Ja det ku' De li', hvad! Nej, hold op med den. Men det Asen til en Vicevært vil ikke skaffe mig af med den igen, og det ryger ud af alle Ender og Kanter paa den. Og det er ikke morsomt, at naar man har skrabet et Par Skilling sammen til en Smule Ildebrand, saa kan man ta' og lukke det lige ud paa Gaden med det samme. Og saa skulde De bare se et Par Øjne, som Ludovica gaar med, dem har hun da ogsaa faaet lavet til af Røgen. Ludovica, kom her mit Lam.«

Ludovica kom og med hende Angelica og Berenica og en hel Del andre Indehavere af de straalende Navne, som »Revuen« har skaffet Borgerret paa Nørrebro. De samlede sig i en stor Klump paa Trappen og i Døren, og Ludovica fik sit Hoved drejet tilbage af Madam Bensens kraftige Haand og fremviste et Par skrækkelig rødkantede og inflammerede Øjne.

»Det er nok ikke den Ungdom, der ligger i Poesiens Morgenglans,«. sagde Hother og saa paa Klumpen af de blege Ansigter, rindende Øjne og do. Næser.

Trygve rystede fortvivlet paa Hovedet.

»Men det er noget, man lærer noget af,« sagde Hother.

— Der kom en Pige ind i Gaarden og spurgte Mdm.

Bensen, om hun kunde komme og vadske hos Grossereren i Overmorgen.

»Ja, det bliver jeg nok nødt til,« sagde Mdm. Bensen, saa maa vi lave en Løgneseddel til Ludovica. — Aa tag De og lav den for mig Hansen.«

»Ja det er jo min Bestilling,« svarede Hother og lo. »Det skal vel være saadan en med »Hovedpine og ondt i Halsen og lagt og kastet op hele Natten« —?«

Det fandt de begge yderst morsomt, men Trygve vedligeholdt en indigneret Tavshed.

»Ja man maa dandere den, som man kan,« sagde hun. »Børnene skal i Skole, og Frøkenen laver jo en Fest, hvis at de bare saa meget som pjækker den een Dag. Og jeg kan vel ikke have Angelica og den lille til at ligge her og være brændte op fra Kakkelovnen a', naar jeg kommer hjem, og jeg ved ikke af, at Frøkenen nogen Tid er kommen hen og har passet dem, og saa maa jeg vel have Vica til at gøre det. Vrøvl og Sludder har man, hvis at de ikke har Klæder paa Kroppen, og saa kan det ikke engang blive lavet saadan, at man kan komme til at passe sit Arbejde for alt det Løgn, som de sidder og fylder dem med i den Skole. Har jeg sagt for meget, — hva'.«

— Da Studenterne senere sad i Hothers Privatgemak, kom de i en ivrig Disput om Mdm. Bensen.

»Ja hun lyver,« sagde Hother, — »det gør hun, og hun stjæler ogsaa. Grossereren har Leverancen af Lommetørklæder og andre Bagateller til hende, og hun slaar Plader, hvor hun kan komme til det, — men hvad skal hun egentlig gøre. —«

»Hun skal lade være,« sagde Trygve, »om ikke for sin

egen Skyld saa for Børnenes. De kan jo ikke undgaa at lægge Mærke til det.«

Hother brast i Latter. »Nej, det kan de ikke godt, for hun opdrætter dem selv til det. De kan lyve, før de kan tale. Du skulde høre en af de aller mindste aflevere en Besked, da der var Bud fra Skolen efter Ludovica, — med Hovedet paa Siden og et aller kæreste Smil, — og Løgn alt sammen fra en Kant af. Og de bliver sendte ud for at pille Kul og stjæle Brændeaffald og jeg ved ikke hvad, fra de kan krybe.«

Og det vil du forsvare!«

»Ja jeg vil,« sagde Hother, »for det er Raaddenskaben i Samfundet, der er Skyld i det. Det er pilraaddent og bundraaddent alt sammen.«

— Det var første Gang, at Hother rigtig havde sat sig paa Bagbenene mod Trygve. Denne havde altid været vant til at betragte ham som en tabula rasa, paa hvilken han kunde prente sine egne Tanker, — som et Instrument, fra hvilket hans egne Stemningssvingninger gav Genklang. — Nu havde det pludselig faaet sin egen Klang.

»Ja Samfundet, — det er en dejlig Prügelknabe at have. Men jeg tror nu ikke, at den Undskyldning bliver taget for gode Varer paa højere Steder.«

»Jeg er ogsaa lige glad med de »højere Steder«,« svarede Hother og saa ligesom lidt forlegen ud af Vinduet. »Den Slags Ting tror jeg ikke mere paa. Jeg tror i det hele taget ikke paa andet end — Sandheden og Videnskaben.«

»Det er kommet meget pludselig,« sagde Trygve haanlig, »men du har jo ganske vist heller ikke været Medlem af

Studentersamfundet mere end fem Uger. — Formodentlig modnes man hurtig i den rødglødende Temperatur dernede.«

— Disputen gik over til Personligheder af en ret nærgaaende Art. Hother opsagde ligefrem Trygve Huldskab og Troskab. Nu havde han i saa mange Aar gaaet og snakket ham efter Munden, men den Tid var forbi; han havde nu faaet et nyt og frit og sammenhængende Syn paa Tilværelsen. Det var aldeles ikke Studentersamfundet, det skyldtes; nej, det var kommet, da han rigtig for Alvor havde begyndt at studere Folkelivet, — og her skulde hans Livs Arbejde ligge.

»Ja, og Vrøvl bliver det til,« sagde Trygve, »Fraser og Teorier og Fantasier, der ikke kan saa meget som skaffe Mdm. Bensen en ny Kakkelovn.«

»Det Eksempel var du meget uheldig med, for jeg har netop akkurat i Sinde at forære hende en ny Kakkelovn, — og i det hele taget hjælpe hende paa Fode. — Jeg ved ikke,« føjede han ironisk til, »hvor langt *din* Livsanskuelse forpligter dig i saa Henseende.«

Denne Udfordring kunde Trygve ikke lade ligge, og Aftalen blev, at de to Samfundsforbedrere i ædel Kappestrid skulde samle Pengemidler til at forbedre baade Mdm. Bensen og hendes Kakkelovn og gøre dem begge til nyttigere Medlemmer af Samfundet.

— Trygve gik hjem, stærkt oprevet af de mange forskellige Indtryk. Hothers Frafald ærgrede ham, og hele Interiøret ude fra Mdm. Bensen lagde et ubestemmeligt Tryk over ham. Først da han ved Hjælp af Kakkelovnsvelgørenheden var kommen ind i en Fantasi, der lidt efter lidt formede ham til en Fremtidens Velgører for Samfundet i stor Stil, faldt han lidt til Ro. Navnlig følte han sig tiltalt af

det første Kapitel i den Biografi af ham, der skulde komme om et Hundrede Aar, og hvor der skulde findes en Beskrivelse af det Besøg hos Mdm. Bensen, der gav det første Stød til den store Samfundsreform.

Men imellem alt dette dukkede stadig en anden Tanke op. De mange Grunde, som Hother havde givet for Logisets Rarhed havde ikke overbevist ham, og bestandig dukkede Billedet frem af den unge Pige i Butikken med det afskaarne Pandehaar og den smægtende Stilling.

VII

Kort før Flyttedag kom Hother op til Fru Hemmingsen og spurgte, om han saa kunde komme til at bo hos hende. Det kunde han godt, der var Plads til ham. De Grunde, han gav Trygve for Beslutningen, udmærkede sig ikke ved Klarhed.

Flyttedagen kom. Endnu dengang fejredes den som en kommunal Festdag. Byen var smykket med Dekorationer af muggen Halm, Pjalter, Klude og smudsigt Papir, bulede Blikgenstande og umulige Hatte; Gadeungdommen og Kludesamlerne jublede, og Renligheden græd sine modige Taarer.

Fru Hemmingsen rykkede ind i Lejligheden, samtidig med at de tidligere Lejere rykkede ud, og der maatte derfor i de følgende Dage udveksles Genstande, som de to Familier havde taget til Fange hos hinanden. Der var en hel Del Vrøvl med Flyttefolk, der spiste Frokost saa længe, at man helt opgav Haabet om nogen Sinde at se dem mere, og som senere hen paa Dagen drak sig fulde og vilde knubse hinanden, — med Møbler, der rendte deres fremspringende Punkter af sig ved at støde mod Væggene — — med Nøgler, der ikke passede til Dørene og Døre, der ikke passede til Nøglerne, og andre Flyttedagsoplevelser, der

er som skabte til at sætte Mennesker i en blid og behagelig Stemning. — Men det fik Ende, Sengene kom op, — Pensionærerne kom i dem, og næste Dag kom Jørgensen.

Da han virkelig havde taget Studentereksamen for nogle Aar siden og derefter flittig paa egen Haand gransket juridiske Værker i al den Fritid, der levnedes ham fra hans Praksis, kunde man ikke mistænke ham for at ville bruge den fuldstændige juridiske Eksamen som Skalkeskjul for at kunne være i Hus sammen med Else. Men om hans Kærlighed eller hans Eksamensstudier var Hovedsagen, maa staa hen. Han havde kendt Else, fra hun var en ganske lille Pige, han havde hjulpet hende med Lektierne i Skolen og med Fornøjelserne uden for Skolen, han havde været hende en stille, lydig og beskeden Husslave, medens hun voksede op, og en ligesaa stille, lydig og beskeden Tilbeder, efter at hun var bleven voksen. Men han var en Mand, der ingen Hast havde, og han skulde paa god jydsk Maner vende sig mange Gange, før han handlede.

Else syntes for det første, at han var en rigtig skikkelig en og for det andet, at han var umaadelig gammel. Den Helt, der spillede Hovedrollen i hendes Drømme, havde ingen af de nævnte to Egenskaber, og Jørgensen maatte derfor pænt blive uden for Drømmelandet. Desuden stod han for hende som en Repræsentant for det forhadte Provinsliv, og de Minder, han vakte, passede ikke med den kommende straalende Fremtid.

— Endvidere var der tre Studenter i Pensionatet. Den ene førte Navnet: Krokodille-Petersen, fordi hans Tale og Tanker altid drejede sig om en udstoppet Krokodille, som han var kommen i Besiddelse af gennem en kongofarende

Slægtning. Den hang paa Lampekrogen i hans Værelse og irriterede hans Kontubernal i høj Grad. — Den irriterede Kontubernal var en vordende Politiker. Hvis Mexiko havde forhøjet Uldtolden med tre Centavos eller to af Valgene til den lovgivende Forsamling i Quito var bleven kasserede paa Grund af Bestikkelse, saa for han rundt som en Top og meddelte alle og enhver sin Mening om disse Begivenheders Betydning for Verdenshistorien, og dersom man ikke med fornøden Opmærksomhed lyttede til, fik man en alvorlig Irettesættelse for Sløjhed og Dvaskhed.

Den unge Mand, der skulde dele Værelse med Hother, var en mere fredelig Natur. Han var en Lærersøn fra Landet og var stærkt optaget af at søge Legater. Indsamling og Renskrivning af de nødvendige Anbefalinger, Eksamensbeviser og Trangsattester udfyldte paa en behagelig Maade hans Fritid. — Trygve fik atter Pigekammeret, da der var Loftsværelse til Pigen.

— Den uvante Overgang fra huslig Ro til den Tummel og Støj, som alle disse unge Mennesker førte med sig, var i Begyndelsen nær ved at tage Modet fra Fru Hemmingsen. Maaltiderne var en evindelig Diskussion, det lille Middagsbord afspejlede den store Verden udenfor, og den politiske Elektricitet, som Luften var opfyldt af, knitrede og lynede over Fade og Tallerkener. Allerede den første Dag begyndte det.

Politikeren havde i et Anfald af Begejstring skrevet en Artikel til et lille nystiftet Blad, og et større Blad, der skulde tage den lille under Armene, havde kaldt den »en Artikel, der glødede af ærlig Indignation«. — Stolt og lykkelig læste han den højt ved Aftensbordet, og Fru Hemmingsen

fik i en tre Timer lang Mundkamp en Forsmag paa, hvad der ventede hende i Fremtiden.

Værre endnu blev det, da der faa Dage efter skete noget i den store Verden, der virkelig kunde sætte Sindene i Bevægelse. Den bekymrede og den trodsige Avis havde trolig fortsat deres Arbejde og halet fra hver sin Side i Menneskers Overbevisning. Den bekymrede kunde ikke tænke sig Tilværelsen som taalelig, hvis ikke Krudt, Kugler og Kanoner spillede den væsentligste Rolle i den, og den trodsige formanede daglig sine Læsere til at nære en stedse intensivere Grad af Had. De fleste Mennesker bar sig fornuftig ad, de læste om Krudtet og Hadet til deres Morgenkaffe og gik saa fredelig til deres Forretninger, men en enkelt svag Hjerne misforstod Situationen, troede, at det var Alvor, og fik den ulyksalige Ide at sætte Krudtet og Hadet i Forbindelse med hinanden, saa at der blev et Pistolskud ud af det.

Alle de fornuftige Mennesker tilsammen kunde ikke have afbødet Følgerne af denne taabelige Ide, men heldigvis var der en fornuftig Frakkeknap, der tog Affære og drejede Kuglen ind paa en uskadelig Vej. — Der blev et Øjebliks Forbløffelse over hele Linien. Den bekymrede, der daglig svælgede i Blodet fra den europæiske Krig, der ganske sikkert vilde komme næste Aar, blev helt nervøs ved Skuddet, og den trodsige skyndte sig at forsikre, at den aldrig havde tænkt paa Had, der gav sig Udslag i Projektiler.

— Hos de unge tændte dette Skud de politiske Interesser i lys Lue, og Fru Hemmingsens Middagsbord lignede en Valplads. Hother, der i en rivende Fart gennemgik alle Radikalismens Nuancer lige til det rødeste rødt, førte sammen med Politikeren Dansen op fra venstre Side. Krokodille-

Petersen, der politisk set var ligesaa indtørret som det Krybdyr, han havde Navn efter, og Legatslugeren, der havde et ubestemt Indtryk af, at Radikalisme og Ansøgninger ikke klædte hinanden, forsvarede det bestaaende. Men den frejdigste Bannerfører for de konservative Ideer var Martin, der var en daglig Gæst i Pensionatet. Der gik i hine Dage en varm Begejstringens Bølge over Højres Ungdom. Der blæstes sammen til en ridderlig Kamp for Trone og Alter, og der var i Forsvarsbevægelsen noget af de store Udsyn, der skal til, hvor Ungdommen skal følge. Martin troede for fuldt Alvor, at Trone og Alter var i en alvorlig og overhængende Fare, og han gik i Brechen for at forsvare dem.

Trygve afskyede Politik som al Kunsts og Videnskabs svorne Fjende, men det var en absolut umulig Rolle at være neutral. Følgelig opfandt han et lille Særstandpunkt, et, hvori »den engelske Forfatning« spillede en stor Rolle, og fantaserede med stor Behændighed over den. — Jørgensen, der var for tunghør til at kunne følge en Diskussion, hvori mange deltog, forsvandt i denne urolige Tid hurtigst muligt og tog fat paa sine Bøger.

— — — Vajende Bannere og smeldende Flag. »Der er et yndigt Land« fra tyve Messinginstrumenter, og tyve Skridt derfra »Riberhusmarchen« af femten. Hele Bredgade en flagsmykket Alle, Granguirlander paa Husene, viftende Damer i Vinduerne og en bølgende Menneskemængde gennem Gaderne. Hurraraab, der opstaar spontant og gælder et særlig udsmykket Hus, og Hurraraab, der er en sammenhængende og ustandselig Raaben, og som gælder en Statue eller en Politikers Bopæl. — En passende Samvirken af et Skud Krudt

og en Frakkeknap, og dermed tredive Tusinde Mennesker paa Benene og halvt saa mange i Vinduerne.

Studenterne er mødt op i tæt Flok, og forrest blandt dem Martin. Fra Vinduerne kastes der Dannebrogssløjfer, heftede ved smaa grønne Kranse ned over Studenterne. De kaster sig over dem som Drenge i et Gramsetag og vifter triumferende med de erobrede Smykker op til Damerne. Det er som en sejrende Hærs Hjemkomst efter en lykkelig Krig, — og der er den uendelige Behagelighed ved dette Tog, at hele Krigen har bestaaet i det ene Skud, som Manden, der nu skal i Tugthuset, har besørget. Hvor Tiden dog er bleven praktisk og Verden let at leve i!

Paa Studenterforeningens Balkon staar Trygve. Han er inderst inde lidt flov over, at han ikke er med, men det gaar snart op for ham, at Hurraraabene, der klinger op mod den gamle Foreningsbygning, egentlig gælder ham. Den engelske Forfatning formes i Hast om til en girondistisk Mønsterrepublik, hvis Præsident han er, og det er det lykkelige Folk, der bringer ham et Fanetog. Martin truer op til ham.

Paa Hjørnet af Toldbodvejen staar Hother og piber i en Gadedørsnøgle med al den Enthousiasme, han kan lægge i Foredraget. Han er endda den, hvis Idealisme er af den risikableste Art, thi der er civilkædte Betjente fordelte mellem Mængden, og Gadedørsnøglen er ikke autoriseret som Lykønskningsinstrument. Martin og han veksler et rasende Blik, da deres Øjne mødes.

I Vinduet i sin Bolig staar Excellencen, hvem Skuddet og Lykønskningen gjaldt, og kvitterer for den sidst nævnte. Da Studenterne kommer, slaar han ud med Haanden og siger:

»Tak, Danmarks Ungdom, Danmarks Haab!« Og Hurraraabene bruser op mod ham som et Stormvejr.

Lykkelige Ungdom! Du har intet udført, der er værd at tale om, andet end at gribe Kranse paa din Næsetip og skrige dig hæs. Og endda faar du en speciël Tale og Tak af Excellencen. Og i Morgen vil den trodsige særlig takke de Studenter, der havde Rygrad nok til at holde sig ranke i al Kryberiet og Mod til at nedlægge Protest mod Snobberiet. Og hvad er endda deres Lykke imod hans, der samlede hele Festen til en Hyldest, der gjaldt hans egen Person, — der byggede sig en hel Times berusende Lykkedrøm blot ved at se paa, hvad de andre gjorde.

Lykkelige Ungdom!

— Om Aftenen var der Diskussionsmøde i »Lux«. Det var efter Statuterne tilladt at bringe ethvert Emne paa Bane. Den sky Forlegenhed, som den helt grønne Ungdom har for at røre ved vanskelige Emner, var nu forsvundet i de tre Maaneders Studenterliv. — I Skolen havde Trygve faaet dannet en Diskussionsforening, men dens Virksomhedsomraade var saa forsigtig afgrænset, at hverken religiøse, politiske eller æstetiske Emner maatte bringes paa Bane, — hvorfor det ikke kan undre, at dens første og eneste Diskussion drejede sig om — »Skindød«. — Trygve havde dog nogenlunde holdt »Lux« fri for Politik, men denne Aften var Strømmen for stærk, og den politiske Diskussion gik over alle Bredder.

— — Var Skuddet virkelig et Kulminationspunkt, — blev det Højdepunktet af det politiske Uvejr, som derpaa langsomt fordelte sig og gik over i Halvfemsernes lidt trivielle Graavejrshimmel? — »Vi skriver ikke her Krigshistorie«,

som det hed i de gamle Romaner, naar Helten endelig var kommen over paa Krigsskuepladsen, og man ventede, at det skulde gaa paa Livet løs, — hvorpaa man afspistes med at blive hjemme og høre, hvordan det gik de hjemmeblevne. — Det maa være nok, at det kulminerede i »Lux«. Da man havde debatteret et Par Timer, indtraadte der en pludselig Mathed, og under Indflydelse af den gjorde Flertallet, hvad det aldrig havde vovet før, — det satte sig til at spille L'hombre.

Da Trygve mærkede, at Demoralisationen nærmede sig, fylkede han sine trofaste om sig, — det viste sig, at de trofaste kun var Martin og Hother. De tog deres Huer og gik efter at have nedlagt en formel Protest.

De tog sig en Aftenspadseretur langs Søerne, og da den første Forargelsesstrøm var løben tør, gik de stille og saa paa Lysene, der i lange, sitrende Striber spejlede sig i det mørke Vand.

»Ved I hvad,« sagde Trygve og standsede, »er det nu ikke mærkeligt! Vi tre er uenige om alt mellem Himmel og Jord, og saa finder vi dog straks hinanden, saa snart de andre begynder at spille Kort. — Kan I huske, hvad han sagde om »Kravet«, han den mystiske, der holdt Tale paa Skovturen?«

»Ja,« sagde Martin, »han havde Ret. De Folk er Filistre, der kun lever for deres egen Madgryde og snører Pengeposen til, naar det gælder Danmarks Livssag.«

»Ja og de aller værste Filistre,« faldt Hother ind, »det er dem, der kun tænker paa, hvordan de selv kan leve i Overflod og lader de fattige ligge uden for deres Dør.«

»Lad nu dem ligge,« sagde Trygve. »Filistæa« er først og fremmest der, hvor man spiller L'hombre i Stedet for at diskutere.«

Og da denne Definition var yderst behagelig for dem alle tre, var der ingen, der protesterede.

VIII

Det var en alvorlig Skuffelse for Else, at hendes første Middagsselskab fik et saa ubehageligt Efterspil. Hvis hun havde faaet Lov til at se Kontorchefens Hus lidt nærmere efter i Sømmene, vilde det næppe have staaet for hende i en saadan Fantasiens Straaleglans, som det nu kom til. Da hun var udestængt fra Tryllelandet, var der ingen Vanskelighed ved at forestille sig det som et Sted, hvor man idelig færdedes i Selskabsdragt og sad til Bords i en overdaadig Lyspragt og med fire Glas foran sig, uden Tanke om, at der var noget, der hed Mangel paa Penge i denne Verden. Camilla blev hendes kvindelige Ideal, noget ganske uopnaaeligt i Retning af Paaklædning og Væsen, og naar hun paa Østergade passerede denne beundringsværdige Skabning, der saa paa hende uden mindste Spor af Tegn til Genkendelse, steg der et beklemt Suk op fra hendes Bryst.

Medens det politiske Uvejr rasede over Pensionatet, blev der aldeles ikke lagt Mærke til hende fra Pensionærernes Side, og da hun ikke kunde kende Højre fra Venstre og var lige glad, om saa alle Landets Politikere skød hinanden i Stumper og Stykker, forekom Tilværelsen hende at være jammerlig

kedelig. Men da Stormen ogsaa stilnede af her, begyndte Tilstanden at blive taalelig. Nu indfandt Studenterne sig i Dagligstuen og kunde snakke om almindelige, fornuftige Ting som Bøger og Teater, og det begyndte at blive Skik, at de samledes om Aftenen til en musikalsk Underholdning, hvor hun og Trygve spillede Violin og Klaver, og Hother sang.

Et behageligt letløbende Kurmageri afløste den forrige Tørhed. — Hun blev Krokodille-Petersens Raadgiver og Fortrolige i det vanskelige Spørgsmaal, om han skulde spendere de ti Kroner, som Restaureringen af Uhyret vilde koste, eller om han skulde sælge det for de tredive, som der var budt for det, og give sit Liv et helt nyt Udgangspunkt. Hun blev indviet i Legatsøgerens Bekymringer og skrev af for ham, naar han ikke syntes, at hans egen Haandskrift var pæn nok, og over alle Virksomhederne hvilede der en mild Grad af Husvarme.

Jørgensen var dybt skuffet; der var saa at sige næsten aldrig Lejlighed til at tale med Else, og han nagedes af Skinsyge mod alle disse unge Knægte, der stod ham i Vejen. Han søgte en Trøst i et forceret Arbejde, der ogsaa nok kunde være nødvendigt, hvis han allerede Aaret efter skulde have Eksamen.

Det skete mange Gange, at han paa en mærkelig Maade, som han aldrig gjorde fuld og klar Rede for, kom i Besiddelse af en Billet til det kgl. Teater, som han desværre ikke selv kunde benytte. Den fik saa Else, og Teatret førte hende ind i et Fantasiland, der næsten kunde maale sig med Kontorchefens.

En Dag blev den ene mærkelige Billet til to. Meningen var nok, at Jørgensen selv vilde være med, men i det afgø-

rende Øjeblik svigtede Modet ham, og det blev Trygve, der kom til at følge Else. I sidste Mellemakt af »Elverhøj« følte hun et Par glødende Kikkertglas stirre mod sig fra en Loge ligeoverfor; den stirrendes Iver berørte hende behagelig, men hun kunde ikke kende ham. I Forhallen kom Gaadens Løsning, der stod nemlig Onkel Carl. Han var saa umaadelig elskværdig og glad ved at træffe de to unge, at de skulde og maatte nyde en Forfriskning med ham. For at Mama ikke skulde blive ængstelig, kunde de indvinde Tiden ved at køre hjem i Droske alle tre.

Da Else sad i den bløde Fløjlssofa i den elegante Kafé og saa paa sit eget lyse Billede, som Spejlglassene fra alle Sider viste i forskellige Stillinger; da Onkel Carl alvorlig raadslog med en endnu alvorligere Opvarter, der havde et Par Whiskers som en engelsk Lord og et Væsen som en Grande af Spanien, om de forskellige Genstande, som det kunde være Umagen værd at sætte Tænder i, — da flere Bekendte af ham, der ligeledes kom fra Teatret, hilsede hende med dybeste Ærbødighed og derpaa satte sig til at studere Spejlbillederne af hende, — da følte hun, at her var Livet, i hvert Fald det Liv, hun egnede sig til, og det eneste, der var værd at leve. — Hun holdt sig instinktmæssig lidt fast trykket op i Hjørnet af Drosken, da de kørte hjem, men Onkel Carl opførte sig meget pænt, og det var en virkelig hjertelig Tak, hun gav ham, da de skiltes.

— Onkel Carl havde »reelle Hensigter«. Det er meget muligt, at han ikke vilde have haft dem, dersom det kunde have nyttet ham det aller mindste, men han havde levet længe nok i Verden til at vurdere sine Folk rigtig. Han vidste ogsaa,

paa hvilken Krog den Fisk skulde tages; det stille Velbehag, han havde læst i Elses Øjne ved Middagen og i Kaféen, havde vist ham, at Krogen passende kunde være af Guld. Han havde en saadan Guldkrog, men han ømmede sig lidt ved at bruge den. Han var vant til at ofre alt paa sig selv og intet paa andre, og en ung Kone var en dyr Ting. — Men da han anden Gang havde set Else, var han saa betaget, at hans forretningsmæssige Øje begyndte at sløres og hans sikre Vurderingssans at omtaages, og han hidsede sig i gøglende Fremtidsbilleder, der lovede ham en ny Ungdom.

Kontorchefen var et mørkt Punkt i dette lyse Perspektiv. Onkel Carl havde en umaadelig Respekt for denne Svoger. Han var under Indflydelse af den arvelige Fornemhed, der hvilede over det hemmingsenske Hus, og til Trods for at han ikke stod i noget som helst Afhængighedsforhold til dem, tænkte han dog med største Ubehag paa det Øjeblik, da han skulde skrifte sin Ubesindighed for Kontorchefens rynkede Pande og Camillas spottende Smil.

Han strakte et Følehorn ud en Dag, da han overværede Frokosten. Efter Fremstillingen af sine Kvaler, Lidelser og Tab som Husejer, en Fremstilling, der kunde have rørt en Sten til Taarer, gik han over til, hvor ensom og forladt han egentlig følte sig. Og da han mærkede, at Følehornet straks rørte ved et følsomt Punkt, trillede han det hurtig ind igen som en Snegl og sad og afventede Virkningen.

»Hm«, sagde Kontorchefen. — »ja, jeg forstaar det, hm — i det mindste til Dels. Men du har jo os. — Hvorfor ser vi dig ikke oftere; du ved, at du er velkommen saa tidt, du har Lyst.«

»Ja—a«, svarede Onkel Carl, »— men det er jo dog ikke et Hjem.« —

»Er det ikke et Hjem?« sagde Kontorchefen og studsede.

»Jo naturligvis er det et Hjem, — men det er jo da ikke mit Hjem.«

»Nej, det er ganske vist ikke dit Hjem, — hm — i det mindste ikke til Dels, — hm.«

Der blev saa stille, at man syntes at høre Maden glide gennem Halsen paa de fire, der sad ved Bordet.

»Du begynder at blive gammel, Onkel Carl«, sagde Kontorchefen endelig, — »saa kommer denne Ensomhedsfølelse. Men man maa overvinde den. Man maa glæde sig ved at betragte den opblomstrende Slægt«, — han viste paa Martin og Camilla, — »og leve i Mindet om, at man ogsaa har haft sin Ungdom. Naturligvis kommer der Savn, det ved vi jo nok, — især naar man har været saa lykkelig som Du og haft en saa elskelig Hustru, — hm.«

Onkel Carl skar Tænder i Stilhed. Kontorchefen vidste saa godt som nogen, at dette med det lykkelige Ægteskab var en Fiktion, men han fastholdt det som upassende for Familien, at der var andet end lykkelige Ægteskaber i den, og omtalte altid med den roligste Mine Onkel Carl og hans Hustru som et Par Turtelduer.

— Videre turde Onkel Carl ikke strække Følehornene den Gang. Der var saaledes to Forrædere i Familien, idet Martin stadig haardnakket modsatte sig at bryde Forbindelsen med Pensionatsfamilien. Han blev særlig stillet paa en haard Prøve under de stormfulde Forhandlinger, der fulgte efter Onkel Carls Eksperiment. Han stod sig brav og erklærede den hele Bekymring med Else for noget Vrøvl. — Et Par

Dage efter fik imidlertid Camilla gennem en Veninde, der gik sammen med hende og lærte at læse hos en Skuespiller, et Vink om Onkel Carls Kafébesøg med en ualmindelig lyshaaret Dame, og nu blev den store Belejringstilstand erklæret.

Hver Gang Onkel Carl viste sig, faldt Kontorchefen hen i rørende Omtale af den elskelige afdøde, om den Pietet, man burde vise Mindet om en saadan, — om Alderens Indflydelse og Livets Forgængelighed, og andre Betragtninger, der kunde tage Vejret fra en aldrende Frier. Han omtalte ogsaa lejlighedsvis, energisk understøttet af Camilla, hvor bekymret han var over, at Martin stadig paa Trods vedblev at komme i Tantens Hjem, hvor Forholdene vistnok — i det mindste til Dels — var af en besynderlig Art, idet de unge Mennesker omgikkes Husets Damer paa en meget fri Facon, og hvor Tonen var temmelig upassende. Ved Omtalen af den vordende Svigermoder var han ikke i Forlegenhed for Udtryk; her øste han lige ud af det aargamle Oplag af Nag og Bitterhed og naaede for saa vidt sin Hensigt, som Onkel Carl lovede sig selv, at han skulde tage Forholdsregler i Tide over for det farlige Fruentimmer.

Iøvrigt naaede han kun at fordrive Onkel Carl. Da denne blev træt af de talrige Doser, tog han det fornuftige Parti at blive væk og overlade den kære Familie i dump Forventning om, hvad der vilde komme.

IX

En Formiddag stod Trygve og Hother sammen paa Universitetstrappen. Frue Kirkes Klokke slog tolv, og Studenterne strømmede ud fra Forhallen, en broget Blanding af forskellige Typer. Bondeteologen med Studenterhue af en poset og klodset Facon, uden Overfrakke og med stumpede Benklæder, travende rask ned ad Trappen og hen ad Gaden med en udpræget Tilbøjelighed til at stryge op langs Muren. Københavnerjuristen, hvis chokoladebrune stive Hat og rødbrune Handsker antydede, at han i første Række var gentleman og først i anden Student, standsede derimod paa Trappen, tændte sin Cigaret, saa op paa Frue Taarn og overvejede, om det var Umagen værd at drive Strøget igennem. Slideren for fra den ene Kammerat til den anden for at laane et af de blaa Kollegiehefter til at faa et Hul i sit eget udfyldt, og Driveren drøftede det Spørgsmaal, om det var nogen Nytte til, at han hørte denne ene Forelæsning, naar han havde forsømt alle de andre i Ugens Løb. Ud og ind som af en Kubes Flyvehul myldrede det med Studenter i det akademiske Kvarter, — saa lukkedes Porten, og Frue Plads sank hen i sin ophøjede Ro, der kun forstyrredes af en Dreng, der tog sig en Gyngetur paa en af Jernlænkerne.

Trygve og Hother var komne ud med de sidste. De kom fra den filosofiske Forelæsning, og Hother var svært oppe. Han følte Trang til en kraftig Demonstration, og saa spyttede han langsomt og højtideligt mod tre Verdenshjørner, en Gang mod Metropolitanskolen, en Gang mod Frue Kirke og en Gang mod Bispegaarden, — mod Skolen, Kirken og Kleresiet. Trygve lo.

»Og saa ender det maaske med, at du holder Bryllup med Bispens Datter i Frue Kirke og bliver ansat som Adjunkt ved Metropolitanskolen.«

»Vaas,« svarede Hother og gik ned ad Trappen. »Skal vi hjem?«

»Nej, jeg skal op paa Universitetsbiblioteket.«

»Jeg kunde ogsaa have Lyst til at skrive en Guldmedailleafhandling,« sagde Hother.

»Saa? Jeg troede, du foragtede alle officielle Anerkendelser.«

»Ja, det skulde ogsaa blot være for een Tings Skyld. Jeg kunde have Lyst til at vise alle Snobberne, at jeg turde lade være at bukke for Kongen, som de gør deroppe, naar de faar Medaillen.«

— Hother gik op for at besøge sin Onkel. Den fhv. Skolebestyrer var i Færd med at blade i en stor Samling Fotografier fra tyske og italienske Kunstmuseer.

»Den Samling er mit Kælebarn for Øjeblikket,« sagde han. Jeg kan ved Hjælp af den fremkalde en Række Indtryk, der akkurat er stærke nok til at sætte min modtagende Sans i en behagelig Svingning. Det enkelte Kunstværk selv virker paa en altfor brutal og fordringsfuld Maade, det stiller en for stærk og ensidig Fordring til mig. Disse Surrogater her

lystrer mig ganske anderledes, ordner sig, som jeg vil, og frembringer de lette Indtryk, jeg vil have.«

Hother saa med en vis Haan paa Billederne, der alle havde let draperede Motiver. Som Modsætning til al denne Æstetik for han ud med en begejstret Lovprisning af det praktiske Samfundsarbejde, som han gik op i. Han havde nylig meldt sig til Studentersamfundets Arbejderundervisning, han havde sammen med nogle andre planlagt en Foredragsrække over Darwinismen for Arbejdere, — og han slog i Bordet for Onkelen og forsikrede, at al denne ensidige Kunstnydelse var lutter Egoisme, og at Livet skulde sættes ind paa at skabe »den størst mulige Lykke for det størst mulige Antal Mennesker.«

»Ja det er brillant,« sagde Onkelen og bladede videre.

»Det mener du jo ikke,« svarede Hother irriteret. »Hvorfor kan du ikke tale med mig som med et fornuftigt Menneske.«

»Naa ja ja,« sagde Onkelen og skubbede med et lille Suk Billederne fra sig. »Jeg mener, at det er noget forskrækkeligt Sludder alt det, du der sidder og siger, naar du endelig vil vide det.«

»Ja saa. Jamen vil du saa ikke sige mig, hvilket andet Princip, du mener skal lægges til Grund for Etikken.«

»Jo gerne. Jeg har f. Eks. tænkt mig dette: Den størst mulige Ulykke for det størst mulige Antal Æsler.«

»Aa —!«

»Ved du hvad lille Hother, det er lige saa fornuftigt som dit; det er nemlig akkurat lige meget Nonsens begge Dele. Det forbavser mig, at fornuftige Mennesker gider sidde og lave saadan noget sammen, — men det gælder vel om at have noget at lade Munden løbe med.«

Hother havde rejst sig og gik ivrig op og ned ad Gulvet.

»Jeg forstaar ikke, Onkel, — du har jo dog selv læst Filosofi —«

»Ja og taget Filosofikum med Udmærkelse hos gamle Sibbern. — Ak ja,« vedblev han og saa smilende op mod Loftet, »jeg var egentlig ogsaa lige saa naiv som du. Og jeg blev saamænd ved at være det længe. I de Aar, da jeg havde Skolen, var jeg ogsaa fyldt med alt saadan noget. Det var en Skole, hvor Børnene skulde opdrages til »Sandhed,« — hvor al Overtro og sygeligt Fantasteri skulde være udelukket, — haha, det er Skade, jeg ikke har den endnu, du vilde have passet saa glimrende til at være Lærer i den.«

»Jeg kan jo oprette den igen.«

»Det kan du. Saa vil du rimeligvis ogsaa gøre den samme Erfaring som jeg, og forhaabentlig hurtigere, for jeg naaede at sætte Halvdelen af mine Penge til paa den. Ser du Hother, de brød sig Pokker ikke om Sandheden, hverken Børnene eller Forældrene, for der var ingen af dem, der rigtig vidste, hvad det var for noget. Og naar det kom til Stykket, saa vidste jeg det heller ikke selv: det opdagede jeg heldigvis i nogenlunde god Tid.«

»Jamen Onkel —«

Denne strakte besværgende Haanden ud.

»Lad mig være fri Hother; jeg ved godt, at der kan siges uhyre meget om den Ting, — og der er bleven sagt, og der vil blive sagt. Men spild bare ingen Ord paa mig. — Jeg har aldeles frigjort mig for al Dogmatik; jeg lever ganske hinsides Begreberne godt og ondt, — jeg lever, praktisk taget, i en fjerde Dimension, hvor der ingen andre Værdibestemmelser findes, end hvad der behager mig selv i Øjeblikket. Jeg har levet mig ganske ud paa den anden Side af alle Jeres op-

konstruerede Begreber; jeg aner ikke, hvad Ansvar er, og jeg kender ikke mere til Pligt eller Samvittighed eller den Slags Ting, end jeg kender til Moralbegreberne paa Saturn eller Uranus.«

Hother sad lidt og tyggede paa den Bekendelse.

»Du ved ikke min Dreng, hvilken velsignet Ro der er i et saa konsekvent Syn paa Tilværelsen, og hvor latterlige alle I andre tager Jer ud, navnlig I, der render rundt med en Lygte og leder om Principper for Etikken. I bygger Jer et eller andet System i Luften fra et Nytteprincip eller Lykkeprincip, eller hvad I kalder det, og det skal være Videnskab. Og den første, bedste Tyveknægt bringer Jer i Forlegenhed, naar han kommer og ler Jer op i Ansigtet med det simple Spørgsmaal: Kan I sige mig, *hvorfor* jeg skal rette mig efter det, I der har lavet sammen?«

»Jo, men Onkel,« indvendte Hother spagfærdig, »vi bygger jo paa faktiske Kendsgerninger. Det er jo aldeles sikkert, at Altruismen, — altsaa Medfølelsen, Følelsen for andre, — er i en stadig og sikker Voksen. Se, der har vi jo et Udgangspunkt.«

Onkelen lo. »Du konfunderer, hvad der er og hvad der bør være. Jeg tror ikke, det gør Indtryk paa Tyveknægten, om der virkelig er flere og flere Mennesker, der ikke stjæler, — det kan ikke være ham et tvingende Motiv til at holde op. — Og for Resten, hvad det angaar, at Medfølelsen stadig vokser, da er det sikkert nok en Følge af, at den gamle religiøse Autoritetsmoral endnu har saa meget Tag i de fleste Mennesker. Naar I først faar gjort Kaal paa den, og Menneskeslægten skal til at leve paa Jeres fritsvævende Systemer, saa er det nok forbi med den Voksen. — I vil bygge paa Medfølelsen,

og samtidig vil I ødelægge dens eneste Voksested, — jo I er snilde nok.«

»Vil du bare sige mig een Ting Onkel. Hvorfor er du f. Eks. god ved mig?«

»Fordi jeg har Lyst til det, min Dreng. Naar jeg en Dag faar Lyst til at være ond mod dig, saa vil jeg være det; det er saare simpelt. Men det er der for Resten ingen Udsigt til, for jeg er ikke undergiven videre Svingninger. — Jeg lever smaat, — jeg nyder smaat, en Række Erfaringer har overbevist mig om, at det er det klogeste.«

»Jamen saa har du jo selv en Etik, Onkel,« udbrød Hother triumferende.

»Sniksnak min Ven, giver jeg mig af med de Narrestreger at opstille Regler, som jeg og andre bør følge, fordi jeg siger dig, hvad Erfaringen har lært mig. — Det er for Resten kun den simple Sandhed, at den store Nydelse giver et stort Tilbageslag, at Aftenjubel giver Morgenjammer. Derfor bruger jeg alt i smaa Doser, i forsigtige Doser, som jeg lader stige saa langsomt som muligt. I Begrænsningens Kunst og i Gentagelsens Kunst ligger for mig hele Hemmeligheden ved at leve et behageligt Liv.«

Hother kom i Tanker om, at Onkelen egentlig havde [illegible] et forstaaende Tilhænger langt ude paa Nørrebro. [illegible] praktiserede akkurat den samme Moral eller [illegible]ural. At »klare sig« i det givne Øjeblik uden [illegible] til overleverede eller nyopfundne Moralsystemer [illegible] Mester i. Han fortalte Onkelen om hende, [illegible]ldigvis følte Lyst til at være godgørende, fik [illegible]ner til sine oprejsende Planer. Med disse i

Lommen forlod han Onkelen, en Smule ør af den stærkt fortyndede og begrebsfrie Luft, hvori denne aandede.

— Paa samme Tid sad Trygve i Universitetsbibliotekets Læsesal med Kants »Kritik der reinen Vernunft« foran sig og følte sig ved at være Led af det rige videnskabelige Liv, der rørte sig om ham. Flittige Folk sad med sammentrukne Øjenbryn grublende over Bøgerne og trak sig i Øreflippen eller kløede sig bag Øret ved vanskelige Steder. Nogle gjorde ivrige Noticer paa de morsomme smaa Stykker Papir, der laa i en lille Bunke paa Bordet, — andre maatte hvert Øjeblik hen og søge Raad ved de lange Hylder med Bøger langs Væggen eller hos Biblioteksassistenten ved det lille Bord, — og ud fra det yderste Bord i Rækken, hvor de sjældne Manuskripter studeredes, stod der en koncentreret Duft af Lærdom; graahaarede Videnskabsmænd studerede med Øjnene helt nede ved Bordpladen eller maatte hen til Vinduet og holde Manuskriptet i Vejret, for at Lyset kunde falde klarere paa et eller andet utydeligt Sted.

— Alt dette var meget morsomt at se paa, men det kunde ikke etablere nogen nærmere Forbindelse mellem Kant og Trygve. Og den kom da heller ikke i Stand. Det var ikke Trygve muligt at komme ud over at sidde og nyde sig selv som studerende; han havde aldrig saa snart læst en halv Side, før Betragtninger over, hvor han nu var og hvad han nu var i Færd med, trængte sig frem og puffede selve Arbejdet til Side. Det skete ikke med hans gode Villie, men han havde efterhaanden vænnet sig til saaledes at give sin Fantasi frie Tøjler, at han drev magtesløs af Sted ind i en større og større Uvirksomhed. — At skrive en Guldmedailleafhandling blev til en Række Fantasier om det utrættelige Arbejde, han vilde

lægge i den og om de særlige Æresbevisninger, der vilde blive ham til Del, naar den engang blev færdig; men selve Arbejdet naaede ikke engang saa langt, at det kunde bibringe ham den sunde kritiske Overbevisning, at han i Virkeligheden slet ikke magtede det.

Med den fantastiske Medaille kunde det endda have været lige meget, men den omtalte Metode, anvendt paa hans daglige Studium, kom til at betyde, at han i Virkeligheden ikke udførte det mindste planmæssige Arbejde undtagen at høre Forelæsningerne hos den filosofiske Professor.

Disse Forelæsninger var ham en sand Sjælesvir. De Problemer, han havde tumlet med i Skolen, uklart og famlende, fordi han havde savnet enhver Metode, og som han ofte havde troet var hans egne Opfindelser, kom ham nu i Møde som gamle Bekendte og viste sig at være hele Menneskeslægtens Ejendom. Den filosofiske Professor, som han hørte, gjorde sig det i første Række magtpaaliggende at give de unge Sans for og Forstaaelse af videnskabelige Metoder, af Videnskabens Omraade og Begrænsning, saa at Filosofikumsaaret virkelig kunde blive en Indledning til de specielle Studier. — Hother havde ogsaa i Begyndelsen prøvet ham, men havde snart faaet nok af Stringensen. Han følte sig mere tiltalt af den anden Professor, hvor man hurtigere fik en Del Viden, med hvilken man kunde imponere, og hvis Forelæsninger tiltalende strejfede ind paa de psykologiske Abnormtilstande, som netop dengang begyndte at drøftes i Litteraturen.

Forelæsningerne passede Trygve, men dermed var ogsaa alt sagt. Det kunde ikke kaldes for Arbejde, at han laa paa Sengen med Monrads Æstetik eller et Bind af Kierkegaards Værker og søgte ved en flygtig Gennemfaren at faa fat paa

en Essens af Indholdet, og det kunde heller ikke kaldes for Arbejde, at han fyldte sin propædeutiske Lærebog med kritiske Notater, thi disse var netop Resultater af, at han ikke forstod den, fordi han ikke arbejdede med den. — Iøvrigt optog Studenterforeningen, »Lux« og det fornøjelige Liv i Pensionatet ganske hans Tid.

— Som han sad der i Biblioteket den Dag, trak det sammen til et af de Opgør, han engang imellem holdt med sig selv. Han troede i sit Hjertes Naivitet, at han egentlig nok drev »frie Studier«, der havde deres relative Berettigelse, men han vidste paa den anden Side godt, at han var forsømmelig med det Pligtarbejde, der laa nærmest for. Han havde faaet en Manuduktør; der skulde arbejdes baade med Hebraisk og med Kirkehistorie, og intet blev der gjort ved det.

Nu var Trygve en religiøs Natur, og det stod ham klart, at hans Forsømmelse var en Synd. Fra de tidligste Barndomsaar havde den Trang til at se Tilværelsen som en Enhed, der er Religionens og Filosofiens fælles Moder, været stærk og levende hos ham. Naar han som ganske lille Dreng gav Forestilling paa sit Dukketeater for sin Søster og hendes Veninder, kunde det blive ham en overvældende pinende Tanke, at den Glæde, han følte i Legen, ikke kunde blive ved at vare, og han blev først glad igen, naar han i Fantasien havde gennemarbejdet, hvorledes Dukketeatret kunde have Lov at fylde hans Barndom for derpaa at blive afløst af det rigtige Teater for Voksne, og endelig, naar Døden kom, af noget endnu større og prægtigere hos Gud, som aldrig skulde høre op; — saa at han for at faa ublandet Glæde af sin Toøresforestilling maatte foretage saa omfattende Forarbejder for at sikre sig, at denne

Glæde ikke var noget isoleret, men kun en Del af det hele uendelige Liv.

Af mere praktisk Art var den Lærdom, som en Religionslærer omtrent samtidig førte ham ind paa: at man har Lov til at bede til Gud selv om smaa og barnlige Ting. Det blev Udgangspunktet for et tillidsfuldt og frejdigt religiøst Liv, der levede sine egne stille Veje uden store Katastrofer. De almindelige Knuder angaaende Skabelsesdage, Fossilier og bibelhistoriske Unøjagtigheder, der naturligvis indfandt sig paa den for dem beskikkede Tid, kom kun til at spille en forbigaaende og underordnet Rolle for ham. Han havde en lykkelig Evne til at finde Vej ind gennem det uvæsentlige til det Punkt, hvor Slaget egentlig skal staa.

— Der stod en Forpostfægtning til Slaget den Dag, da han sad med Kants: »Kritik der reinen Vernunft« foran sig. Den haabløse Kamp for at samle sig sammen til denne Læsning, der ikke engang var et Pligtarbejde, viste ham, hvor endnu mere haabløst det stod til med disse, og Angeren over de spildte Dage strømmede ind over ham.

Saadanne Angreb kom kun stødvis, thi han havde til daglig en rar og behændig Maade at undslippe dem paa. Naar de meldte sig, nægtede han paa ingen Maade deres Berettigelse, — men han bad dem bare vente lidt. Fra i Morgen, fra paa Lørdag eller fra næste Maaneds Begyndelse skulde de ske fuld Fyldest, ja om muligt mere end fuld Fyldest, og for at tilfredsstille de paatrængende Kreditorer lod han sin altid redebonne Fantasi udmale den vældige Forbedring, der til den Tid vilde indtræde. Dermed lod de sig da ogsaa for det meste nøje og lod ham i Fred.

Denne løgnagtige Smygen udenom var i Begyndelsen sket

i god Tro, men skete nu med mere end halv Bevidsthed om dens Uærlighed. Det blev det mørke Punkt i hans Tilværelse, fordi han der stod alene. Han kunde og turde ikke bede om Hjælp paa et Punkt, hvor han følte, at han egentlig ikke vilde hjælpe selv, men have Lov til at vente til i Morgen, paa Lørdag osv., og fra dette mørke Punkt strakte der sig allerede lange Skygger ind over det umiddelbare Tillidsforhold, der havde været hans religiøse Livs Kerne.

Alt dette sad han og grublede over, medens Alverdens Viden stod paa alle Hylderne om ham, laa paa alle Bordene omkring ham og arbejdede i alle Hovederne paa hans Omgivelser. Selv de aller ældste og aller sjældneste Manuskripter og de aller ældste og mest graahaarede Videnskabsdyrkere kunde ikke være ham til nogen Nytte her, hvor det gjaldt om det Smule Spørgsmaal, hvordan et stakkels Menneskebarn skulde tage sig selv i Kraven og faa sit Liv lagt om. — Og der kom da heller ingen Løsning eller passerede andet, end at Trygve kom til det Resultat, at han ikke vilde prøve paa at skrive den Afhandling. Saa stod den da i det mindste ikke i Vejen.

Træt og afslappet gik han hjem. Og paa Valpladsen, der nu laa tom og forladt, galloperede Fantasiskarerne frem og tumlede sig i en lystig Leg, hvad han med en mat Tilfredshed tillod dem at gøre. De greb det Emne, der havde givet Stof til Kampen og legede med det. De viste ham forskellige flot udførte Omvendelseskunststykker og disses glimrende Følger for Tid og Evighed, og da han kom hjem og opdagede, at hans nittenaarige Fødselsdag vilde falde paa en Søndag, som oven i Købet var den første i en Maaned, fandt han i dette Sammentræf et Vink om, fra hvilken Dag den store Forbedring skulde ske.

X

Vinteren gik hen.

En Morgen i Begyndelsen af Marts blev Fru Hemmingsen efter en gennemvaaget Nat enig med sig selv om, at det gik ikke med det Pensionat. Der var mange Ting i Vejen. Først det, at det ikke betalte sig. Hun sled fra Morgen til Aften, og hun spekulerede om Natten, men enten de unge Mennesker nu spiste for meget eller betalte for lidt eller maaske begge Dele, saa var der ingen Balance i det. Legatslugeren indskrænkede ikke sin Virksomhed til at sluge Legater; han kunde sluge mange andre Ting, bl. a. det meste af en hel Frokostopdækning, hvis han fik Held til at komme før de andre til Bords. Hun ligefrem gøs, naar hun tænkte paa det sultne, alt omfattende Blik, som han sendte over Bordet, idet han satte sig. Politikeren, der mere og mere gled over i Journalistiken, maatte for stadig at kunne gløde af ærlig Indignation have fyret godt op under Kedlerne og brugte meget indvendig Brændsel. — Maaske forstod hun ikke heller fuldt ud at føre en Husholdning efter moderne københavnsk Maalestok, — kort sagt, det kunde ikke gaa.

Dernæst voldte Else hende Uro. Kontorchefen havde Ret

i, at Tonen efterhaanden var bleven noget fri, — i det mindste til Dels. Forskellige Ting, »som der virkelig ikke var noget ondt i«, havde hun maattet føre en sejg Krig imod uden at kunne faa Bugt med dem. Hun syntes ikke om, at Else sad i Studenternes Værelse og disputerede med dem om Aftenen, at de til Overmaal forsynede hendes Datter med Bøger, der ikke var det bare Duftvaudeville alt sammen, eller at Else efter dem optog en Jargon, der indeholdt forskellige kraftige og udtryksfulde Vendinger. Som sagt, der var virkelig ikke noget ondt i det, og Fru Hemmingsen maatte slaa sig til Ro med den Trøst, som Else gav hende, at hun hørte til den gamle Skole, der ikke forstod Nutidens Ungdom.

For Resten var Else bleven mere frisk og frejdig. Den studentikose Paavirkning var ganske vist ikke trængt dybt ned; inderst inde levede hun det samme halvklare Drømmeliv som før, — men den havde givet hende en ydre Raskhed, der dækkede over det sværmeriske Indre. Alle de mange Visdomsord, hun hørte, og alle de mange forbavsende nye Tanker, hun læste, alle de mange lærde Diskussioner, hun overværede, og alle de Ideer, hun fyldtes med, blev hængende et eller andet Sted paa Vejen indefter i et usynligt Net og viste kun deres Eksistens ved hendes voksende Dygtighed til at give de rette Stikord i en Samtale.

Trygve var Moderens største Sorg. Hvis det, som han udførte, var at studere, saa havde hun i detmindste tænkt sig denne Virksomhed ganske anderledes. I lang Tid slog hun sig til Ro med, at hun ikke forstod sig paa det, men det blev mere og mere klart for hende, at det var Sløjheden fra Skolen, der fortsatte sig, blot med den Forskel, at der ikke nu saa let kunde føres Kontrol med den.

Selskabeligheden i Pensionatet havde faaet et svimlende Omfang. Kammerater fra fjernere og nærmere Bekendtskaber indfandt sig om Aftenen saa ugenert som muligt og lagde Beslag paa Dagligstuen til deres musikalske Orgier. »Gluntarne« stod paa Repertoiret og udførtes i alle mulige Sammenstillinger, Studenterne brølede i mangestemmigt Kor, medens Hother var Solist og førte an med diabolske Drachmannsviser. Hæderlige og arbejdsomme Mennesker, der skulde samle Kræfter til Arbejdet for at ernære Kone og Børn, kastede sig pustende og svedende om i deres Senge, hver Gang Hother knaldede højt »As« ud i »Vaagn af din Slummer«, og knyttede Hænderne i afmægtig Trods, naar Studenterne endelig ved Ettiden buldrede ned ad Trapperne og samvittighedsfuldt iagttog at springe ned over de sidste tre Trin, saa at Huset rystede.

Naar Trygve saa den næste Dag laa og halvsov paa Sengen med et filosofisk Værk i Haanden, gik Fru Hemmingsen i Køkkenet ved Siden af med den mest knugende Angest for, hvad han skulde blive til. Enhver ligefrem Forespørgsel snoede han sig fra med lærde og taagede Henvisninger, som hun ikke kunde forstaa. En Gang imellem mandede hun sig op og tænkte: Jeg vil ikke ængste mig mere, det gaar saamænd nok; det er bare mig, der er dum og tror, at Studenter skal være som Skoledrenge, der sidder og lærer udenad fra Morgen til Aften. Og naar saa Trygve som en anden Per Gynt førte hende med paa en af sine Fantasifarter mod Ære og Berømmelse, og gjorde det paa en saa overbevisende og troværdig Maade, saa kunde hun for en Stund glemme sin Angest og rigtig lægge sig til Ro i den Stolthed, hun naturligvis helst vilde føle for ham.

Eet var hun sikker paa: Pensionatet maatte opgives, og

noget andet sættes i Stedet. Ved et Sammenstød af forskellige Begivenheder kom Opløsningen hurtigere, end hun havde ventet.

— Kun et Par Gange i Vinterens Løb havde Else truffet Onkel Carl, og hans Giftermaalsplaner syntes at staa helt i Stampe. En Gang, da hun var alene i Teatret, havde han trukket saa store Veksler paa sin Onkelværdighed, at han havde foreslaaet hende en Forfriskning i Kaféen paa Tomandshaand, en anden Gang havde han utrættelig fulgt hende paa en længere Spadseretur. Begge Gange havde han været uheldig i Valget af Tone. Hans Routine som Kurmager var ikke erhvervet over for unge Piger af Elses Uskyldighedsgrad, og det slog en Gang imellem saa tydelig igennem, at hun blev inderlig led ved ham. Det smigrende, der til at begynde med havde været i hans ivrige Tilbedelse, tabte desuden sin Betydning, da der vistes hende Opmærksomhed fra saa mange unges Side, og Onkel Carls Aktier var ikke Papiret værd.

Hendes anden modne Tilbeder kunde heller ikke rose sig af at blive noteret i nogen høj Kurs. Elses Moder, der gerne vilde have Jørgensen til Svigersøn, gik med en ikke ualmindelig moderlig Ubehændighed den Vej, at rose og lovprise ham for Else i saa høje Toner, at denne uden Tvivl vilde have søgt Skilsmisse fra ham, hvis hun allerede havde været gift med ham. Men desuden havde han faaet en ganske skæv Stilling i det lystige Pensionatsliv. De unge Mennesker opfattede den stilfærdige og trofaste Tilbeder som en komisk Figur, der gav dem et rigeligt Stof til Morsomheder indbyrdes, og da hans Tunghørighed muliggjorde, at Morsomhederne med lidt Forsigtighed kunde udveksles endog i hans egen Nærværelse, vandt de i Interesse. Endelig var han »dansk Jurist«, og saadanne var, ligesom Seminarister, en Slags halvblods Race,

der af Naturen selv var bestemte til at være Vittighedsobjekter for danske Studenter med Kokarder paa.

— Selv den samvittighedsfuldeste Historieskriver maa resignere, naar det gælder om at udrede alle Traadene til en politisk Krise. De halve og fjerdedels Forelskelser i den lille Pensionatsrepublik og med dem de forskellige Grader af Skinsyge voksede og aftog i saa hurtig og afvekslende Grad, at de ikke lader sig følge. Det maa være nok at konstatere, at der i Begyndelsen af April forelaa en Konstellation, der forenede Krokodille-Petersen, Politikeren og Legatmanden i fælles Jalousi mod Hother, der syntes dem den foretrukne, og at Else fik sin Del af det Had, hvori forsmaaet Kærlighed saa let slaar over.

Paa samme Tid var Jørgensen saa uheldig at fornærme Triplealliancen ved i en høflig Tone at anmode om en Smule mere Nattefred, og Alliancen iværksatte da en Hævn, der paa een Gang kunde ramme to af Fjenderne. Politikeren havde en poetisk Aare og kunde skuffende efterligne den ejendommelige Lyrik, der trivedes i Firserne, og som ikke efter gammel lyrisk Sæd brugte Himmelen, Fuglene og Blomsterne, men derimod hentede sine Lignelser fra Rygmarven, Hjernen, Blodkarrene og forskellige fysiologiske Fænomener. Legatmanden, der i sin udstrakte Virksomhed havde vænnet sig til at bruge forskellige Haandskrifter, kunde med Held efterligne Jørgensens Haand, og Krokodille-Petersen lagde som den mest velhavende ud til Driftsomkostningerne. Disse anvendtes til at købe smaa Buketter. Om Aftenen fabrikerede Trekløveret under den ustyrligste Morskab frygtelige Udbrud i bunden Stil, afskrev dem med Jørgensens Haandskrift og spillede dem Dagen efter, ledsaget af en lille Buket, i Elses Hænder.

Denne fine Form af Vid voldte dem selv stor Glæde, Else en hel Del Forvirring i hendes Opførsel over for Jørgensen, og til Slut Pensionatets Opløsning.

— En Eftermiddag kom Hother hjem fra Byen og traf Else siddende i Dagligstuen med en Bog. Han havde oplevet noget stort og vidunderligt, og det maatte han straks fortælle hende.

Det vidunderlige var, at han havde sunget for en Sanglærer, der var gaaet aldeles bag over ved at høre hans Stemme. Han havde omfavnet Hother og forsikret, at en saadan Stemme havde han ikke hørt i mange Aar, — det vil sige, der var egentlig slet ingen Stemme endnu, og hvis han havde sunget naturmæssig blot endnu i to Maaneder, saa vilde det have været for sent at redde den. Nu kunde den med Flid gøres til en Operastemme af Rang. Der var en hel Række af Operapartier, der ligefrem var skrevne for den. Hvis Hother straks vilde tage fat paa Undervisningen, vilde Sanglæreren synge med ham for halv Betaling, — samme Sanglærer var forøvrig en saa elskværdig Mand, at han af Princip altid sang for halv Betaling med alle sine Elever.

Alt dette — undtagen den sidste Indskudsbemærkning — fortalte Hother i begejstrede, stødvise Sætninger. Else sad ved Vinduet i Halvmørket og havde ladet Bogen synke i Skødet.

»Tænk Dem, hvor jeg er lykkelig,« sagde han. »Alt det kedsommelige Studievæsen, som jeg slet ikke egner mig til, kaster jeg over Bord og flyver til Vejrs op i en Verden fuld af Musik og Glæde og Begejstring. Tænk Dem, hvor jeg er lykkelig!«

Det rislede koldt igennem Else, og hun trak Vejret dybt. En Verden fuld af Musik og Glæde og Begejstring! — Men

hun syntes, at hun maatte komme med nogle smaa kølige og skeptiske Bemærkninger.

»— Ja men han siger det jo saa bestemt, hører De. Hvad Grund skulde han have til at bilde mig noget ind. Og han vil jo synge med mig for halv Betaling. — Og Dem kan jeg takke mest for det,« udbrød han og gik et Skridt nærmere mod hende, »for det er al den Sang, De har lokket frem, der har givet min Stemme det Omfang og den Fylde, den nu har. Jeg havde kun et Pip, da jeg kom hertil. — Aa kom, lad os synge, jeg er saa glad. »Vaagn af din Slummer«, den sang jeg for ham. — Skal jeg tænde Lysene?«

»Nej nej,« sagde Else hurtig og sprang hen til Klaveret, »jeg kan den udenad.« — Som en perlende Strøm sprang de første Løb frem under hendes Hænder, og Hother sang. Hvor han sang! — Ja, det var Strenge, der tonede, og det var Stjerner, der tindred paa Nathimlens Skrud, — naar han kaldte: »Vaagn op og kom ud! Kom som et tindrende Stjerneskud!« — hvem vilde da ikke følge ham.

Her var noget, der slog igennem, dybt ind i den aller dybeste Hjertegrund, hvor de lønligste Følelsers Kildespring er. Hvor Ordene bankede forgæves paa, der brød Tonerne Døren op. Og dog havde jo disse Toner været der mange Gange, men aldrig før i Dag havde de hvisket det, som de nu hviskede om. En Verden fuld af Musik, Glæde og Begejstring, — hvorfor ikke sige det rent ud, — en Verden fuld af Kærlighed. En svimlende Flugt op i det blaa med ham, der var disse Toners Frembringer, en Flugt til Berømmelse, Jubel og Festglans, — baaren af de Toner, som han sang, som jublende og stigende bar hende som paa usynlige Hænder, — en stille Hensynken i en unævnelig Fryd, lullet

ind af de Toner, han sang, der ømt og kærtegnende sank ned til en henaandende Hvisken.

»Det er en Indvielse,« sagde Hother med lav Stemme, da Sangen var færdig, »en Indvielse til min nye Gerning.«

»Ja,« gentog hun, »det var det.« Og ved sig selv tænkte hun: En Indvielse til noget meget, meget større.

»Vil De spille til en endnu?« bad han.

»Aa nej, ikke noget andet oven paa den; den er saa storartet.«

Hun blev siddende ved Klaveret uden at røre sig. Hother vandrede rastløs op og ned i Stuen.

»Nu maa jeg hen til Onkel, jeg maa have det hele i Orden i Aften. — Hør nu,« sagde han, idet han fortrolig lagde Haanden paa hendes Skulder og bøjede sig ned over hende, »det skal være en Hemmelighed foreløbig, og De skal, foruden Onkel, være min eneste Medvider. De har hjulpet mig saa storartet og slidt med mig for at faa Sangene lærte, derfor skulde De ogsaa være den første, der fik noget at vide om det.«

»Tak,« sagde hun sagte.

»Vil De saa blive ved at være min Instruktrice? Det kan nok komme til at knibe svært for mig med at faa alt det lært, som jeg skal lære.«

»Forfærdelig gerne.«

»Storartet,« sagde Hother, »saa skal det nok gaa. Aa, De skal se, hvor det skal gaa! Saa, nu løber jeg, husk nu, ikke et Ord til nogen!«

Ud for han i Gangen, og hun hørte ham buldre ned ad Trapperne.

— Hun blev siddende i Mørket ved Instrumentet og

nynnede ganske sagte Sangen igennem. »Vaagn af din Slummer min dejlige Brud, hør Strengene tone!« — Ja. Nu var hun vaagnet. Alt, hvad der dunkelt og ubevidst hele den lange Vinter igennem havde gæret og spiret, det var nu i denne Time blevet klart og var brudt frem i Tonernes Solskin. Det var hende blot ubegribeligt, at det ikke var sket før. Hvor havde hun dog kunnet kende ham i saa mange Aar, baade som Skoledreng og Student, uden at tænke over, hvad han virkelig var for hende! Hvor havde hun dog kunnet spille denne Sang saa mange Gange igennem og hørt ham saa mange Gange sige: Vaagn af din Slummer!, uden at fatte, hvad det egentlig betød.

Det var en saa sværmerisk og oversanselig Kærligheds-følelse, saa sart i sin første, friske Udspringstid, at hun næsten følte sig befriet, da han gik og kun lod sit Billede tilbage. Hun havde rystet, da han lagde Haanden paa hendes Skulder, og næret et Øjebliks dødelig Angest for, at han skulde tage hende om Livet, som han undertiden i Spøg havde gjort, uden at hun syntes, at der var det mindste ondt i det.

Hun gjorde sig aldeles ingen Tanker om Fremtiden; der var egentlig slet ingen Fremtid i hendes Kærlighed, ingen Fremtid længere end den vibrerende Efterklang af Akkorderne naaede. Hun kunde nok ellers lide at fantasere sig frem i Tiden, men her var det, som om et gyldent Slør lukkede Udsigten.

— Hun havde siddet saaledes hensunken i en halv Times Tid, da der kom nogen i Gangen. Hun troede, at det var hendes Moder, der kom hjem, sprang op og strøg en Tændstik for at tænde Lampen. Saa bankede det imidlertid

paa Døren; det var Jørgensen, der kom for at spørge efter Fru Hemmingsen.

Den dybe og rige Glæde, som hun selv følte, gjorde, at hun fik den inderligste Medlidenhed med den brave, beskedne Mand. Hun syntes, det var saa skammeligt, at han skulde gaa og nære et urimeligt Haab med Hensyn til hende og drives til saadanne Yderligheder som at sende hende naragtige Vers, hvad hun syntes var ham ganske uværdigt. Ved Siden af denne Følelse gik en anden. Hun syntes, det vilde være uærligt, hvis hun, efter hvad hun havde følt og oplevet, ikke viste enhver Art af Kurmageri Vintervejen straks. Nu kunde hun gøre det paa en mild og skaansom Maade, nu, da hendes eget Hjerte var saa fuldt og rigt.

Hun tændte Lampen og var ganske glad ved at kunne staa nogle Øjeblikke med Haanden for Øjnene, som Lyset blændede. Han fulgte hendes Opfordring til at sidde ned og vente paa Moderen og var som sædvanlig faamælt og lidt genert.

»Jeg vilde gerne sige Dem en Ting Hr. Jørgensen, men De maa love mig aldeles bestemt, at De ikke vil blive vred paa mig.«

Hendes Tone havde en saa fremmed Biklang, at han blev endnu mere genert. Han slog ganske mekanisk op i en af de juridiske Bøger, han havde i Haanden, da han kom ind, og lod Øjnene løbe langs Siden, som om han skulde til at studere Spørgsmaalet, om selvskiftende Arvinger bærer fuldt Ansvar over for Legatarer.

»Jeg har gaaet og tænkt paa det i nogen Tid, men jeg har været saa ked af at tale om det, fordi det saa let kunde misforstaas. Baade Moder og jeg er Dem voldsomt taknem-

lige for alt, hvad De har gjort for os, og jeg tør nok sige, at der er intet Menneske paa hele Jorden, vi har saa stor Agtelse for som for Dem.«

Han lod til at læse saa ivrig, som var hun en juridisk Professor, der om et Øjeblik kunde finde paa at klemme ham med et vanskeligt Spørgsmaal om Legatarerne. Hun var nu kommen over den nødvendige Indledning til Erklæringen om, at en Kvinde ikke kan elske en Mand, nemlig den, at hun nærer en ubegrænset Agtelse for ham, og gik saa over til det dertil hørende — men.

»Men« — vedblev hun, — »jeg er bange for, — bliv nu ikke vred paa mig, — at De undertiden maaske har tænkt Dem noget med Hensyn til Fremtiden, — noget, som aldrig kan blive. Det gør mig ondt, hvis det skulde skuffe eller bedrøve Dem, — det vil jeg virkelig saa nødig, — men jeg synes ikke, det er rigtigt, at vi gaar og misforstaar hinanden.«

Nu saa han op paa hende og det med et saa bebrejdende Blik, at hun blev ganske ulykkelig, — men kunde øjensynlig ikke straks faa fat paa, hvad han vilde svare.

»Synes De da ikke ogsaa det samme?« — spurgte hun efter en lille Pause.

»Jeg forstaar aldeles ikke,« kom det endelig stødvis fra ham, »hvad Anledning jeg har givet Dem til at bringe saadan noget paa Tale. Jeg synes nu, — og jeg kan næppe tænke, at jeg tager fejl, — at jeg ikke har været saa paatrængende, at det har kunnet genere nogen.«

»Nej, nej,« afbrød hun og rystede paa Hovedet, »det er heller ikke derfor, at jeg siger det.«

»Ja, saa forstaar jeg det ikke. Hvis jeg havde tænkt

paa noget saadant, som De antyder, saa ved jeg ikke, hvad ondt der har kunnet være i det for andre end for mig selv. — Tænke maa man vel have Lov til.«

Han havde Taarer i Øjnene, idet han saa paa hende. Hun havde talt i en usædvanlig lavmælt Tone til ham, og han havde derfor indtaget sin lyttende Stilling. Billedet af ham, som han sad der, med de fugtige Øjne rettede mod hende, med et Udtryk af Græmmelse i Ansigtet og Haanden lagt til Støtte bag Øret, bed sig fast i hendes Erindring.

»— Ja naturligvis har man Lov«, svarede hun, »men er det ikke bedre ogsaa at lade Tankerne fare, naar noget er saadant, at det nu ikke kan blive anderledes.«

»Jeg siger jo ogsaa blot: Hvis jeg havde tænkt —.«

»Naa,« føjede han til med et utaalmodigt Kast med Hovedet: »det er vel ikke værd at fortsætte denne Samtale, da jeg jo dog næppe faar at vide, hvad der har givet Anledning til den.«

Det havde ikke været Elses Hensigt at fordybe sig i pinlige Detailler. Hun havde ment, at en Antydning maatte være nok og havde næppe givet mere end halv Besked, selv om han havde bedt hende derom. Men nu havde han sagt et formasteligt: Hvis. Der laa i dette en lille Antydning af, at det kunde være hende, der tog fejl, — og at slutte Samtalen paa et Punkt, hvor der kunde falde det latterlige Skær over hende, at hun havde afvist Tilnærmelser, der blot havde eksisteret i hendes Fantasi, syntes hun slet ikke om. Hun gik derfor ad forskellige Omveje over til at dokumentere Sagen, og da Jørgensens Forbavselse og Mangel paa Forstaaelse var i uafbrudt og stærk Stigning, kom man til sidst Versene og Buketterne ind paa Livet.

Forhandlingen havde nu naaet en saadan Grad af Pinlighed, at de begge onskede sig mange Mile bort hver i sin Retning. Men der var intet Tilbagetog muligt. Else havde heldigvis opbevaret et Par Eksemplarer af den fysiologiske Lyrik, og de maatte frem. Jorgensen erklærede dem straks for saa vel udførte Forfalskninger, at han maatte indrømme, at hendes Fejltagelse var tilgivelig og forstaaelig. Han udbad sig et af dem, der indeholdt særlig uforsigtige Antydninger af Forfatterens Alder og Livsstilling samt et J. med et passende Antal Prikker under, for at kunne efterspore Gerningsmanden.

Han var paa det sidste slaaet over i den tørreste og forretningsmæssigste Tone og talte om det hele, som om det var en Sag, han var engageret til at udføre. Det gjorde det lettere for dem at komme igennem, men det bestemte ogsaa Elses endelige Syn paa Sagen.

Hun var nemlig grundig fornærmet paa ham, da han gik. Hun havde handlet i en mild og menneskekærlig Hensigt og var dog kommen saa gruelig flovt af Sted. Flovt var det, til Trods for at hun jo i Virkeligheden havde Ret, thi selv om Digtene var et Bedrageri, saa havde han jo dog vitterlig i mange Aar gaaet med en haabløs Kærlighed til hende, — det skulde han bare prøve paa at nægte. Og saa havde han sagt: Hvis —. Og saa havde han tilladt sig at tale om det paa en saa overlegen Maade, at hun til sidst havde følt sig som en Forbryder, der er i Forhør. — Nej, han var egentlig en tarvelig Herre; det smaakøbstadsagtige stak dog frem alle Vegne, og desuden var han en hel Del indbildsk bag ved al Beskedenheden. — Det var hendes Resultat.

Da han gik, — og han gik sig en lang Tur for at samle sig, — var han stærkest optaget af at sende den anonyme Digter venlige Tanker. Han var ikke i synderlig Tvivl om, hvorfra Versene stammede, men han var fast bestemt paa at lade Sagen falde i Stilhed. Eftersom han gik, blev Følelsen af, hvad der var gaaet itu for ham den Aften, den stærkeste, og han følte, at det ikke kunde være gaaet itu paa en ubarmhjertigere og mindre istandsættelig Maade. Det, der havde været en lykkelig Fremtidsdrøm i saa mange Aar, havde han nu maattet staa og forhandle med hende om som en Forretningssag; — mindre betød det næsten, at han havde faaet at vide, at Drømmen ikke kunde blive til Virkelighed, thi det var en Faktor, han som fornuftig Mand dog havde regnet med. — Men den infame Maade, paa hvilken det var sket!

Efterhaanden kogte Vreden op i ham, og da han kom hjem, skulde der blot et Par Graders Ophedning til at faa ham paa Kogepunktet. Disse naaede han, da Legatslugeren kom ind til ham og bad om at maatte laane et Stykke Brevpapir. Det var aldeles ikke bestemt til at skrive Vers paa, tværtimod til Afskrift af en Anbefaling for udvist Flid og Dygtighed til at gennemgaa Lektier med mindre Børn, men Jørgensen saa deri et Forsøg paa at faa Falskneriet endnu mere skuffende udført. Ansøgeren, som var vant til og dygtig i at modtage skriftlige og beklagende Afslag, oplevede nu for første Gang at blive sat korporlig paa Døren, og Jørgensen fulgte ham endda ind i Værelset, hvor Triumviratet var samlet.

Han dundrede for dem over en Tekst, hvis Udgangspunkt var Flabethed, Drengestreger og Studentervigtighed. Da de juridiske Beviser for deres Brøde var noget matte, gik

han løs paa deres Opførsel i al Almindelighed, og de fyrede igen efter bedste Evne. Kampen vilde næppe have faaet et saa afgørende Udfald, hvis ikke Jørgensen, enten i Hidsighed eller for at give sine Ord større Vægt, havde slaaet til Krokodillen, der hang under Loftet, og derved berørt dens Ejermands Livsnerve. — Den foretog en Række hastige Svingninger om sit Ophængningspunkt, hoppede af Krogen og faldt ned.

Dermed var Maalet fuldt. Krybdyrets Ejermand for ind til Fru Hemmingsen, der sad i Dagligstuen og troede, at de skændtes om Politik, og erklærede, at han vilde rejse den Dag i Morgen, hvis ikke Jørgensen blev fjernet. Saa blev hun dragen ind i Striden, og da hun tog Jørgensens Parti, sagde Triumviratet og Krokodillen op til den første. — Næste Morgen betroede Jørgensen hende i al Stilhed, at forskellige Omstændigheder desværre gjorde ham det umuligt at blive boende hos hende, og om Eftermiddagen kom Hother og fortalte straalende, at han skulde bo hos sin Onkel, der vilde bekoste hans sanglige Studier.

Dermed var Pladsen ryddet, og Pensionatets Tid forbi.

XI

Slaget var tabt, men der var Tid til at vinde et nyt. Den Tanke at vende hjem til Provinsen laa efter de vundne Erfaringer Fru Hemmingsen endnu fjernere end før, til Trods for at det forlød, at den lykkelige Efterfølgerske i det Damborgske Legat ikke havde kunnet bære sin Lykke, men havde hengivet sig til saadanne Udskejelser i Retning af megen og stærk Kaffe, at det gik stærkt ned ad Bakke med hendes Helbred. Fru Hemmingsen vilde stride Tiden til Sommerferiens Slutning, da Trygve kunde faa Timer i en Skole; han havde allerede halvt om halvt Løfte fra en Skolebestyrer, en Ven af Hothers Onkel. Else maatte anbringes ved »hvad som helst«, og selv begyndte hun paa at strikke Trøjer for en Hosekræmmer inde paa Amagertorv. — Det var den Foranstaltning, der baade kom først i Gang og blev dreven mest energisk; de flittige Pinde klaprede om Morgenen fra Klokken fem og i hvert ledigt Øjeblik Dagen igennem som et stadigt Akkompagnement til Spekulationerne over, hvordan alt skulde ordnes bedst for de kære Børn.

Den store Lejlighed kom hun af med under Haanden

allerede en Maaneds Tid efter og flyttede atter hen til tre smaa Værelser.

— En Dag, kort før de flyttede, lukkede Trygve op for en ung Dame, der øjeblikkelig ved Synet af ham faldt hen i en smægtende Stilling og spurgte, om der ikke boede en Student Hansen (med æ) der. Da hun fik et benægtende Svar, beedigede hun adskillige Gange, at det var »majet« kedeligt og vilde have at vide, hvor han da var bleven af, men Trygve, der instinktmæssig følte, at det var en Eftersøgning, som Hother ikke satte Pris paa, rystede kun beklagende paa Hovedet, hvorpaa hun forsvandt ned ad Trappen og efterlod ham i en Sky af en eller anden stærkt duftende Essens.

Hendes Tilsynekomst førte Trygve ind paa en Tankerække, der førte til Mdm. Bensen, og den var ikke af den behageligste Art. Det store Velgørenhedsværk havde udviklet sig paa en mærkelig Maade. Begyndelsen var god nok. Jørgensen havde givet ham 10 Kr. til den fattige Familie, og forskellige Smaabidrag havde bragt Summen op til 14 Kr., der blev indsatte paa en Sparekassebog. Hother havde givet Løfte om de 15 Kr. fra Onkelen, men havde ikke endnu indbetalt dem, og Summen syntes desuden ikke Trygve stor nok. Det skulde nemlig ikke blot være en øjeblikkelig Hjælp, men der skulde dannes en Slags Fond, til hvilken der kunde tyes til i lignende Tilfælde som det med Mdm. Bensens Kakkelovn.

Foreløbig administrerede Trygve Fonden paa den Maade, at han satte den ud paa Rente til vederhæftige Laantagere, og den vederhæftigste og størst rentelovende Laantager var ham selv. Han havde egentlig ikke store Fornødenheder, —

Cigarettobak var den mest fremtrædende, — men han havde endnu mindre Indtægter. Der var desuden stillet en Snare paa hans Vej. Der var i Studenterforeningen en lang Disk med Kager, og der var en overbærende Tjener, der gav Kredit, og saaledes skete det da ved en Maaneds Slutning, at Trygve anmodede sig selv i Egenskab af Administrator af det Mdm. Bensenske Fond om et mindre Laan til gode Renter for at komme paa Fode, — og efter tre Maaneders Forløb maatte Administrator betro Trygve, at Kassen var tom. Det behøver næppe at tilføjes, at Trygve beroligede Administratoren ved at meddele ham, at han om kort Tid vilde indbetale det dobbelte Beløb, og at denne derpaa venligst inviterede ham til at spise endnu et Par Kager paa næste Maaneds Regning.

— Opfyldt af Tankerne paa Mdm. Bensen gik Trygve den Dag ud til Hother og lagde Vejen over Studenterforeningen. Naar han gik derfra, var han i Regelen i daarligt Humør, — han havde forslugt sig, ikke just i Kager, men i Tryksager. Han havde vænnet sig til en ren selvmorderisk Maade at læse paa. Han fløj gennem et Par teologiske Tidsskrifter, jog gennem et Par norske eller svenske populære Skrifter og styrtede hæsblæsende gennem et Par Romaner eller tre, — ganske fraset, at han naturligvis »læste« hele den danske og en Del af den udenlandske Presse igennem, og var i Løbet af et Par Timer saa mør og slap af alle de Kendsgerninger, han havde erfaret, og alle de Synsvinkler, han havde set under, at hele Livet forekom ham at være en stor litterær Daarekiste. — Men han kunde ligesaa lidt bremse sig selv her som paa noget andet Punkt.

— Allerede da Trygve passerede den første af de bron-

zerede Damer med Lampen, kunde han høre Hother udstøde den Række sammenhængende Lyde, der kaldes »Vokaliser«. Sangeren lukkede imidlertid selv op, helt rød i Hovedet af Anstrengelse, og syntes at være glad ved Udsigten til at blive forstyrret.

»Det er noget svært noget du, at faa Tonen rigtig anbragt. Ser du, den skal ligge her fremme i Undermunden,« — han skød Underkæben frem som en Gorilla, der drikker et Glas Portvin, — »her, og ingen andre Steder. Det slider jeg med foreløbig.«

»— Det er lang Tid, siden man har haft den Ære at se dig,« sagde Trygve.

»Jeg har ingen Tid kære, — og desuden er jeg bange for at blive fristet til at synge, — han har aldeles forbudt mig at synge en Sang i det første halve Aar, saa spolerer jeg det hele.«

»Der har været en ung Dame oppe at spørge efter dig i Dag.«

Hothers Øjne blev forlegne.

»Det var vistnok hende, Datteren, derude fra, hvor du boede.«

»Halløj,« udbrød Hother og knipsede med Fingrene. »Sagde du, hvor jeg boede.«

»Nej, jeg var diskret.«

»Det var brillant du,« svarede Hother lettet og gav sig til at samle Nodebladene paa Flygelet. — »Det var noget rigtigt Rak derude paa Nørrebro. — Jeg havde saamænd ikke mere at gøre med dem end strengt nødvendigt, men saadan en dum Tøs tror jo, at man skal blive ved at have Æren af

hendes Bekendtskab. — Føj for Pokker da, — det var rigtig rart, at du ikke sagde noget.«

»Saa har du formodentlig ikke været ude hos Mdm. Bensen.«

»Jeg! Nej jeg skal nok holde min Næse fra de Kanter. Men hør, du kan faa de femten Kroner, som Onkel vil give. Saa er jeg ude af Affæren, og du kan besørge det hele. Jeg har ikke Tid mere til at tænke paa saadan noget.«

— Til Trygves største Forbavselse udbetalte Hother ham i klingende Sølv de femten Kroner. Maaske havde Trygve i sit stille Sind haabet at finde Trøst i et commune naufragium ved, at Hother ogsaa var insolvent, men det slog ganske fejl. — Som om han ønskede, at Samtalen skulde tage en anden Vending, trak Hother sin Ven ind til Onkelen og bragte i en Haandevending saa mange Principspørgsmaal paa Bane, at Trygve fik andet at tænke paa.

Onkelen raillerede lidt over Sangstudierne.

»Men for Resten,« sagde han, »er der noget i de Sange, han synger, der tiltaler mig. Dette: Re, mi, fa, sol og do, la, si, do, som er Teksten, er en behagelig, lidenskabsløs Underholdning. Og jeg er i det mindste bleven fri for at høre den mærkelige Sang nede fra Samfundet om »Slægtens nye Hus«, som de er i Færd med at rejse. Jeg synes, det bliver smurt op i en svær Fart; — bare det er rigtig solidt.«

»Det er udmærket solidt Onkel.«

»Du kan jo ikke snakke med Hother; du har jo allerede nedlagt Arbejdet paa det.«

»Der kommer andre i mit Sted.«

»— Og de bliver ogsaa nok kede af det,« sagde Onke-

den og ud. »Kære Venner, hvor I er naive. Kan I da ikke se, at vi er ens alle sammen. Saa længe vi har Lyst til en Ting, saa gør vi den. Og naar vi ikke mere har Lyst, saa holder vi op. [illegible] i Stedet for denne simple og naturlige Forklaringsmaade, haver vi et helt Spind af etiske eller religiøse Forpligtelser, som vi har spundet ganske ud af os selv, men som bliver et dejligt Net til at fange andre i.«

Trygve følte sig forpligtet til at protestere paa Religionens Vegne.

»Kære De,« sagde Populærfilosoffen og lagde Haanden paa hans Arm, »med al Agtelse for Deres ungdommelige Overbevisning, der kan være lige saa god som min, fordi alle Overbevisninger i det hele taget er lige gode og lige slette, — vil De saa ikke sige mig, hvori Forskellen bestaar mellem de Mennesker, der skilter med Kristendom, og saa os andre. Er vi ikke alle lige dannede, humane, veltænkende og belevne alle sammen, er vi ikke lige griske, smaalige, egoistiske og ubehøvlede ud af een Skuffe, naar det kommer til Stykket? Startes ikke de samme humane og samfundsbevarende, indbringende og selvretfærdige Foretagender med lige Iver fra alle Sider? — Jeg kan, — bortset fra visse tekniske Udtryk, der hører til den religiøse Forretningsgang, og som De næppe heller lægger nogen Værdi i, — aldeles ingen Forskel se paa Jer og andre, og jeg dømmer uhildet, fordi jeg staar udenfor.«

Trygve var bleven meget alvorlig. Dersom de udtalte Ord var faldne i en ungdommelig Kreds, saa havde det hele endt i en rask Turnering, hvor man havde kylet hinanden i

Hovedet alle Kristendommens gode og onde Gerninger fra den graa Oldtid og til nu, og havde holdt op glade og forfriskede. — Men denne ældre Mands kølige Ord lød for ham som en personlig Anklage, der ikke lod sig disputere bort.

»Jeg tror netop,« svarede han langsomt, »at De ikke kan dømme om det, fordi De staar udenfor. — Jeg tror, at enhver Karakter har sin Natside, det hemmelige, mystiske, som ingen ser eller højst kun aner, — derinde, hvor vi har Hemmeligheder med os selv. — Se, Dagsiden, der vender udad mod andre Mennesker, den skal vi nok sørge for at holde pæn, for der tvinges vi af tusinde Hensyn, og derfor bliver vi saa temmelig ens at se paa alle sammen, —«

— Hr. Hansen nikkede bifaldende.

»— Men det er paa den mørke Side, at Religionen skal vise sin Magt. Hvis man tror, at Natsiden gennemtrænges af Guds Øje, og at den engang skal lægges blot i Evighedens klare Lys, saa er man i Virkeligheden bundforskellig fra de Mennesker, der ikke tror det, selv om man slet ikke kan se det udenpaa.«

»De lader til at tro det,« sagde Hr. Hansen med et Smil, der skyldtes Trygves »lyriske« Udtryk.

»Ja,« sagde Trygve og nikkede.

»Naa, — det unddrager sig jo enhver Diskussion; vi kan ikke med noget Udbytte diskutere, hvad der er paa den anden Side af Maanen. Og vi Mennesker gaar jo om hverandre, som Maanen gaar om Jorden; vi viser kun den ene Side frem.«

»Jeg tror ikke som De,« føjede han til, »jeg indser ikke nogen Grund til, at jeg skulde tro det. Men jeg forstaar

bedre, at Mennesker kan forfalde til at tro paa noget saadant, end at de kan fylde deres Hjerner med den Slags, som min kære Nevø har været optaget af, og rende med Tungen ud af Halsen og føle sig forpligtet i en Verden, hvor man paa Forhaand maa erkende, at der ingen absolutte Forpligtelser er. — Derfor gratulerer jeg til, at han har forbedret sig.«

Hother gjorde ingen Indvendinger.

»— Jeg skal sige dig,« sagde han til Trygve, da han senere fulgte ham ud paa Trappegangen, — »Onkel har, uden at han selv ved af det, ført mig ind paa en helt ny Livsanskuelse. Jeg er bleven klar paa, at de Krav, jeg stillede før, ikke kan stilles til alle. Der er enkelte Mennesker, der har faaet saa særlige Evner, at de maa have Lov til at udvikle disse ganske frit uden Baand fra nogen som helst Side.«

»Overmennesker?« spurgte Trygve.

»Ja det kan du gerne sige, — Navnet er nu saa grimt. Men ligesom der er saadanne »færdigsyede« Mennesker, der er leverede efter et bestemt Nummer af en Model, saa er der ogsaa Mennesker, der er saa ejendommelige i deres Anlæg, og saa udprægede, at de almindelige Regler ikke gælder for dem.«

»Og saadan en er du, hvad. — Er det din Sangkunst, der har bidraget til det smukke Avancement?«

— Hother skulde nærmere til at forklare sin Overmenneskelighed, men blev afbrudt ved, at Martin og Onkel Carl kom ud af Døren lige over for. Trygve fulgte med dem ned ad Trappen.

»Hils Deres elskværdige Søster,« sagde Onkel Carl, da de skiltes uden for Gadedøren, og holdt hans Haand fast i

sin. »Det er saa lang Tid, siden jeg har haft den Glæde at hilse paa hende. Jeg haaber, hun har det godt. De maa endelig huske at hilse hende mange Gange fra mig.«

Og dermed gik han.

»Den Hilsen agter du formodentlig ikke at overbringe?« sagde Martin.

»Saa — ikke det. Hvorfor?«

»Aa, lad nu være med at spille naiv.«

De gik lidt videre i Tavshed. Trygve var virkelig naiv paa dette Punkt. Elses Hjerteanliggender havde altid været ham komplet ligegyldige, eller rettere sagt, han forundredes nærmest ved Tanken om, at nogen kunde tænke paa hende som andet end en Søster. Pensionatserotiken havde han lige faaet et Skimt af, men den betragtede han som de rene Narrestreger, — hvad den ogsaa var. At regne med Onkel Carl paa denne Del af Livets Kampplads var aldrig faldet ham ind. — Imidlertid forstod han Martins Hentydning og gik lidt og grundede over den.

»Jeg skal sige dig,« sagde Martin, »det er bedst, at der bliver lagt en lille Bremse paa Onkel Carl, for han er vist ikke rigtig kommen sig endnu. Og det er saa minsandten ikke morsomt med den Komedie hjemme, hver Gang din Søsters Navn bliver nævnet.«

»Saa kan I jo lade være at nævne hende,« svarede Trygve stødt. »Onkel Carl er vel gammel nok til at passe paa sig selv.«

»Lige knapt nok,« mente Martin.

»Naa,« sagde Trygve lidt udfordrende, »hvad ondt skulde der saa være i, om han virkelig brød sig om Else

eller hun om ham. Er det noget, I behøver at have Jeres Næse i.«

»Onkel Carl er en gammel Nar,« brummede Martin, »og han burde sættes under Formynderskab.«

»Aahaa,« lo Trygve, »er I virkelig bange for, at han skal gaa hen og gifte sig. Hvem skulde tro det om Jer, at I kredser som en Flok sultne Ravne, der skriger af Angest for, at nogen skal tage Byttet fra Jer.«

— Det skulde være Spøg, og Trygve havde mange Gange spøget meget grovere, uden at det var blevet taget ilde op. Derfor blev han ganske forbløffet, da Martin blev helt bleg af Arrigskab og svarede:

»Jeg synes, at *du* i det mindste skulde have Takt nok til ikke at gøre Løjer med den Sag. Jer har vi saamænd haft Kval og Ærgrelser nok af allerede.«

Dermed drejede han brat af og gik ned ad en Sidegade.

— Trygve overbragte Onkel Carls Hilsen; den gjorde absolut intet Indtryk paa Else. Derimod spurgte hun med slet skjult Ivrighed, hvorfor Hother aldrig kom mere. Trygve fortalte om hans Sang, og hun nikkede for sig selv.

— Kun en eneste Gang siden »Indvielsen« havde han været hos dem, og det i et saa prosaisk Ærinde som at spørge, om han ikke havde glemt nogle Flipper. Hun havde sunget: »Vaagn af din Slummer« hver Aften i Mørkningen og gennemlevet den indholdsrige Time atter og atter. Hun havde ventet og længtes, lidt og haabet, og den nye Tid, der skulde komme, lod stadig vente paa sig. Atter denne Aften prøvede hun paa Sangen, men det knækkede helt for hende og blev til Graad alt sammen.

Der var blevet saa stille og kedeligt hjemme, efter at

alle de urolige Hoveder var forsvundne, saa fortvivlende kedeligt. Moder talte om Udkommet og om Trygve. Trygve talte om Ting, der altid laa mange Mile over Jorden, — over den herlige, skønne Jord, der havde alt, hvad et Menneskehjerte kunde begære af Rigdom og Ungdom og Munterhed, — bare man kunde faa fat paa det. Selv holdt hun op at tale, hun syntes bogstavelig, at det ikke var nogen Nytte til, og lod de Tanker, hun havde, blive inden for det gyldne Haar og de forgyldte Rammer, der alene syntes at skulle høre Fantasien til.

— Da Trygve om Aftenen laa i sin Seng og hørte sin Moder i Køkkenet, kaldte han hende ind til sig. Den sidste ubegribelige Insinuation, som Martin havde udslynget, kunde han ikke komme bort fra. Den kunde godt være udsprungen af det reneste Arrigskab, men den havde dog ikke lydt aldeles saadan, og for at faa Rede paa det, gav han sin Moder et Omrids af Samtalen med Martin.

Hun havde aldrig fortalt Trygve noget videre om Familiens Oplevelser m. H. t. Penge og Penges Værdi, — og han havde aldrig spurgt, fordi det ikke interesserede ham, da den Slags materielle Ombytningsmidler ikke havde nogen Værdi i den Verden, der var hans sædvanlige Opholdssted. — Hun havde ogsaa kun flygtig berørt sine Oplevelser ved Besøget hos Kontorchefen, men da hun nu hørte, at den yngre Generation begyndte paa den gamle Vise om »Kval, Tab og Ærgrelse«, kunde hun ikke beherske sig.

»Aa de tossede Mennesker,« udbrød hun, »bare vi dog aldrig havde haft det mindste med dem at gøre! Men jeg troede jo, at det skulde blive til Gavn for dig. Jo, jeg skal love for det!«

»Ja men Moder, sig mig nu, — skylder vi dem noget? Fader gav jo Afkald paa sin Arv, ikke sandt? Og siden har vi ikke laant noget, vel?«

»Nej, ikke saa meget som bag paa en Negl Gudskelov. Men han siger jo, Bjørnen deroppe, at han ingen Renter har faaet.«

»Har han ingen Renter faaet,« sagde Trygve i et pludseligt Anfald af Sagkundskab. »Jamen det er rigtignok ogsaa en stor Fejl. — Saa er vi jo altsaa stadig i Gæld til dem, — det skulde jeg bare have vidst! — Men Moder, hvad er der dog!«

Fru Hemmingsen havde pludselig givet sig til at græde, heftigt og bittert. Hun havde troet, at det var forbi med den uretfærdige Forfølgelse fra den Kant, og nu dukkede den op i en ny Skikkelse. Nu skulde det formodentlig hedde sig, at de lagde an paa at faa fat paa den rige Onkel, da de ikke kunde komme frem ad anden Vej. Og hun, der hele sit Liv havde kæmpet for at give enhver sit, hun, der hellere vilde arbejde, til Fingrene knækkede over, og spekulere, til Hjernen bristede, end føle sig belemret med en smaalig Tanke paa Næstens Gods, — hun skulde ikke kunne slippe for at blive mistænkt og mistænkeliggjort. Aa, hvor det var skammeligt!

Hendes Graad gjorde Trygve saa pinlig ondt, og han vilde saa gerne trøste. Hans bedste Trøst bestod altid i Veksler paa Fremtiden, og derfor lukkede han op for sine Fantasisluser og udmalede, hvorledes den Tid vilde komme, da han vilde gaa til Kontorchefen, — strengt og køligt spørge, om han maatte faa Regningen, — lægge de omtalte Penge paa Bordet, idet han med ironisk Høflighed forespurgte, om

der var mere at betale. — De nødvendige Penge skaffede han let til Veje ved Hjælp af de glimrende Udsigter, som Teologer for Tiden havde.

»Aa Trygve, — bare jeg var sikker paa, at du vilde blive til noget,« sukkede hans Moder, »saa regner jeg saa, mænd ikke alt det andet for noget.«

»Paa det Punkt kan du være ganske rolig Moder.«

»Ja men jeg synes ikke, at du bestiller noget.«

»Jo da. Jeg lægger maaske mine Studier an paa en anden Maade end de fleste, paa en bredere og mere omfattende Basis. Men det vil jo komme mig til gode i det lange Løb.«

Hans Moder sukkede igen.

»Aa Moder, vær dog nu ikke saa urimelig, men tro dog en lille Smule paa mig. — Naa, Gudskelov, at Filosofikum kommer snart, saa kan jeg da faa et Resultat at vise dig, og saa bliver det nok bedre med Humøret.«

»Tror du, at det vil gaa godt Trygve?«

»Om jeg tror det! Ja lige saa sikker jeg er paa, at Sengen her ikke vil flyve ud af Vinduet med mig, lige saa sikker er jeg paa, at det vil gaa udmærket.«

»— Denne Sikkerhed havde han vundet i Samtalens Løb. Han havde faaet den Ide, — efter de mange forgæves Forsøg paa en Frontforandring indvendig fra, — at en eller anden ydre Begivenhed skulde støde til og give ham det nødvendige Puf til Forandringen. — Og nu var det jo sket. Han var bleven berørt paa et yderst saarbart Punkt ved det Pengespørgsmaal, han vilde aldrig kunne glemme det; det vilde drive ham frem til den yderste Grad af Anstrengelse og Anspændthed. — Og da han ikke var ondskabsfuld af Naturen, ændrede han sin Plan saaledes, at han ikke vilde være ironisk

over for Kontorchefen, naar han kom med Pengene, — men tværtimod sige ham Tak, fordi han ved at forlange disse Renter havde bevirket noget stort og godt, som ikke nærmere kunde forklares, — ja givet Anledning til, at et helt Menneskeliv blev retvendt, og han faldt i Søvn, netop som han var ved at forklare Kontorchefen, at der her var et eklatant Eksempel paa, hvorledes Verdensstyrelsen kan vende det, der var tænkt ondt, til at virke for det gode.

XII

Den 21. Juni dumpede saa Trygve til Filosofikum.

Det gik til paa den overordentlig simple og naturlige Maade, at han ikke kunde et Muk af noget af alt det, han blev spurgt om. Han. var efter al Sandsynlighed mere udviklet end Gennemsnittet af dem, der gik op til Eksamen, og han havde ganske sikkert mere Udenomsviden end de fleste, — men han kendte bare ikke det Spørgsmaal, der stod afhandlet paa to bestemte Sider i den benyttede Lærebog, og saa dumpede han. Og han fortjente det lige saa sikkert mere end nogen anden, der dumpede ved den Lejlighed.

Martin, hos hvem den i Familien arvelige Soliditet ganske jævnt udviklede sig, og for hvem det at studere var ganske uforeneligt med at springe over, fik et Laud hos Trygves Professor.

Hother, der forinden Eksaminationen havde tilbudt alle og enhver de mest urimelige Væddemaal om, at han vilde dumpe, da han ikke havde rørt ved Filosofien i tre Maaneder, bestod med Udmærkelse. Han kunde ikke bestemt gøre Rede for, hvilke Spørgsmaal han havde drøftet med Professoren, men han mente, at en flot Anvendelse af »Raskolnikov« et Par Gange havde gjort Lykke.

— Trygves Moder sagde slet ingenting, da han kom hjem med Nyheden. Hun stod ved Køkkenbordet og tørrede Tallerkener af; hun snappede dem fra den vaade Stabel, tørrede af og lagde over i den anden Stabel med megen Larm og store Bevægelser, der dannede Afløbet for hendes indre Lidelser, men hun sagde ingenting. Trygve havde derfor rigtig god Tid til at gøre Rede for det vidunderlige Sammenstød af ganske uberegnelige Omstændigheder, der havde voldt Ulykken. Der var Nervøsitet og Misforstaaelser og dumt stillede Spørgsmaal, der var Partiskhed og uretfærdig Bedømmelse, — ja der var saamænd endogsaa en Antydning af, at en flot siddende Kjole og en distingveret Overklasseoptræden var egnede Midler til at imponere en filosofisk Professor.

Medens han stod og vævede sig ind og ud af alt dette, følte han sig saa forkuet, saa demoraliseret, saa langt nede paa Bunden i enhver Henseende, at han havde Lyst til at spytte paa sig selv.

Moderen sagde ikke et Ord. Da hun var færdig med Tallerkenerne, gik hun langsomt og helt bøjet ind i Stuen, og Trygve kunde se, hvorledes hendes Hænder rystede.

Værre blev det endnu, da han senere paa Dagen opdagede, at hun virkelig troede paa alt, hvad han havde sagt, eller at hun i det mindste med Fortvivlelsens Energi klyngede sig til Muligheden af, at det kunde være sandt.

De stod sammen ved Vinduet og saa ud. Den filosofiske Professor, der formodentlig trængte til at faa sit Hoved godt luftet ud efter alt det Vrøvl, han havde maattet høre paa i to Timer af ti Eksaminander, spadserede langsomt og uden Bevidsthed om sine grove Forsyndelser paa den anden Side af Gaden, og Trygve gjorde Moderen opmærksom paa ham. —

Men hvor blev han ikke forskrækket, da hun for op som rasende, knyttede Haanden bag Ruden og udstødte en Række usammenhængende Trusler mod den bortgaaende.

Trygve blev saa rystet, at han maatte skynde sig ud i sit Kammer for at skjule det. Ulykken og Løgnen baade over for andre og over for ham selv, pinte ham, saa at han syntes, at han maatte sprænges. — Han var i mange Dage saa nervøs, at han ikke turde lukke sit Vindue op, fordi han syntes, at Dybet udenfor trak ham til sig og fristede til at sætte et voldsomt Punktum paa den fortvivlede Tilværelse. Det trak ned, — alt trak ned, med en rivende Fart, — og opadtil var der lukket, — der var Løgn i alt, der var ogsaa Løgn i hans Bøn, og den døde paa Læberne af ham.

— Selv den skrækkeligste Pøl kan med Øvelse blive en taalelig Liggeplads, og da den første Storm var forbi, gik det saa jævnt ad den gamle Sti, som Vanen havde banet saa magelig. Det var en selvsagt Ting, at Hebraicum maatte opsættes, og den blev da opsat til Jul, saa kunde Filosofikum gøres om, og to glimrende Slag slaas paa een Gang. — Det var ham ikke noget stort Offer at opgive en lille Ferierejse til Fødebyen, som Jørgensen havde inviteret ham til. Det var let for ham at bilde sig ind, at han vilde arbejde som en Træl hele Ferien igennem, og det var lige saa let at lade være med det. — Det sværeste var at ligge vaagen i den stille, varme Sommernat og høre Moderen sukke inde i Soveværelset, og det medførte da ogsaa regelmæssig en Krise, der varede til næste Morgen.

— Jævnsides med alt dette gik de Ubehageligheder, som Administratoren for det Mdm. Bensenske Fond forvoldte ham.

De femten Kroner, som var indbetalte af Hother, var bleven udlaante til den samme letsindige Person, der havde faaet de andre, og de smuldrede væk. Administratoren kunde jo imidlertid holdes hen med Talemaader, — men saa dukkede en ny Plage op, idet Else kom i Forbindelse med Mdm. Bensen.

— Sommeren var en forskrækkelig Smalhanstid, og den føltes værst af Else. Fru Hemmingsen var vant til at knibe og spare; der var for hende noget som af en spændende Kamp ved at slaas med de smaa Kaar; hun rettede sig rankere, jo haardere det kneb. Men Else kuedes. Da Moderen begyndte at sælge væk af de mange overflødige Brugsgenstande, de havde, følte hun det som en forfærdelig Ydmygelse at være i Stuen, medens joviale Marskandisere og tungerappe Sælgemadammer gjorde umulige Bud paa Tingene.

Og saa det at gaa i den sommervarme By og se de kridtede Ruder, der fortalte om, at der var Mennesker, der kunde bo ved den dejlige Øresundskyst og nyde Stranden og Luften, — eller at gaa om Aftenen forbi straalende oplyste Forlystelsessteder, hvor der var Musik og glade Mennesker, at gaa der med den Bevidsthed, at man var lige saa langt fra Glæden, som om man sad et Sted ovre i Kina. Det var næppe til at holde ud.

Kort efter den Tid, da Hother havde svigtet hende, og maaske under den elegiske Stemning, der paafulgte, havde Else tilbudt at spille Orgel i en Søndagsskole. En Dame, der boede i Lejligheden oven over Hemmingsens, var Søndagsskolelærerinde og havde opfordret hende til at gøre lidt Gavn med sit Talent. Der havde hun gjort Bekendtskab med to af Mdm. Bensens »—ica'er« og derpaa med Mdm. Bensen selv, da hun en Dag vilde besøge Børnene i deres Hjem. — Hun

var akkurat en Dame, som Mdm. Bensen kunde bruge. Naar hun forsikrede hende »ved Gud i den højeste Himmel«, — og det gjorde hun særlig over for Else, fordi hun mente Udtrykket egnet til at gøre Indtryk paa en »Søndagsfrøken«, — at der aldrig var noget Menneske paa den vide Jord, der havde hjulpet hende saa meget som med een Øre, — saa gik det i Else som varmt Brød. — Selv mere rutinerede Folk kunde lade sig narre af Mdm. Bensens Tungefærdighed, thi hun havde en mangeaarig og umaadelig Færdighed i at sno sig mellem Understøttelsesforeninger, Menighedsplejer, Juleuddelinger og Træskoforeninger. Een Akkilleshæl havde hun. Naar hun stoppede op efter en uendelig Svada, der var gennembroderet af Røverhistorier, kom der altid lige efter det sidste Ord et lille triumferende Glimt i Øjenkrogene, der sagde: Nu kan du rende med den! — og saa man det, saa var det ikke til Gavn for Ansøgningen.

Men Else saa ikke Glimtet, — hun saa kun Snavset, Blegheden og de rindende Øjne. Og hun saa, at hun trods sin egen Tarvelighed dog havde en Del, som hun kunde undvære, og Mdm. Bensen, der paa Forhaand mistænkte alle, der vadskede sig af Princip og ikke blot af den Nødvendighed, der udspringer af en Vadskeballie, for at være rige Folk, havde intet mod at tage imod Hjælpen.

— Den nye Virksomhed ved Søndagsskolen og de nye Bekendtskaber, der knyttede sig til den, havde i Begyndelsen givet Else nogle smaa Opmuntringsstød. Men i Sommerferien hørte ogsaa alt dette op, og det var da ogsaa en Aften i Sommerferien, at hun sagde til sin Moder:

»Jeg synes, at det Liv, vi fører, er saa tomt og saa jam-

merligt, at det næsten ikke er værd at leve. — Jeg *kan* næsten ikke holde det ud.«

»Nej, jeg kan snart heller ikke mere,« svarede hendes Moder, »men der maa vist ogsaa snart ske en Forandring. Det kan ikke hjælpe, at Trygve læser videre, det maa vi opgive. Jørgensen kan nok skaffe ham en Plads i en Bank eller saadan noget, og vi maa flytte hjem igen. Jørgensen skrev forleden Dag, at han var sikker paa, at jeg kunde faa Legatet igen, saa snart Fru Petersen døde, og det varer vist ikke saa længe.«

Else sagde ikke mere, men hun tog en Beslutning i samme Øjeblik. Tilbage til Provinsen vilde hun ikke, — ikke for nogen Pris. Den kendte hun ud og ind; at bo der var det samme som at ligge i aaben Begravelse. Desuden vilde hun ikke sammen med Jørgensen igen.

Nej, nu maatte der gøres et Fortvivlelsens Forsøg paa at skaffe en Løsning. Naar det ikke kunde blive København, saa maatte det blive Landet, — der var dog over Herregaarde og Præstegaarde et vist romantisk Skær, og maaske laa de store Oplevelser der og ventede paa hende. — I al Hemmelighed formede hun et Avertissement og solgte et Par Bøger fra Konfirmationstiden for at faa Penge til at sætte det i Avisen.

»En dannet ung Pige, meget musikalsk, med udmærkede Kundskaber og Færdighed i Tysk, Fransk og Engelsk søger Plads som Lærerinde i en Præstegaard eller paa en større Herregaard. Billet mrk. o. s. v.«

Ikke engang hendes egen Moder, end mindre fjernere Bekendte kunde have kendt hende efter denne Selvbiografi. Det var lige knapt nok, at hun selv troede paa den; først da hun

havde set den paa Tryk i Berlingske Morgenavis, forekom den hende helt paalidelig.

— Et Par Dage efter stod hun foran Aviskontorets Skranke for at modtage de indkomne Billetter. Hun havde været saa forsynlig at medtage en Haandtaske for lettere at kunne transportere dem hjem, og da Ekspedienten tog en hel Ladning Konvolutter ud fra et af de smaa Rum oven paa Bordet, priste hun sin Forsynlighed.

»Vær saa god,« sagde Manden efter at have bladet Bunken igennem, og rakte hende en Billet.

»Een!?«

Hun saa fra Billetten og hen paa ham og blev staaende, men han var allerede dybt inde i sit Arbejde igen.

Saa maatte hun jo gaa med den Besked. — Een!! Det havde hun ikke ventet, — naa, men det kunde jo være, at denne ene netop indeholdt Lykken. Og da man sjælden har Raad til at lade Lykken vente paa sig, saa lukkede hun den op straks nede paa Trappegangen, — den af alle Trappegange i København, der har været Vidne til de fleste behagelige Overraskelser og Skuffelser.

Dette var en Skuffelse, men af en besynderlig Art.

»Hvorfor vil De søge en Lærerindeplads,« stod der i Billetten, »De skulde saamænd meget hellere gifte Dem. Det har jeg i Sinde, og en Dame med Deres Egenskaber er det netop, jeg søger. Lad os gøre Bekendtskab med hinanden. Kom ud paa Langelinie paa Fredag eller Lørdag mellem tolv og eet, saa skal jeg være der. Tag et Lommetørklæde løst i højre Haand, saa at jeg kan kende Dem; jeg skal tage en Rose i Haanden, naar jeg kommer hen til Dem, for at De

kan vide, at det er mig. Jeg vil være henrykt ved at gøre Deres Bekendtskab.«

»Aa!« sagde hun ærgerlig. »Idiot! At nogen kan more sig med det!« Hun vilde til at krølle Brevet sammen, men betænkte sig og saa igen paa det. Det var skrevet med en sirlig og pertentlig Haandskrift, og hun syntes, at der var noget aristokratisk over den. For en efter Oplevelser sulten Sjæl var det dog en lille Smule Føde at tænke sig, hvem »Idioten« kunde være, og hvordan han kunde se ud, — om der virkelig var Folk, der søgte sig en Kone paa den Maade, eller om blot — —

— Det kunde være ganske morsomt at gaa over Langelinie hjem, Vejret var dejligt, der var intet, der ventede paa hende, og Klokken var tolv. — Det sidste var sandt. Derimod var Vejret ikke godt. Det blæste, saa at alt Københavns Snavs holdt Flyttedag, og hendes Moder sad hjemme og ventede paa en Besked, som Else skulde bringe fra Byen.

Hun stod lidt og betænkte sig uden for Porten, men da hun kom til at tænke paa, hvilket ulykkeligt og forfordelt Menneske hun egentlig var, der ikke havde een eneste Glæde og ikke turde tillade sig een eneste Ting paa egen Haand, fik hun Medlidenhed med sig selv og besluttede at gøre det omtalte Menneske den Smule Fornøjelse ud over det dagligdags at se, hvordan »Idioten« saa ud.

Først og fremmest lagde hun sit Lommetørklæde fra Lommen over i Haandtasken for ikke i Distraktion at komme til at tage det i Haanden, og for det andet skridtede hun rask ud for ikke at give Indtryk af at vente paa nogen, og saaledes rustet betraadte hun det gamle Langelinies bugtede Skraaninger.

Langelinie, der formodentlig havde været med til værre Eventyr før, havde det som sædvanlig. Der var som sædvanlig en hel Del Herrer, der saa paa hende, og der var en hel Del, der ikke gjorde det. Der var ogsaa som sædvanlig en hel Del Damer, der mønstrede hendes lidt forjaskede Trøje og fik hende til at ønske sig død, og der var ogsaa en Del, der ikke lagde Mærke til den.

Hun gik paa Udkig efter Roser, og der var ikke saa faa, men de sad alle sammen i Knaphullet; der var ganske vist en Herre, der gik med en Rose i Haanden, men han havde en lille Pige i den anden Haand og en Hustru med Barnevogn og tre Børn bag efter sig, saa det maatte antages, at han var fuldt tilfreds med sit Maal af huslig Lyksalighed. Der var ogsaa en Dame, der gik og viftede demonstrativt med Lommetørklædet i den højre Haand, og Else saa stærkt interesseret efter hende.

Der kom virkelig Onkel Carl, frygtelig elegant udhalet, — — nej, det var ikke ham, men han lignede ham forbavsende. Synet af ham bragte hende gennem forskellige Mellemled til at tænke paa Hother. Hvorfor kom han dog aldrig! Tænk, om det var ham, hun nu gik ud for at møde; tænk, hvis hun nu kunde faa ham til at komme igen ved at gaa Langelinie ti Gange op og ned i Træk, — hun vilde gøre det. Tænk, om det nu blev sagt til hende: Nu skal du sidde i strengt Fængsel et helt Aar, og naar du saa kommer ud, skal du være hans og han din. Det vilde jo være det bare Spøg at gøre det. Men ak! —

Onkel Carl! Ja minsandten; denne Gang er det ingen Fejltagelse. Han sidder paa en Bænk og ryger sin Cigar, men da han ser Else, kommer han op med en Fart som en Unger-

svend og gaar lige løs paa hende. — Han spørger ikke, om han maa følge, men slaar straks ind i samme Trit som hun.

Han har noget i den Haand, der vender fra Else, men hun har ikke faaet set, hvad det er, før han er paa Siden af hende. Og nu maa hun se det, for hun har det Indtryk, at det er en Rose. Hun søger at faa Opgaven løst ved at se forbi ham ned efter en Vogn, men hendes Blik bliver hængende et Øjeblik for længe ved hans Haand, saa at han faar fat paa det, -- og i næste Nu anmoder han hende ærbødigst om at modtage denne Gloire de Dijon, der ganske vist ikke er friskplukket, men dog kan leve lidt endnu.

Else kan ikke undertrykke et Smil, — nu faar hun dog den Rose, og det endda uden Hjælp af Lommetørklædet.

Onkel Carl konverserer. Han er gaaet ud for at faa sit Hoved sat i Lave. Han har været oppe hos sin Svoger, Kontorchefen, — han kommer der for Resten meget lidt i den senere Tid; det er, med al Agtelse for dem, ret vanskelige Folk at omgaas, — ja ikke hans Søster naturligvis, men Kontorchefen og især Camilla. — Frøkenen kommer heller ikke meget hos den Del af sin Familie?

»Nej,« siger Else spansk, »aldrig.«

Onkel Carl mener, at det er forstaaeligt. Det maa indrømmes, selv om man holder nok saa meget af dem, at de har en nederdrægtig Maade at blande sig i andre Folks Affærer paa. Han er overbevist om, at Frøkenen giver ham Ret.

Det gør Else fuldt ud, og Onkel Carl nikker flere Gange med Hovedet og gentager, at det kan de to vist let blive enige om.

— Men, hvad det var, han kom fra, — han havde dog som sagt været der i Dag, men var bleven fordrevet derfra,

fordi de holdt Formiddagskoncert og hylede som en Flok sultne Ulve. Camilla havde slaaet sig paa Sangen, — nu havde hun vist lært alt, hvad der kan læres i denne Verden, at sy og brodere og male og læse og spille paa — han vidste ikke hvad, — og lige meget hjalp det.

»Saa,« sagde Else, »er hun ikke meget dygtig — tænk.«

»Jo—o; men derfor kunde man jo ikke sige, at det havde hjulpet, — ikke paa det Punkt, hvor Camilla vilde have, at det skulde hjælpe. — Der vilde skam ingen bide paa, — hun er altfor sur; — nej, naar hun kunde lægge det af.«

Else lo.

»Naa, nu er der lagt ud paa en frisk. Nu lærer hun at synge paa en splinterny Facon, saadan hvor de skal lade, som om de har Underbid, — Onkel Carl forsøgte at vise Mundstillingen, — men hun snerrer lige saa afskyeligt som før. — — Men nu skal De høre det morsomste. De ved, der bor en Skolebestyrer Hansen lige overfor, hans Nevø har jo boet i Pensionatet hos Deres Moder.« —

Else sagtnede sine Skridt.

»Den Familie har altid været lyst i det højtideligste Ban, indtil Camilla træffer Nevøen hos Sanglæreren, ham med Underbidet. Stort Changement. — Min Svoger maa bide i det sure Æble og finde sig i, at Radikalerens Brodersøn kommer ind og faar sine Noder lært hos Camilla. — Sanglæreren har anbefalet, at hans Elever saa vidt muligt arbejder sammen to og to, helst en Herre og en Dame, — slet ingen daarlig Reklame for Forretningen, han der har fundet paa, hvad, haha — og nu staar de to og hyler ad hinanden og stikker Undermunden frem, — hahaha — for at passe paa, om det er den rigtige Mundstilling.«

— Onkel Carl fik et stærkt Latteranfald, og Else lo med. Hun lo, som man ler, naar pludselig alt i Verden viser sig saa bagvendt og i den Grad stillet paa Hovedet, at man slet ikke faar Tid til at se, hvor sørgeligt det egentlig er.

— Det begyndte at stænke lidt.

»Hør,« sagde Onkel Carl og saa op paa Skyerne med en saa bekymret Mine, som om han frygtede en Gentagelse af Syndfloden. »Vi maa se at komme i Hus, — Deres Hat—!«

Man kunde i det Øjeblik have købt Elses Liv for to Skilling, — men det nye Tyll paa Sommerhatten havde kostet sure 75 Øre, og hun fulgte uden Betænkning Onkel Carl ind i Langeliniepavillonen.

Jordbæris og Madeira var denne Gang hans Tribut til Amor. Det var egentlig for koldt i Vejret til at spise Is, men derfor akkurat tilpas til at drikke et Par Glas Madeira. De snurrede dygtig i Elses Hoved og gav hende en saa yndig og fin Kulør i Kinderne, at Onkel Carl maatte sukke mange Gange dybt og betaget.

Hun hørte hans Suk og lagde Mærke til de ydmyg-fjollede Øjekast, der ledsagede dem. Han var saa forsigtig, som han kunde være, for ikke ved en eller anden Dumhed at tabe det vundne Terræn, — og hun blev ikke led ved ham denne Gang. Madeiraen gjorde sit, men Madeiraen var jo atter kun en Konsekvens af større Aarsager.

— Else var af Naturen saa lidt intrigant som nogen, men det Spil, der her var lagt op, var det næsten umuligt ikke at spille med i.

Nu vidste hun altsaa, hvor Hother var bleven af; han var fanget af dem, der i Forvejen havde alt, hvad man kunde ønske sig, og som Lykken havde føjet i alt. Det var den

Retfærdighed, der var i Verden! Men nu var hun desperat, og det skulde de faa at mærke, for nu spillede hun Onkel Carl ud mod dem. Han var maaske egentlig en meget rar gammel Mand, og hvis det med Rosen ikke var et blot og bart Træf, saa skulde hun i hvert Fald nok vænne ham af med det. Han var rig og kunde skaffe hende af med de fortvivlede Næringssorger, og han kunde skaffe hende Hævn over Kontorchefen og Camilla og Hother med paa een Gang. Og naar ens Ungdom alligevel var spildt, naar ens hele Liv laa for Øjet som en uhyre Ørken, saa tog man den første, bedste Kamel for at slippe ud af den.

— Hun kunde godt have føjet til: og naar man er tyve Aar og har drukket 2 1/2 Glas Madeira, — men det gjorde hun ikke.

Onkel Carl udbad sig Tilladelse til at gøre hendes Moder en Visit og fik den. — Han gik tilbage over Langelinie og forsikrede sig selv, at dette var det besynderligste og vidunderligste Sammentræf af Omstændigheder, han havde oplevet i sin mangeaarige Anvendelse af Gloire de Dijon Roser, og han var saa ivrig, at han snakkede højt, saa at Folk vendte sig om efter ham.

— Else gik hjem og forskrækkede sin Moder ved et excentrisk og uforstaaeligt Væsen. Hun vilde ikke høre et Ord om at begynde paa at vende den falmede graa Alpaccas Kjole, der kunde blive rigtig pæn paa den anden Side, og lod falde mystiske og mørke Udtalelser om, at der dog heldigvis er Maader, paa hvilke man kan slippe for at gaa med vendte Klæder.

XIII

Onkel Carl havde endnu ikke aflagt den bebudede Visit, da Else en Dag kom hjem, frygtelig oprørt. Hun havde opdaget, at hun var bleven taget ved Næsen af Mdm. Bensen. Hun havde talt med en Dame, der var nøje inde i den omtaltes indviklede Forretningsgang, og hun var i høj Grad forbitret over, at den Understøttelse, som hun selv havde haft ondt nok ved at ofre, var falden paa saa uværdige Hænder. Det var desuden dumt gjort af Mdm. Bensen, — føjede hun til som et lille Bidrag til den Mystik, der omgav hendes Ord i disse Dage, — thi nu havde hun afskaaret sig fra Hjælp, naar den Tid kom, da Else virkelig havde noget at hjælpe med.

Der var nu Mdm. Bensen igen til Skræk og Rædsel for Trygve. Han havde paa dette Tidspunkt saa omtrent opgivet det hele. — Engang imellem opfandt han et eller andet lille nyt System, — f. Eks. en meget værdifuld Opdagelse af, at moralske Forbedringer afhænger af Forbedringen i de enkelte Handlinger, og at disse tilsammen danner Systemet, — hvorpaa han lod de omtalte Handlinger sejle deres egen Sø, — eller en fantastisk Nyinddeling af Døgnets Arbejdstid efter

Titalsystemet, uden at han dog fik mere Fornøjelse af det, end Revolutionsmændene fik af deres Dekader.

Saa begyndte Moderen saa smaat at tale om at opgive Studeringerne, og glad blev han. Ikke ved Tanken om Opgivelsen, for den troede han aldeles ikke paa, men fordi han mente, at her kom det Stød til at tage sig sammen, som han havde længtes efter. Det blev atter et Stød i Sand.

— De havde talt ved Middagsbordet om Mdm. Bensen og om Trygves mulige Anbringelse i en Bank. Han havde med en uhyggelig Fornemmelse hørt paa Moderens Bemærkning om, at i en saadan Virksomhed kunde enhver begaa sig, naar han bare var et hæderligt Menneske, og han havde lagt sig ud paa sin Seng for at forvinde Indtrykket og prøve paa, om ikke Bankudsigterne og Mdm. Bensen lod sig fantasere sammen til en højere Enhed.

Saa kom hans Moder ud til ham og satte sig paa Sengekanten. Hun var forgræmmet og træt; i den Maade, paa hvilken hun i den sidste Tid havde ladet Hænderne falde ned i Skødet, — de travle og ellers aldrig hvilende Hænder, var der noget, der fortalte om, at hendes Kraft var brudt.

»Trygve,« sagde hun, »er du glad ved at blive fri for at studere?«

»Glad —«, gentog han og saa paa hende med Taarer i Øjnene.

»Nej, men hvad skal vi gøre,« vedblev hun, »aa min kære Dreng, bare jeg vidste, hvad vi skulde gøre. — Og bare jeg vidste, hvordan det skulde gaa dig, hvis du kom i saadan en Bank — og faar med de mange Penge at gøre.«

»Hvorfor skulde det ikke gaa?« spurgte Trygve, idet det

gøs lidt gennem ham. Men han tvang sig til at se fast paa Moderen og gentage:

»Hvorfor skulde det ikke kunne gaa udmærket?«

Moderen tørrede Øjnene og saa forbi ham hen paa Væggen.

»Fordi jeg har oplevet saa meget sørgeligt, som jeg aldrig har fortalt dig noget om, og Gud fri mig for at opleve noget saadant igen, for det kunde jeg ikke overleve.«

Som for at trøste hende tog Trygve hendes Haand, — det var en Haand, hvor Huden var tyndslidt og medtaget og Aarerne opsvulmede. — Han saa spændt paa hende.

»— Du ligner din Fader saa meget Trygve, — han var saa rar og god og saa kærlig. Han sagde aldrig et ondt eller haardt Ord, og han holdt saa meget af os alle sammen. —«

Hun brast i en voldsom Graad.

»— Aa Moder, — hvad er der dog!«

»— Men han gjorde os engang en gruelig Sorg, — en forfærdelig Skam. Jeg har aldrig villet fortælle dig. —«

Trygves Øjne blev helt stive. — Skulde Fader have taget Livet af sig —! for det igennem ham. Han gennemfløj sine Erindringer om Faderens Død, men fandt ingen Holdepunkter.

Som om hun kunde læse hans Tanker, fortsatte hun:

»Vi kom Gud ske Lov over det begge to, og han kom i sin Grav som en Mand, der havde betalt hver sit. Men han forstod sig saa daarlig paa at omgaas Penge, og engang — — engang brugte han nogle Penge, som ikke var hans egne, — — — saa Trygve, nu har jeg fortalt dig det.«

Hun drog et Lettelsens Suk.

»Og jeg har altid lovet mig selv, at du ikke skulde ind i noget, hvor der kunde være den Slags Fristelser, — for Penge, det har været vor Ulykke, og der er ingen, der kan vide, hvor langt han kan blive fristet, og hvor langt han kan staa imod. — Og derfor er jeg bange for dig, min kære, kære Dreng.«

Trygve var bleven aldeles lamslaaet af Rædsel. Han hørte kun halvt efter, hvad Moderen, der trængte til at faa lettet sit Hjerte, fortalte vidt og bredt om Faderens Bedrageri og alle de nærmere Omstændigheder. Han følte sig befriet, da hun, efter at have klappet ham paa Kinden, kyssede ham og sagde, at hun alligevel var sikker paa, at han vilde gøre hende Glæde, og overlod ham til sig selv.

— Han maatte have Luft og gik en lang Tur langs Søerne og ud til Byens Udkanter. Han vandrede som en Søvngænger, der intet opfatter af Omverdenen, og alle hans Tanker drejede sig om dette ene: hans Fader var en Bedrager, — og han var selv en Bedrager. Faderen havde altid staaet for ham som en dygtig og udmærket Mand, der havde været alle andre overlegen, og af Folk havde han altid kun hørt om, hvor vittig og begavet og elskværdig den Mand havde været. Nu erindrede han, at da han engang som Dreng i et Selskab havde siddet og raabt op om, at han vilde være en Mand, som hans Fader havde været, da var der bleven Tavshed, og hans Moder havde set ulykkelig ud. Nu forstod han det: han var Søn af en Bedrager, — han var selv en Bedrager!

Som Forbryderen uvilkaarlig drives til atter og atter at se det Sted, hvor han har begaaet sin Forbrydelse, saaledes havde Trygve mange Gange paa sine Spadsereture passeret

Gaden med den lille Cigarbutik og Baghuset, hvor Mdm. Bensen boede. I Dag kom han atter der igennem.

Der viste sig et ikke ukendt københavnsk Genrebillede for ham.

En Familie var bleven »sat paa Gaden«. Paa Fortovet uden for Porten laa alt dens rørlige Gods til de forbigaaendes behagelige Eftersyn. Selv pæne og velholdte Møbler tager sig forunderlig afjaskede og afrakkede ud, naar de ved Flyttedagstid kommer paa Fortovsudstilling, og da de her udstillede Genstande i Forvejen var afrakkede og flaaede, kom de til at ligne en Bunke Snavs mere end noget andet i Verden.

Et Skab uden Bagklædning, et Par Stole, der forlængst havde glemt, hvilket Antal Ben de var fødte med, noget maset og elendigt Køkkentøj stukket ned i en vanfør Klædekurv, et Par Senge, der i den Grad var opløste i deres Faktorer, og disse Faktorer i den Grad mishandlede, at man maatte tvivle om, at det var Ulejligheden værd at samle dem igen til et Produkt, — et Utal af Klude, Brokker, Træstumper og Metalstykker, Skaar af Glas og Skaar af Urtepotter, — og oven paa det hele et Bur med en Kanariefugl, der sang saa lystig, som om den var en Fugl Føniks, der var ved at svinge sig op af Ødelæggelsen.

Udsættelsen var en Fest i Gaden. De tjavsede Hoveder fyldte alle Vinduer, og selve Udstillingen var tæt omgiven af en Skare barhovede Børn. I Kælderen skraas overfor stod den laskede Værtshusholdermadamme med de uhyre Pølsearme over Kors og betragtede smilende Optrinet. Hun følte sig tryg for, at noget saadant kunde ramme hende, saa længe der var en rød Øre tilbage i noget af de fire Huse, der efter statistisk Opgørelse falder paa eet Værtshus.

—

Mdm. Bensen var Dramaets Hovedperson. Hun stod ved Bunken og holdt et harmfuldt og drastisk Foredrag for en Politibetjent, en Grønthandler og et Par Medbeboere af Baghuset. Ikke saa snart havde Trygve set hende og opfattet, at det var hende, der var sat paa Gaden, før end han gjorde kort omkring og gik tilbage.

— Nu var Maalet fuldt, nu var Ydmygelsens Bæger skænket i til Randen. Her gik han, der havde brugt alle de Penge, han havde samlet ind til den fattige Familie, og maatte se paa, at den blev kastet paa Gaden for manglende Husleje. Her gik han, fri og uantastet hjem for at spise sin Aftensmad, lægge sig i sin gode Seng og staa op igen for at fortsætte sit Driverliv, medens den fattige Kone, som han havde bedraget, gik med sine Børn paa Husvildeafdelingen. Her gik han, — en Bedrager og Søn af en Bedrager!

Han kom hjem fortvivlet og sønderknust. Han listede sig op ad Bagtrappen; lykkeligvis var der ingen i Køkkenet, og han naaede ubemærket sit Kammer.

Et Øjeblik efter ringede det, og Else lukkede op. Trygve kunde kende Mdm. Bensens ustandselige Tunge i Gangen, og dreven af en uimodstaaelig Magt maatte han ud i Køkkenet og lægge Øret til Døren til Trods for, at han vidste, at hvert Ord maatte ramme hans Øre som en glødende Pil.

— Else tog slet ikke naadig mod sin Klient og foreholdt hende i bevægede Ord alle hendes Misgerninger.

»Naa,« sagde Mdm. Bensen, »det er den stiveste, jeg har været med til. Det er nok nogle rigtig rare Damer, der har været ude og hjælpe mig der, — naa det er derfor,

de har rendt og snuset og skabt sig saa hellige, — ja det tænkte jeg jo nok!«

»Nu vil jeg sige Dem een Ting Mdm. Bensen. De har løjet for mig!«

»Ja, dersom De kalder det at lyve, at sige, at man ingenting har faaet, naar at det, som man har faaet, virkelig ikke er noget, som er til noget, — næ, ved De nu hvad!«

»Jamen De har ikke fulgt Sandheden,« vedblev Else ivrig, »og jeg vil have, at De i det mindste skal indrømme mig, at det er urigtigt at lyve. —«

»Ja det skal De nok have Ret i, — for den kunde jo blive opdaget, — det ved vi nok.«

»Naa, ja hvad vil De egentlig have, at jeg skal gøre,« sagde Else med et Haabløshedens Suk, »hvor meget er det da, De mangler.«

»Ja det er for tre Maaneder, og saa er der noget ved Vandhanen, det er 29 Kroner.«

— Det gav et Sæt i Trygve. Det var de Penge, han skulde have haft til hende.

»— 29 Kroner,« udbrød Else og slog Hænderne sammen, »kære, hvor skulde jeg dog have saadan en Masse Penge fra. Hvordan er De dog kommen til at skylde saa meget?«

»Hvordan! Jo, det skal jeg saamænd sige Dem lille Frøken. Det er ved det, at man skal have Mad til fem Børn og er ene om det. Og nu kan De jo gerne sige, at jeg stikker Dem en Plade en Gang imellem, men det er saamænd ikke noget at lave Fest for eller sætte i Avisen, for jeg ved ikke af, at jeg har taget noget fra nogen, der ikke havde mere, end som jeg har, og det er jeg nok ikke bleven fed af.«

»Kunde De ikke gaa op til Værten og bede om Henstand,« foreslog Else.

»Naa Tak, han vilde nok blive glad ved at se mig og spørge, hvordan jeg havde det oppe paa Kvisten. Næ —«

»Hvor bor han?«

»Han — han bor helt inde i Byen. Det er ham den rige« — og saa nævnede hun Onkel Carls Navn.

»Hvad siger De!« udbrød Else. »Kom her ind i Stuen, Mdm. Bensen, — kom lidt herind.«

Saa gik de ind, og Døren blev lukket.

— — Trygve stod et Øjeblik uvis; skulde han løbe hen til Onkel Carl og bønfalde og besværge ham om at give Mdm. Bensen Henstand. Aa — hvad kunde Henstand nytte, saa skulde Pengene skaffes, og han kunde ikke skaffe dem. Paa et hvilket som helst andet Tidspunkt vilde Trygve ikke have betænkt sig paa at skaffe mange flere Penge ved Hjælp af sine Fantasiveksler, men nu var det pludselig, som om denne Bank havde indstillet sine Betalinger. Og dog kunde han ikke holde ud at lade denne Sag gaa uden et Forsøg paa at gøre Retfærdighed. — Da faldt hans Tanke paa Else. — Han maatte have en at betro sig til, hvis han ikke skulde sprænges; en Tilstaaelse over for et Menneske vilde lette ham Byrden, og hun kunde maaske give et Raad. Han vilde netop tage i Døren, da han hørte Mdm. Bensen i Gangen. Maaske var det dumt at lade hende gaa, — men han kunde ikke bekvemme sig til at se eller tale med hende.

— Ikke saa snart var den rappe Tunges sidste Ord forsvundne nede paa Trappegangen, før han kaldte paa Else. Hun kom ud til ham i Køkkenet og gav sig i Færd med at sætte Vand paa til Te, da Moderen ikke var hjemme.

Stammende og flov afgav Trygve en fuldstændig Tilstaaelse, og alt som han kom frem i den, forbavsedes han ved Følelsen af den Trøst, der er i at tale frit og aabent til et Menneske, paa hvis Hjertelag man kan stole.

Hun gik saa underlig stilfærdig, medens han talte, og syslede lidt med Tingene i Køkkenet. Han havde ventet nogle Bebrejdelser, i hvert Fald nogle Forundringsudbrud, men der kom slet intet af alt det. Først da han lod til at have endt sit Skriftemaal, gik hun hen til ham, — han sad paa Huggeblokken, — lagde Armen om hans Hals og sagde:

»Det er en underlig Verden, vi lever i, Trygve. — Du skal ikke være saa ked af det med de Penge, for jeg tror nok, at jeg har skaffet hende dem allerede.«

»Har du —, hvordan?«

»Det er Onkel Carl, der har ladet hende sætte paa Gaden; han ejer det Hus derude. Jeg lod hende faa et Brev med til ham og bad ham om, for min Skyld, at eftergive hende Lejen og lade hende bo der igen. —«

»For din Skyld, — hvad skulde det hjælpe?«

»Jo,« svarede Else og nikkede, »det hjælper nok.«

»Det kan jeg ikke forstaa,« sagde Trygve lidt uvillig, »det synes jeg er noget løjerligt noget.«

Hun gik lidt fra ham, som om hun betænkte sig paa noget, og stod og saa ud over Trækgardinet i Vinduet. Men derpaa tog hun en rask Beslutning, og idet hun satte sig paa hans Knæ og kyssede ham paa Panden, hviskede hun:

»Hvad vilde du sige Trygve, hvis jeg pludselig blev en rig Kone, som kunde faa alt, hvad jeg vilde, baade til mig selv og til dig og Moder?«

»Saa vilde jeg sige,« svarede Trygve, »at du var en hel anden, end jeg altid har troet.«

»Jamen det er jeg ogsaa; jeg er slet ikke den samme som før.«

— Der var ganske mørkt i Køkkenet, men Trygve kunde høre paa hendes Stemme, at hun var lige ved at græde.«

»Nu har jeg været aabenhjertig mod dig,« sagde han kærlig og lagde hendes Hoved ind mod sin Skulder, »prøv du nu paa at fortælle mig, hvad der er i Vejen for dig.«

Og saa kom hendes Skriftemaal om det brustne Haab og de skuffede Drømme, om den svigefulde Hother, der havde gjort hende saa ulykkelig, og om den skikkelige Onkel Carl, som hun derfor vilde gøre lykkelig. Medens hun fortalte, voksede hun i Trygves Øjne til noget saa udviklet og saa modent, som han aldrig havde tænkt sig, at hans Søster kunde være, og som indgød ham en saa høj Grad af Respekt, at han næsten ingen Indvendinger turde komme med.

»Men det maa du love mig Trygve,« sluttede hun og rejste sig, da den snurrende Tekedel blandede sig i Samtalen med den højeste Grad af forstyrrende Utaalmodighed, »at du aldrig med et eneste Ord maa lade Hother mærke, at vi to har talt om dette. Hører du. — Han maa aldrig faa at vide, at han har haft en saadan Indflydelse paa min Skæbne. — Og du maa heller ikke blande Moder ind i det. Jeg ved nu den Vej, jeg vil gaa, og der er intet i Verden, der skal faa mig fra den.«

— Fru Hemmingsen fandt ved Aftensbordet ikke mindste Lydhørhed for sin Meddelelse om et nyt Brev fra Jørgensen om Legatudsigterne og om en københavnsk Overretssagfører, der vilde have en ung Pige paa sit Kontor. — Begge Bør-

nene sad tavse og blege og spekulerede hver paa sit, og hun saa mismodig fra den ene til den anden.

— — —

Det blev en stille og maanelys Nat. — Trygve sad ved Vinduet i sit Kammer og saa ud over de skinnende Tagflader og de mørke Gavlmure. Lydene fra Gaden hørte efterhaanden op, de raslende Drosker blev færre og færre, det sidste Selskab tog Afsked ved Gadedøren og forsvandt om Hjørnet. Lysene slukkedes rundt i alle Vinduerne, undtagen i det store Vindue lige over for med det nedrullede Gardin, hvor det altid brændte, hvor sent saa Trygve gik i Seng. Der laa vist en, der var syg.

Der var kommen en underlig Ro over ham, en uhyggelig Klarhed, der oplyste hans Sjæl lige til de inderste Kroge: der var ikke et eneste Hjørne, han kunde smutte om og gemme sig for selv; der var ikke en eneste Tanke, han kunde holde op for sig som et Skjold mod Lyset; det kom alle Vegne fra, — klart og køligt og ubarmhjertigt.

Det hjalp ikke noget at dække sig bag det, at der ikke var gjort nogen stor Uret mod Mdm. Bensen, at hun var en Plattenslagerske, der ikke havde fortjent Hjælpen, og som selv med den rimeligvis vilde have været i den samme ubehagelige Kasus som nu. — Lyset faldt straks skarpt gennem Dækket og sagde: Du er hundrede Gange værre end hun; hun fægter for sine Børn, og du for dig selv; hun er en uvidende og forkvaklet Stakkel, der handler ud fra de forvirrede Moralbegreber, der gror i det Vildnis af Fattigdom og Usundhed, som hun er vokset op i, — medens du, for hvem alt er bleven lagt til Rette af Ømhed og Kærlighed, gaar stik imod

det, som du ved er Ret. Du Bedrager, — og Søn af en Bedrager!

— Er her ikke et Skjold. En Søn af en Bedrager. Kan man ikke skjule sig bag den Arv, man har faaet. Er det ikke en usalig Mangel paa Evne til at omgaas Penge, — en arvelig Mangel, som man ikke kan gaa saa strengt i Rette med? — Nej, det er ikke. — Der falder et ubarmhjertigt Erindringens Lys over alle de Gange, da Haanden rørte ved det betroede Gods, og inderst inde staar der tydelig skrevet: Du kunde have ladet være, og du vilde ikke.

Aa, et Kongerige for en af de Taager, der altid saa let og villig tilslørede den kedsommelige Virkelighed og skjulte den travle Bygmester af Fantasislottene! Hver Gang de denne Nat forsøger at sænke sig, skyder Lyset som et Lyn igennem dem og viser det Morads, hvori Slottet skal rejses, og hvori det skal synke.

Der er ingen Taage tæt nok og intet Skjold kraftigt nok til at skærme mod Lyset.

— Er det et Genskin af Evighedens Solskin? — Han mindes sine egne Ord til Hothers Onkel om Karakterens Natside, der gennemtrænges af Guds Øje, og som engang skal lægges blot i Evighedens klare Lys.

»Hykler!« siger han til sig selv. »Hykler, der taler til andre, som om du var bunden af usynlige Baand, der ledede dine Handlinger! — Og der er ingen Kraft til den aller mindste rette Handlen og intet Baand uden det, der binder dig som Slave til din egen Magelighed og Blødagtighed. — Hykler!«

»— Vi er alle sammen ens,« hører han Hothers Onkel sige med den tørre og ironiske Stemmeklang. »Saa længe

vi har Lyst til noget, saa gør vi det, og naar vi ikke mere har Lyst, saa holder vi op. Voilà tout!«

»— Maaske,« siger Trygve sagte og ser ud i Maaneskinnet. — »Maaske.«

Det er i et Øjeblik, som om et Pust fra det iskolde, tomme Verdensrum strejfer ham; det er, som om noget er ved at stivne og dø inden i ham. Han føler sig paa een Gang berøvet sin Sjæl; han føler sig blot som en Klump af tavse, svingende Atomer, i Slægt med den kolde, mørke Mur hist ovre, med den tomme, uformelige Sky, der trækker forbi Maanen, og det døde, tørre Glas, han støtter sin Pande mod.

Der er i et Øjeblik en Dødens Tavshed i ham. Han svæver som livløs om i et uendeligt og øde Rum uden Følelse af sit eget Jeg; han er et Stykke Natur, der aldrig har haft Liv og aldrig kan faa det.

Og den uendelige Tomhed gaber ham i Møde paa alle Sider, — en Tomhed, som intet kan udfylde.

»— — Aa nej, siger han pludselig og folder uvilkaarlig sine Hænder, — »aa nej! Det kan ikke være saadan, det er ikke saadan!« Og han knuger Hænderne sammen.

— Der springer en Livskilde i ham, — den er overgroet og halvt tilstoppet af Dynd, men Draaberne pibler frem med ustandselig Magt; — der er et Baand paa hans Sjæl, — det er slidt og skørt og hullet, men det er ikke bristet endnu, han kan mærke, at det binder og holder ham fast.

— Der er en evig Lov, skreven af Guds Finger, og den staar endnu med tydelige Tegn i hans Hjerte. Den taler ikke om Lyst eller Ulyst, ikke om Nytte og Hensigtsmæssighed, — den taler om Bruddet paa den evige Verdensorden, om

Synden mod den levende Gud. Den er Baandet, der binder ham og holder ham paa hans Plads i den store Verdensplan.

Og der er en uendelig Kærlighed, der atter og atter tager mod den fortabte Søn, saa længe der er en Stump af Haab og en Gnist af ærlig Villie tilbage. I den Kærlighed springer Livskilden, der kan strømme ud som en Flod over et øde og fattigt Liv og gøre en Ørken til et Paradis.

»Jeg vil staa op og gaa til min Fader,« siger han — den Fader, han kun eet Øjeblik har tvivlet om, men saa mange Øjeblikke glemt for at spise med Svinene, — og for første Gang i lang Tid faar han Mod til en Bøn, saa at Baandet heles og strammes, og Draaberne fra Kilden vælder stærkere og stærkere frem.

»Og saa — fra i Morgen!« lyder det i ham ud fra den sikre Vished, at Bøn og Arbejde hører sammen. Men i samme Nu gribes han af en forfærdelig Angest: I Morgen er det for sent, — »i Morgen« har jeg sagt tusinde Gange, — i Morgen er Kraften tabt! Nu skal det være, — nu! — Et Øjeblik hænger hans Livstraad i det Spørgsmaal, om der er Petroleum i hans Lampe. Der er Petroleum! — Lampen paa Bordet og i Gang! — Med hvad? — Det er lige meget, — om ikke andet saa med at lære andet Tillæg af Berlingske Morgenavis udenad, — blot et Arbejde! — Det hænger sammen hele Historien, Dovenskaben, Sløjheden, Letsindigheden, — blot en Breche i Muren paa det første, bedste Punkt.

Lykkeligvis har han en bedre Murbrækker end seks Spalter Avertissementer. En dejlig tyk Kirkehistorie. Han finder sig et udmærket Sted, hvor Pelagianere og Semipelagianere holder et forskrækkeligt Hus, og hvor der myldrer med heterodoxe Folk, der alle har indviklede Navne og endnu

mere indviklede Lærdomme. Og han læser og lærer og gransker og laver Excerpter paa et Stykke Papir med en Glubskhed, der akkurat levner ham Tid til at trække Vejret.

— — — Om Morgenen Klokken fem kommer Trygves Moder som sædvanlig listende ud i Køkkenet og vil sagte lukke Døren ind til Kammeret for ikke at forstyrre ham.

Solen skinner af alle Kræfter ind ad Vinduet; Trygve sidder og sover paa Enden af Sengen med Hóvedet ind mod Væggen og Armen paa Bordet, den opslaaede Bog ligger ved Siden af ham, og Lampen brænder med den gode Samvittigheds Bevidsthed om, at den i det mindste ingen Skyld vil have, hvis han intet faar bestilt.

Hendes første Følelse er Taknemmelighed over, at der ingen Ulykke er sket. Og da hun ser Bogen og Papiret, aner hun noget om Sammenhængen. Hun nænner ikke at vække ham, men lister ganske stille Lampen fra Bordet og lægger et Tæppe over ham. Saa tager hun en Stump blaat Blyant, som ligger paa Bordet, — vender Papiret og skriver med sine gammeldags og stive Bogstaver:

»Gud velsigne dig min egen, elskede Dreng!«

— Og det blev Trygves første Morgenhilsen.

XIV

Onkel Carl fik en polsk Forskrækkelse, da Mdm. Bensen kom med Brevet. For det første var det ganske uhørt, at nogen Lejer fra de store Huse med de smaa Lejligheder personlig gav sig til at efterspore den usynlige Villiekraft, der kun gav sig til Kende gennem Viceværten. For det andet var det noget ganske splinternyt at faa et Brev fra Else om at gøre noget »for hendes Skyld«, og disse to Mærkeligheder satte hans Sind i den stærkeste Bølgegang.

Den første af disse Bølger slyngede Mdm. Bensen ind igen i hendes Hule med de flaaede Vægge og den vidunderlige Kakkelovn, og dette gav hende ganske fantastiske Begreber om Elses Magt og Rigdom. Den anden af Bølgerne kastede Onkel Carl fra den sikre Kyst ud paa et Hav, skummende af Tvivl m. H. t. Fremtiden. — Naar hun allerede nu begyndte at stille filantropiske Fordringer til ham, — naar hun var af den Slags, der flæbede over den første, bedste pjaltede Kælling, der tudede hende Ørene fulde, — hvad kunde han saa ikke vente sig i Fremtiden. Til sidst var der en tredie medlidende Bølge, der satte ham op paa Beslutningens Rev i Oceanet; han vilde i hvert Fald vente lidt, inden han gjorde

den bebudede Visit for at vise hende, at han ikke sprang, saa snart hun fløjtede, og paa denne Klippe sad han uheldigvis saa længe, at Vandet steg og druknede hans Forhaabninger.

— Saa snart Trygve blev i Stand til at tænke paa andre end sig selv, følte han den dybeste Medlidenhed med Else. Efter den fortrolige Samtale i Køkkenet var han kommen hende nærmere i Forstaaelse; han syntes, det var saa skammeligt og uhyggeligt, at hun i Fortvivlelse skulde sælge sig til saadan en gammel Udhaler, og det var en trykkende Fornemmelse, at han selv havde draget Nytte af 29 Kr. af Salgssummen. Han følte sig derfor stærkt opfordret til at foretage sig et eller andet, der kunde ødelægge Spillet for Mons. Jeronimus.

— En Formiddag mødte han Hother spadserende med en Herre, der raabte op, slog sig for Brystet, dunkede Hother i Siden og bankede sig selv og ham med to Fingre i Nakken og i Panden. Hother blinkede og signaliserede til Trygve: »Vent paa mig«, og da den fremmede til sidst tre Gange med lange Pauser imellem havde rystet hans Haand saa heftig, at Hother var et eneste stort Tremolando, og sluttet i en Omfavnelse med et langt Fermat over, sprang han ind i en Droske, i hvilken han kastede sig paa tværs med Benene op paa Sædet, hvoraf enhver straks kunde slutte, at han maatte være en genial Kunstner, hvis Ben ikke vare skruede i som andre Folks.

»Naa«, sagde Hother, »nu kan du tro, nu skærer den. Det er en brillant Fyr han der, — kan man ikke se det paa ham! Jeg har været oppe at synge for ham i Dag, det er rigtignok en Fornøjelse at høre ham bedømme en Stemme. Han kommer lige fra Buda-Pest og har studeret hos den berømte Przytucki, — ja de kan, de Ungarere!«

»Skal du synge hos ham nu?«

»Naturligvis kære, det vilde jo da være Vanvid andet; det er den eneste Metode, der har Fremtiden for sig. Det er jo ogsaa sindssvagt, at Tonen skulde ligge her fremme i Munden, det har jeg kunnet mærke længe. Nej, tilbage skal den, — helt tilbage, det er Nakkehvirvlerne, der skal give Resonans. Og Tonen skal ligge ganske rolig. Man skal kunne holde sig i Tungen og ryste paa Hovedet af al Magt og endda kunne holde Tonen ganske rolig.«

Derpaa udførte han midt paa Købmagergade den beskrevne Manøvre til største Forbavselse for alle, der ikke vidste af, at det var Sangkunst.

»— Og tænk dig, saa siger han, at hvis jeg blot havde sunget een Maaned til efter den gamle Metode, saa havde jeg sprængt Stemmen og mistet den. — Er det ikke et Svineheld, at jeg slap fra den anden Humbugmager lige i rette Øjeblik.«

»Desuden,« fortsatte han med dæmpet Stemme, idet han tog Trygve under Armen og begyndte at drive hen ad Gaden, »det var en uhyggelig Menage deroppe, føj for Pokker. Du kan tro, naar man færdes i Kunstnerkredse, saa faar man Ting at høre og se, som kunde faa saadan en ung uskyldig Mand som du til at rødme.«

Trygve mente, at han nok kendte en Del til Livet.

»Aa,« lo Hother. »Hør kom op med her, vi har ikke snakket saa længe.« Han trak Trygve med op ad Trappen til en Kafé.

»Lad os sætte os her ved Vinduet; hvad vil du have? — Sodavand!! — Naa ja ja, det er noget, du bestemmer. Jeg skal have et Par smaa Kognakskradsere. Przytucki har opdaget, at Stemmebaandene ligefrem kan smøres ligesom en

Maskine, — ja paa Ære, det er ikke Sjov, det er videnskabelig bevist, — de kan ligefrem smøres med Kognak ɔ: Dunsterne naturligvis. — Se hende der du, se — se! Nej — hvad jeg kom fra, du kan tro, det var et Par ejendommelige Bekendtskaber, jeg gjorde deroppe, baade Mester selv og et Par andre —«

Og med en fortrolig Hvisken og mange hurtige Blik til højre og venstre, der forøgede Meddelelsernes pikante Værdi, indviede han Trygve i den cronique scandaleuse, der knyttede sig til Mesterens Sangskole.

— Trygve greb sig i en lignende Iagttagelse som over for Else den mærkværdige Aften. Hother forekom ham pludselig at være vokset et svært Stykke op, — et langt Stykke ud over den Ramme, i hvilken han før havde set ham. Det gjorde maaske noget, at Hother havde forandret sit Udseende. Han havde en tidlig og kraftig Skægvækst, og medens Trygve endnu ikke vovede at lade sig barbere offentlig af Frygt for lattermilde Barberdrenge, havde han lagt sig et pænt lille Fuldskæg til, studset paa fransk Maner.

»En Havana af Onkels?« —

»Tak,« svarede Trygve, — »er han saa flot.«

»Oh,« sagde Hother, »hvad siger ikke Mdm. B.—? Det gør ikke noget, at man stjæler fra de rige. Saadan siger vi hjemme hos os. — Naa«, føjede han til, da han saa et forlegent Træk i Trygves Øjne, »du kan da nok forstaa, at det er Spøg.«

— Samtalen gik fra Oplevelserne paa Sangskolen over til andre Oplevelser, der ganske lignede de først nævnte, kun med den Forskel, at Sangen manglede. Under Indflydelse af Venskab og Kognakssmørelse blev Hother elegisk og kom ind paa personlige Tilstaaelser. Han var paa Vej til at blive fordærvet,

han kunde forbande, — og han gjorde det med en meget mørk Mine, — det Øjeblik, da han kom til at bo paa Nørrebro og først lærte »Kvinder i Slangeham« at kende. Og det var saa uhyre vanskeligt, naar man var Kunstner og paa alle Sider omgiven af Fristelser og daarlige Eksempler, — — ak nej, de gyldne Uskyldstider, da han boede i Pensionatet, det var et Paradis, men man maa jo ud i Verden og gennem Verden — »hvad — Kampen for Tilværelsen du! — «

Imidlertid maatte Trygve dog vide, at han nok var fordærvet, men ikke slet, — en Forskel, der vistnok skulde lægges Mærke til, fordi der knytter sig en vis flot Respektabilitet til Fordærvelsen. – Og han havde just nu besluttet at begynde at føre et nyt og bedre Levned. Det var den egentlig hemmelige Grund til, at han havde omvendt sig til Przytucki med Kognakssmørelsen, — men Trygve vilde han betro det til, — han vilde ud af alle de Forbindelser, han var kommen i, og begynde et nyt og virksomt og bedsteborgerligt Liv.

Trygve var den sidste, der kunde have noget at indvende mod det. Han blev stærkt betaget paa Vennens Vegne og saa allerede i Aanden en hel lille dramatisk Situation. Hother længtes efter det tabte Paradis, og der gik en og længtes efter ham. Kunde han blot fange Hother ind ad denne Vej og bjerge ham for Livet og for Kunsten.

— Selv troede han paa Eros som en mægtig og indflydelsesrig Herre, der førte et ubetinget og usammensat Herredømme over dem, han gjorde til Slaver. Men han tronede i en vis mystisk Fjernhed, hvorfra han sendte sine uimodstaaelige og lynsnare Befalinger til Menneskeheden, og man maatte kønt gaa og vente, til man fik Bud fra ham. Og der var ikke kommet noget Bud til ham endnu. »Kvinder i Slangeham«

faldt for Trygve ind under æstetisk Bedømmelse, og de hæse Stemmer, den idiotiske Konversation og de forskellige maleriske og vellugtende Tryllemidler blev til lige saa mange Paragraffer under det hæsliges Kategori og vakte kun hans Modbydelighed.

— Igennem forskellige poetiske Omskrivninger og Mellemled fik han Hother til at forstaa, hvorledes der var et Hjerte, der sukkede for ham, og som han kunde gøre en Glæde ved i det mindste en Gang imellem at vise sig, — og Hother tilstod ham til Gengæld, at en vis lys Skikkelse altid havde udøvet en ubevidst dragende Magt over ham og muligvis endogsaa staaet usynlig ved hans Side og hindret ham i at blive mere fordærvet, end han var. Det med Camilla var det bare Vrøvl, — han saa paa hele den Familie med sin Onkels Øjne, og de var ikke kærlighedsfulde; men han indrømmede, at han havde begaaet en uhyre Ubesindighed ved at forlade det Hjem, hvor de stille og rene Glæder groede, og han vilde hurtigst muligt gøre sin Fejl god igen.

Kort sagt, da de forlod Kaféen efter to Timers Passiar, straalede hele Verden i lys Forventning, og Trygve havde det bestemte Indtryk, at han havde betalt et lille Afdrag paa de 29 Kroner.

— — — Der kom en trang og møjsommelig Tid for ham selv efter den første Vigilienat. Den stormende Begyndelse kunde de kommende Dage vanskelig staa Maal med. Hvert Øjeblik stak Fantasierne Hovedet op igen; de dukkede frem fra Bøgernes Blade, de bed sig fast i et tilfældigt Ord, og inden han saa sig for, slog Froet Rod og voksede til et Træ, hurtigere end den indiske Taskenspillers Urt, som vokser op af Jorden, medens Publikum ser paa det. Saa maatte Øksen frem, men medens han huggede løs paa Træet, op-

dagede han pludselig et andet, der var i fuld Vækst lige ved Siden af ham. Aller bedst som han troede, at han sad og læste Kirkehistorie, opdagede han, at han egentlig var oppe til Eksamen i den og brillerede med flotte Oversigter, — naar han da med et Ryk vaagnede af Drømmen, bed han Tænderne sammen, dunkede sig i Hovedet og skældte sig selv ud, idet han paany ligesom skruede Øjnene ned i Bogen for at holde dem fast der.

Det var en trættende og nerveoprivende Kamp, og den bragte tilsyneladende kun ringe Udbytte. Han gjorde ogsaa et Par Opdagelser, der ikke virkede opmuntrende paa ham. For det første, at han næsten havde mistet Evnen til at lære; den var gaaet tabt i den lange Tid, hvor Marken havde ligget brak. Dernæst syntes han at mærke, at han var sejlet agterud i Udvikling af mange af Kammeraterne. Det havde altid været et Dogme for ham, at han var tidlig udviklet, og han havde følt sig modnere end sine jævnaldrende; nu gjorde han Gang paa Gang den samme Opdagelse som med Else og Hother, at den ene Kammerat efter den anden ligesom skød en Puppehud af sig og krøb frem i en ældre og modnere Skikkelse, medens han selv stod stille og følte sin Ungdommelighed som et Tryk.

Desuden følte han sig saa umaadelig legemlig træt. Latinskoleuddannelsen satte i ham en af sine smukkeste Frugter. Paa hans Tid rullede kun et enkelt Par Cyklehjul ud ad Landevejen mod Solnedgangshimmelen, naar Bogen var lukket og Hjernen træt; ingen Armmuskel spændtes for at sende en Kricketbold af Sted, og ingen Lunge aandede dybt og fuldt ud efter et Løb paa Fodboldpladsen. Den i Latinskolen autoriserede Form for Gymnastik syntes næsten at være, at

Halvdelen af Eleverne sad under Hesten eller paa Barrerne og læste Fysik, medens den anden Halvdel animerede Sergenten til at fortælle Historier fra 64 om, hvor mange han kunde tage paa sin Bajonet paa een Gang. Sport var noget, man beundrede hos fortidige, begavede Grækere og lo af hos nutidige, dumme Englændere, og som et moderne Kulturfolks studerende Ungdom virkelig ikke havde Tid til og heller ikke godt kunde være bekendt at tage sig af. Og naar Frygten kom op i en øm Moder for den hulkindede og blodfattige Ungersvends Helbred, traadte kloge Hoveder hjælpende til og anbefalede Fedekur med bajersk Øl og Porter og et »styrkende« Glas Portvin til Frokost.

Samtidig udvidedes ganske vist stadig det Jagtdistrikt, hvor man opjagede sjældne Former af »Aorist« hos de græske Klassikere. Men da denne Jagt som oftest foregik i stærkt bøjet Stilling og i indelukkede og støvede Rum, var dens sanitære Sportsværdi noget ringe.

For Trygves Vedkommende fuldendte Læsen om Natten, Vegeteren om Dagen, nogle kummerlige Spadsereture i en forbrugt og udpint Luft og en Kost, der ikke fristede til Overfedning, Resultatet, og det var Juks.

— Et Par Dage, før Sommerferien var til Ende, opgav han den haabløse Kamp. — Kunde han ikke faa udrettet noget i Ferien, hvor hele Dagen stod til hans Raadighed, hvor meget umuligere vilde det da ikke være, naar han samtidig skulde passe de mange Skoletimer. Til Trods for at han havde udvist alt, hvad Opsættelse og Forsømmelse kan præstere, medens Forhandlingerne om dem stod paa, havde de paa en uhyre sejg Maade hængt fast ved ham, og nu stod han og skulde overtage 24 ugentlige Timer ved Cand. Rongsteds Realskole.

— Han stod med Panden støttet mod Ruden og saa ud ad det samme Vindue, gennem hvilket han havde set saa langt og vidt den kritiske Nat. Og han syntes ikke, at han rigtig kunde forstaa det hele. — Hvorfor vilde det dog ikke gaa! Han havde stolet saa sikkert paa, at hvis han blot vilde gøre sit, saa gjorde Gud Resten. Og det her gik jo øjensynlig aldeles ikke. — Saa maatte det vel være Meningen, at det ikke skulde gaa.

— Med en rask Beslutning lukkede han sin Bog og satte den hen. Han sagde Studierne bestemt og afgjort Farvel. — Tiden maatte nu vise, hvad han skulde blive til. Da han meddelte sin Moder Beslutningen, sagde hun blot: Ja ja, min Dreng, det gaar nok til det bedste alt sammen, — lad os nu se Tiden lidt an. — Til en Forøgelse af sine Indtægter paatog han sig yderligere et Par Timers Lektiegennemgang, som en eksamenslæsende Bekendt gerne vilde af med. Og saa begyndte Skolen.

Det var en meget almindelig Skole; cand. Rongsted var ikke noget særlig ualmindeligt som Skolemand, heller ikke var der noget ud over det almindelige ved Børnene, — og dog oplevede Trygve snart saa meget mærkeligt, at han ikke kunde komme sig af sin Forundring. Han mærkede for det første, hvorledes hans Fantasi kom ind i et nyttigt og brugbart Leje ved at blive brugt ved Undervisningen. Han kunde fange Drengenes Opmærksomhed og holde den fast; historiske Skikkelser levede op for deres Øjne og fik næsten en saa høj Grad af Troværdighed, som ellers kun »Hjortedræberen« og »Sortefod« i Coopers Romaner kunde rose sig af. Fremmede Lande, som maatte mistænkes for egentlig kun at bestaa af Bjergkæder og Floder, fik pludselig Sol over sig og Mennesker,

ja endogsaa Drenge, — hvor forbavsende! — i sig; og det viste sig, at Digtene i den danske Læsebog virkelig lod sig læse, uden at man gabede sig ihjel over dem.

Desuden var Hr. Hemmingsen en rigtig »sjov« Lærer, og det varede ikke mange Dage, før Kælebørnene fra Klassen endelig maatte følge ham i stort Optog hen ad Gaden, naar han gik fra Skole. Selv følte han Friskheden fra Børnene strømme igennem sig, saa at han blev Barn med dem og frisk med dem; han havde en Fornemmelse, som om han fra en støvet, tør og solstegt Landevej var kommen ud i den blaa Strand, hvor de kølige og friske Bølger lo og glitrede i Solskinnet.

Det regelmæssige Arbejde, hvor Klokken ringede paa Plads og Klokken ringede til Hvile, satte en vis Taktgang ind i hans Sjæl, som den hidtil havde manglet, og Arbejdet med at faa andre til at bestille noget virkede paa en smittende Maade tilbage paa ham selv.

— En Aften fik han pludselig Lyst til sine gamle Bøger, der havde samlet Støv paa Hylden en Maaneds Tid. Til sin største Forundring mærkede han, at nu gik det. Der groede ingen Fantasitræer op, højst kun nogle smaa uskyldige Urter ude i Marginen af Bogen, og da han næste Morgen kunde huske ikke mindre end tre forskellige Kætterier, som han havde læst om den foregaaende Aften, blev han helt underlig til Mode. Med forsigtige Skridt prøvede han Grunden under sig, — den bar virkelig. Saa fik han nogle Skoletimer lagte om, saa at han nogenlunde kunde passe Forelæsningerne, fik System i Studierne, — og var efter kort Tids Forløb et af de lykkeligste Mennesker, der nogen Sinde har erfaret Sandheden

af den Sætning, at jo mere man har at bestille, desto mere kan man overkomme.

— — — Ogsaa for Else skinnede Solen som nyskabt. Den altid omsigtsfulde Jørgensen havde skaffet hende en meget betroet Stilling hos en juridisk Ven. Et Par Timer om Dagen sad hun paa Overretssagførerens Kontor og skrev Aktstykker af, — undertiden fik hun Lov til at tage dem hjem, — og for denne Virksomhed udbetalte han hende saa mange Penge, at hun uden Tvivl vilde have anet Uraad, hvis hun havde været bedre kendt med Lønningsforholdene i den juridiske Verden. Det gav hende en stærk Selvtillidsfuldhed, og man kunde trygt spørge Else om, hvilket Udfald selv den aller vanskeligste Sag vilde faa for Højesteret uden at frygte for at sætte hende i Forlegenhed.

Hother besøgte dem i stedse stigende Omfang, og »Vaagn af din Slummer« kom atter til sin Ret, denne Gang liggende helt tilbage i Halsen, saa at Nakkehvirvlerne kunde give Resonans. Fru Hemmingsen var den eneste, der modtog ham køligt. Hun udslyngede i hans Nærværelse forskellige Injurier mod Sanglærere og Sangstudium i al Almindelighed og i Særdeleshed mod Przytucki, hvem hun uden Betænkning stemplede som en stor Humbugmager. Da alt dette skete i den øjensynlige Hensigt at nedsætte Hother i Elses Øjne, virkede det i den stik modsatte Retning og paadrog hende blot Udseende af en grusom og haardhjertet Moder.

Til sidst kom Hother hver Aften og fik Akkompagnement til sine Sange. Det blev tillige et Akkompagnement til Tryggves Gennemgaaen Lektier med en rødmosset, tvær og tungnem ung Mand paa 11 Aar. Det gik ikke saa højtidelig til ved den Lejlighed. En Gang imellem kom Else og Hother med

ind til Undervisningen og legede Lærer eller Elev, som det nu kunde passe sig, og da Drengen umulig kunde blive dummere af det, men muligvis en Smule mere vaagen, syntes Trygve, at det var en meget fornøjelig Afveksling.

En Aften, sidst i November, sad han og forsøgte paa at bibringe Forsøgsobjektet et Begreb om at skrive tysk Stil. Hother og Else havde sunget og spillet og let en Times Tid, men saa var der bleven stille, og han troede, at de var gaaede deres Vej.

Det var de imidlertid ikke, thi pludselig kom de ind og satte sig hver for sin Ende af Bordet og lod til at ville være med til den tyske Stil. Trygve mente nok, at de saa ham noget fordægtige ud, men han var bleven narret saa tidt, at han ikke mere stolede paa sit Skøn.

»Nu skal jeg diktere,« afbrød Hother, og saa dikterede han:

»Deine Schwester ist jetzt verlobt.«

Trygve holdt Ørene stive.

»Naa, skriv nu min Ven, — skriv nu ikke »verlobt« med f.«

»Nu vil jeg,« sagde Else og dikterede:

»Und sie ist ganz aus-zer-or-dent-lich glücklich.«

Forsøgsobjektet slog en stor Klat i Stilebogen af Forfærdelse over det lange Ord og over det Klask, hvormed Trygve slog Hænderne sammen, idet han udbrød:

»Naa! Det *var* da godt, at I endelig kunde bestemme Jer til det!«

XV

Der gaar omtrent et Par Aar, — nøjagtigere to Aar og fem Maaneder. —

— Efter i dette lange Tidsrum helt at have forsømt de forskellige Familier, kommer vi atter ind paa den ganske almindelige og kedelige københavnske Trappegang og spejder efter de Forandringer, som Kampen med Tiden afsætter. Tiden har sejret over Landskabsbillederne i Forstuen; der har sænket sig en Taage over dem, og intet Menneske kan gætte, hvad de skal forestille; men til Gengæld har Bronzedamen sejret over Tiden og bærer sin Lampe saa højt som før. Tiden er ved at gøre det af med Generalindens Brevkasse, der er bleven helt revnet i Malingen af at staa og lyve om, at hun ikke er hjemme, men til Gengæld har Generalinden selv sejret over Tiden ved en Masseuses Hjælp og driver den paa Flugt, hver Gang den viser sig.

Tiden har kun pillet ganske lidt ved Kredsen om Kontorchefens Frokostbord. Den har drevet Familien til at indrømme, at den nu næsten helt blinde Moder »virkelig ikke ser godt længere«, og man skælder hende derfor ikke mere ud, naar hun spørger, men nøjes med en misbilligende Tavs-

hed. Den har krummet en lille Smule ved den øverste Del af Kontorchefens Ryg, den har anbragt et meget hæderligt Overskæg over Martins Mund, derimod har den ikke listet et eneste graat Haar ind i Onkel Carls Haar eller Skæg, og der er heller ingen Grund til at tro, at den vil gøre det, saa længe der er Haarfarve og Skægsværte til i Verden. Camilla er ogsaa uforandret; hun er ligesaa sejg og stram som det Læder, hun bruger til sin »Læderplastik«, — den sidste nye Kunst, hun for Tiden er i Gang med.

— Det er netop »Tiden« og dens Følger, der er paa Bane ved Frokostbordet.

»Nej naturligvis,« siger Kontorchefen, »man kan ikke vente, at Tiden skal gaa sporløst hen over vore Hoveder. — Men han er jo nu en Del yngre end jeg, — saa —«

»Ser han daarlig ud?« spørger Fruen.

Kontorchefen trækker paa Skuldrene til nærmere Oplysning for den blinde.

»Naa,« vedbliver han, »hvad skal man sige; det er vel Løn som forskyldt. Han har ganske sikkert i sine unge Dage levet et meget vildt Liv, — og saadan noget hævner sig, — ja det gør.«

»I den Tid, vi har kendt ham, har han da været meget sober,« siger Martin.

»Jeg ved det ikke,« svarer hans Fader, »jeg kan ikke udtale mig om det. Men jeg tør sige saa meget, at de Anskuelser, han nærer, giver ingen Garanti for, at han har gjort det. Et Menneske, for hvem intet er helligt, — intet, — som ingen Idealer har, som er — radikal i enhver Henseende, — ham vil jeg i hvert Fald ikke svare for, — nej jeg vil ikke.«

»Det gaar da meget lystig til derovre for Tiden,« indskød Camilla; »det er rigtignok nogle meget tvivlsomme nogle, man møder her paa Trapperne. Det er egentlig storartet, at man skal finde sig i det i et ordentligt Hus!«

»Ja, det er jo ikke hans Bekendtskaber,« sagde Martin, »det er velsagtens Hothers.«

»Uha ja, — den —! Jeg kan ikke forstaa Onkel Carl, at du ikke siger dem op.«

Onkel Carl indvendte, at man ikke maatte dømme for haardt, — uden at han dog nærmere angav Grunden til denne Skaansomhed.

»Tværtimod,« mente Camilla, — »man skulde netop dømme haardt. Der er netop saa meget ondt i Verden, fordi der er saa megen Øllebrødsbarmhjertighed.« — Dette udviklede hun videre i mange og kraftige Ord, — som om alt det onde i Verden var noget, man kunde faa væk ved at sende det en Opsigelse paa stemplet Papir.

»Nej, nej Camilla,« sagde Kontorchefen, »du er fejl paa det; man skal netop dømme mildt. Man skal takke Gud, at man ikke er bleven stillet saaledes som disse stakkels Mennesker, — som nu f. Eks. Hansen derovre. Vi, der er udsprungne af en gammel og grundsolid Slægt, hvem Pligten mod Konge og Fædreland og Samfund saa at sige er — i Kødet baaret, — vi, som skylder vort Navn og vor Familie altid at være paa den rette Side, — skulde vi rose os af, at vi er, som vi bør være, — at vi ikke er bukkede under for de Fristelser, som de andre idelig falder for. — Ingenlunde, — ingenlunde.«

Onkel Carl kunde i alt væsentligt give ham Ret; der var virkelig intet at rose sig af.

»Men, for at tale om noget andet,« vedblev Kontorchefen, »jeg hører til min aller højeste Forbavselse, at Trygve har aflagt dig et Besøg Martin. — Hvad skylder du saa megen Ære?«

»Aa, jeg ved saamænd knap rigtig, hvad det var,« svarede Martin lidt forlegen, »det er noget, de har hittet paa, nogle Teologer, — en Forening, hvor de holder Foredrag om Mission og saadan noget.«

»Vilde han have dig med!« udbrød Camilla.

»Han vilde vel slaa Penge til den,« sagde Onkel Carl samtidig.

»Nej, han vilde blot have, at jeg skulde komme og høre paa det.«

»Ved han ikke,« spurgte Kontorchefen langsomt og med Vægt, »ved han ikke, at du studerer Jura?«

»Jo naturligvis ved han det.«

»Saa forstaar jeg ham — aldeles ikke.«

»Men,« vedblev han, »det er ogsaa et Tidernes Tegn, denne Sammenblanding, denne Udvisken af alle Grænser, denne Mangel paa Forstaaelse af, at enhver bør passe sit. Det er Nutidens nivellerende Tendenser — — —«

— Ved dette Skiftespor drejede Taleren ind paa en Banestrækning, der er for kendt, til at vi vil befare den. Vi tager derfor Ekstratog over paa den anden Side af Gangen.

— — Hr. Hansens Udseende synes ikke ved første Øjekast at retfærdiggøre, at han har givet Stødet til de før omtalte Betragtninger. Han ser mere gnaven end syg ud. — Han h a r imidlertid været syg, og det alvorlig syg. Han sidder med Stolen skudt et Stykke fra Bordet og ser mis-

underlig paa Hother, der spiser og læser Avis og drikker og nynner ud i en Køre.

Hother er bleven svær og tæt. Det lyse, let krøllede Haar ligger i et flot Sving ned over Panden, men Øjnene har faaet en ikke klædelig Lighed med mat Glas. Han mener selv, at det skyldes den megen og irriterende Stirren paa Nodepapir. Han har i de forløbne Aar endnu et Par Gange skiftet Sanglærer og System, og begge Gange været saa vidunderlig heldig at faa sin Stemme reddet netop i det Øjeblik, da den var lige ved at gaa til Grunde. Af Przytuckis Metode, som han nu hader og bagvadsker, har han kun bevaret een eneste Paragraf: den med Kognakssmørelsen. Han har sunget et Par Gange offentlig ved en Velgørenhedskoncert og faaet een Linies Omtale i et Par Blade, og han er overbevist om, at han nu »har Foden indenfor«.

»— Lad nu den Portvinsflaske være i Fred,« siger Onkelen, da Hother tredie Gang tager til den.

»Ikke saa gnaven lille Onkel, ikke saa gnaven! Lad os fornøje os, medens vi er unge. — Aa kære gamle Onkel!« udbryder han pludselig, idet han springer op og lægger Armen om hans Skulder — »dersom du vidste, hvor jeg har ondt af dig, og hvor jeg er bedrøvet over, at du maa sidde saadan og nøjes med at se paa, at jeg spiser og drikker.«

»Saa, saa, saa —,« siger Onkelen og gør sig lidt utaalmodig fri for den voldsomme Omfavnelse, — »du tænker naturligvis paa, hvordan du selv vil komme til at sidde, naar du bliver gammel. — Jeg vil raade dig til at skyde dig forinden, for jeg tror ikke, at du kan holde det ud.«

Han har rejst sig og gaar hen til Vinduet. Gangen er lidt slæbende, og han bruger Stok.

»Nej, det tror jeg saa minsandten heller ikke,« svarer Hother frejdig.

»Lasciate ogni speranza!« skulde der staa ved Livets Tærskel. — Og saa er man tilmed dum. Her har jeg spinket og sparet og levet smaat og været forsigtig for at kunne holde mig ungdommelig og frisk, og hvad saa, — saa dømmes jeg til at leve en Parodi paa et Liv med Mælk og Franskbrød, — et usselt, jammerligt Liv med ængstelig Forsigtighed i alle Ender og Kanter. — Det kan gøre mig rasende!«

Hother, der bag Onkelens Ryg har faaet det eftertragtede Glas, naar lige at faa det sat paa Bordet igen, da han vender sig fra Vinduet, løfter Stokken og raaber:

»Aa! hvis der var en Djævel, man kunde forskrive sig til! Hvis man kunde stampe i Jorden og raabe: »Satanas!«

»— Her er jeg!« synger Hother og springer op i en teatralsk dæmonisk Stilling; — »hvad vil du?« reciterer han med Gravrøst.

»Skaf mig min Ungdom igen! Skaf mig min Ungdom igen, som jeg har spildt. Jeg har gransket og prøvet alt — — leider auch Theologie — og »her staar jeg arme Nar, lige saa dum, som før jeg var.« — Giv mig blot eet eneste Aar til at leve mit Liv i fulde Drag, saa skal du se, hvor jeg skal bruge det. Jeg skal leve og nyde og juble, som om Aaret var ti Aar, — jeg skal koncentrere hele Verdens Lyst i det eneste Aar. — Jeg Fæ, der har sparet sammen til en Bank, der nu er sprængt, i Stedet for at sætte det hele paa eet Kort og lade staa til! Men giv mig blot eet Aar, hvor jeg tør blive ung igen, — blot eet eneste Aar!!«

Hother er forlængst falden ud af sin Mefistorolle af For-

bløffelse over den Voldsomhed, hvormed Onkelen har taget fat. Han har aldrig før set ham i den Grad ude af Ligevægt. Som han der stavrer om ved Stokken, stønnende og halvt grædende af Raseri, gør han et grumme uhyggeligt Indtryk.

Men Anfaldet holder op lige saa pludselig som det er begyndt, og Onkelen faar, — om end med lidt Besvær — atter fat paa sit ironiske Tonefald.

»— Kæresten har det godt?« spørger han noget efter.

Hother kaster et Fingerkys ud i den Retning, hvor man maa formode, at Else befinder sig.

»Storartet.«

»Hun er en nøjsom og overbærende og liberalt tænkende ung Pige — ikke sandt?«

»Hvorledes — mener Onkel?« Hother ser lidt usikkert paa ham.

»— I havde det meget fornøjeligt inde hos Jer forleden Aften,« lyder Svaret, der ikke er noget Svar.

»Udmærket.«

»Hun var formodentlig ikke med.«

»Nej kære, hvor kan du tro. Det er jo — en Kreds, som hun slet ikke kender.«

»I var lystige og overstadige og fulde af Ungdom og Letsind, — ikke sandt?«

»Jo, — og hvad saa?«

»— Hvem betalte den Champagne, I drak?«

»Det gjorde Rasmussen. Hans Fader har nok Raad til det.«

»Naa.«

»— Hør Onkel, jeg synes, at det —, jeg ved ikke, men

det har saadan en løjerlig Klang, det, du siger. Det smager næsten af et Forhør.«

»Hvor kan du mene det!«

»Ja noget er der i Vejen.«

»Hvad skulde det være. Skulde jeg finde noget nyt eller mærkeligt i, at du drikker dig fuld og skraaler op og gør Skandaler og bedrager din Kæreste. — Paa ingen Maade!«

Hother er bleven for Alvor arrig.

»Nu skal jeg sige dig, hvad der er i Vejen Onkel, hvis du vil vide det. — Du er ganske simpelt misundelig paa mig, og det er noget, der klæder saadan en gammel en, som du er, ganske nederdrægtig. God Morgen!« — Og dermed smækker han sin Bulehat paa, knalder Døren i og gaar syngende ned ad Trappen.

XVI

De samme før omtalte to Aar og fem Maaneder var som en straalende Solskinsdag gaaede hen over det lille Hjem, hvor Fru Hemmingsen sad med sine to Børn.

— Saa fik hun dog Glæde af Trygve tilsidst! Saa fik hun dog Anledning til at være stolt over ham, og den Anledning lod hun ikke gaa ubenyttet hen. Hun var stolt af hans Flid, af hans utrættelige og støtte Arbejde, der forstod at udnytte hvert Minut. Den Kunst havde hun altid selv forstaaet, og nu var hun bleven sikker paa, at Trygve i Bunden af sin Karakter dog alligevel lignede hende selv mere, end han lignede Faderen. — Hun var ogsaa stolt af den Anerkendelse, som han nød. Guldmedaillen var ikke længere en fantastisk Drøm, men en haandgribelig Virkelighed; den laa paa hendes Skrivebord i Dagligstuen, og hver Morgen, naar hun havde været ude ved Kammerdøren for at se paa sin Drengs kære Ansigt, gik hun ind og kiggede paa Medaillen og pudsede lidt paa den.

Den var erhvervet for en teologisk Prisopgave, og han havde i Censuren været Genstand for en ganske smigrende Omtale, der nærmest angik hans Evne til Behandling af filo-

sofiske Spørgsmaal. Hun kunde Udtrykkene fra Universitetets Festskrift udenad og havde mange Gange gjort Trygve flov ved at citere Stykker af den, naar der var fremmede til Stede.

Ved Skolens Eksamen var hun en sikker Gæst: hun kom som »en Moder«, — ikke for at høre paa Drengene, men for at høre paa Trygve. Desuden vidste hun, at der ved den Lejlighed vilde falde nogle venlige og anerkendende Ord fra Bestyreren om hendes Søns pædagogiske Flid og Evner, — og hver Draabe af Ros syntes hun, det var værd at tage med; hun havde maattet tørste i saa lang Tid.

Een lille Angest havde Trygve forvoldt hende. Han havde været saa ubesindig at omtale en ung Dame, som han arbejdede i Søndagsskole sammen med, i temmelig varme Udtryk, og Else havde draget forskellige skarpsindige Slutninger heraf. Trygve kunde ikke fatte, hvorfor hans Moder pludselig fik saa meget imod Søndagsskoler i al Almindelighed, og han fattede ikke heller, hvorfor hun tog dem til Naade igen, da vedkommende unge Dame rejste til Grønland for at giftes med en Missionær. — Med Hother havde hun nogenlunde forsonet sig. Ganske vist var det Sangvæsen nogle Narrestreger, men hun lyttede dog med en vis Beroligelse til hans Fortællinger om de »knusende Indtægter«, som forskellige dygtige Sanglærere havde, og hun byggede et Haab paa, at hans livlige og affable Væsen nok skulde skaffe ham i Vælten.

Og saa var Else saa glad ved ham. Det var ham og ham og atter ham, alting drejede sig om. Hun viste det ikke paa nogen overstrømmende eller voldsom Maade, men der var en stille, drømmende Glæde over hende, naar han var nærværende, og en sød og naturlig Forventning, naar han ventedes, som ingen kunde tage Fejl af. Hun havde ganske

vist haft sine Bryderier med ham. Han havde i Begyndelsen altid haft saa travlt med at kysse hende og tage hende om Livet, naar der var andre til Stede, og det kunde hun ikke lide. Da hun lykkelig og vel havde faaet vænnet ham af med det, havde han fundet paa, muligvis som en Erstatning, at sætte sig klods op ad hende og stirre forelsket paa hende; men ogsaa det havde hun faaet Bugt med, og nu opførte han sig virkelig helt pænt. Hun holdt ham i Ørene med hans Sang, saa vidt hun kunde hitte ud af de vekslende Metoder, — og at han somme Tider lugtede af Kognak, det var jo Przytuckis Skyld og ikke til at undgaa.

Naar hun en Gang imellem tænkte paa Affæren med Onkel Carl, syntes hun, det var noget, der laa saa uendelig langt tilbage i Tiden, — noget, der var passeret, før hun blev voksen, og noget, som hun skammede sig forfærdelig over. Det pekuniære Tab, hun havde forvoldt ham, havde hun aldrig tænkt paa at erstatte, men forøvrigt var Md. Bensen i Aarenes Løb bleven udstyret af hende og Trygve i Forening med Værdier, der langt oversteg de famøse 29 Kr., thi omtalte Dame, der forstod at holde sig til, vakte visse Minder hos dem, som de ikke kunde komme udenom.

— Naar Trygve senere hen tænkte paa dette lille Tidsrum, kaldte han det kort og godt: »De lykkelige Aar«. Det stærke og varme Sollys, der havde været over det, blændede Øjet ganske, saa at det daglige Livs Smaabryderier knap blev bemærkede og i hvert Fald ikke huskede.

— — I Slutningen af Januar eller saa omtrent begyndte der at trække Skyer op fra forskellige Kanter. Det trak stærkere og stærkere sammen, og til sidst kom den Storm,

der fejede det lykkelige Hjem bort og blæste dets forskellige Medlemmer hen til nye og uanede Pladser i Livet.

— Trygve var blevet noget stilfærdig og faamælt, undertiden lidt irritabel. Hans Moder tænkte paa hans Mave og hans Lunger, paa Havregrød om Morgenen og Flonelstæppe om Natten mod Fugtigheden i det kolde Kammer, men alle disse Fæstningsværker var byggede mod indbildte og svage Fjender. Den virkelige og stærke havde hun ingen Anelse om.

— Der kom enkelte Vindstød før Stormen.

Der var et Kapellani ledigt i Trygves Fødeby. En Aften sagde hans Moder halvt i Spøg:

»Hvis du nu havde været færdig, Trygve, saa kunde du have søgt det.«

Trygve rystede paa Hovedet.

»Jeg bliver vist aldrig Præst.«

Nej, du skal være Professor«, sagde Else. »Professor, Dr. theol. T. Hemmingsen. Saa skal du bare se, hvor du kommer til Højbords hos Onkel Kontorchefen. Nej, hvor jeg skal le!«

»Den Fornøjelse bliver der ikke noget af. Jeg duer ikke til at være Professor. — Eller ogsaa duer jeg for meget til det.« Han strøg sig over Panden. »Det er snart lige galt begge Dele.«

»Ja noget maa du da være«, indvendte Else.

»Ja det er sandt, noget maa jeg være.«

Mere kom der ikke frem dengang.

— En anden Dag sagde han pludselig.

»Hør, Else, kan du sige mig, hvor jeg kan faa 1000 Kr. fra?«

»Ja, du kan jo gaa op til Onkel Carl — og hilse fra — — mig«, havde hun nær sagt, men tog sig i det.

Den Løsning syntes Trygve ikke om. Han mumlede noget om, at han havde tænkt paa at henvende sig til Kontorchefen.

»Du er vist ikke rigtig vel. — Hvad vil du have 1000 Kr. til! Kan du nøjes med 50 Øre, saa kan du faa dem hos mig med det samme.«

— Hun fortalte sin Moder dette Ordskifte, og de blev enige om, at Trygve maatte være optaget af en eller anden Nød, som han gerne vilde afhjælpe. Men saa kom Løsningen.

— En Dag sagde han rent ud til sin Moder, at han vilde opgive Teologien. Hun lod Strikkepindene synke og stirrede forskrækket paa ham.

»Ja, jeg tænkte nok, at du vilde blive ked af det«, sagde Trygve, »men der er nu ikke noget ved det at gøre.«

»Jamen hvorfor Trygve, — hvorfor? Nu, da alting gaar saa storartet.«

»Ja det tror du, at det gør, — og det gør det saamænd ogsaa paa en Maade. Det gaar alt for glat, det er Sagen.«

»Jeg vil give dig en Daler, om jeg forstaar et Muk.«

»Nu skal jeg prøve paa at forklare dig det, lille Moder, men det er vist alligevel et Spørgsmaal, om du vil forstaa mig. — Ser du, Præst, det duer jeg ikke til at være. Det er en saa vanskelig og ansvarsfuld Ting at være Præst i saadanne Tider som vore. Man skal være en ensidig og kraftig Personlighed, der ikke ser for meget til højre eller venstre eller bagud eller forud, men gaar lige løs paa sit Maal. Det vilde ligefrem være et Forræderi mod Kirken, om en som jeg vilde

give sig til at være Præst. Jeg vilde bare jævne og glatte og give Ret, hvor der blot var den mindste Smule Ret —.«

»Ja, men er det da ikke ogsaa det rigtige, Trygve?«

»Jo, til syvende og sidst. Men Erfaringen viser nu engang, at det er de ensidige og skarpe Folk, der skal frem i Kamptiderne, og det er en Kamptid nu. Med saadanne hensynsfulde og forsigtige Folk, som jeg er, bliver det bare til Uld alt sammen; det har Kirkens Historie vist saa mange Gange.«

»Kan du huske Trygve, hvad vi læste forleden Dag om Apostelen Johannes sidste Prædiken?«

»Javist«, svarede Trygve utaalmodig, »naar man først har et langt Livs Arbejde og Kamp bag sig, saa har man Lov at prædike: Mine Børn elsker hverandre, — men det er sandelig for lidt Tekst at begynde en Præstegerning med, og jeg er bange for, at min Prædiken vilde komme til at indskrænke sig til det. — Gaar jeg videre, saa bliver jeg straks for indviklet, jeg roder mig ind i lange Begrundelser og Udviklinger; det har jeg lidt saa meget under i Søndagsskolen. Jeg er ikke jævn og dog samtidig kraftig nok.

Fru Hemmingsen modsagde ham ikke, men sukkede blot dybt. Han gik hen og kyssede hende og fortsatte i en kærlig Tone.

»Alt det her kunde jeg nu for Resten have sagt dig for lang Tid siden, for det er ikke noget nyt, at jeg ikke har følt mig egnet til at være Præst. Men der er noget andet nyt —«.

Hun saa igen forskrækket paa ham, idet han tog hendes Haand og strøg kærtegnende hen over den.

»Jeg har haft ganske andre Planer; jeg vilde være viden-

skabelig Teolog; jeg vilde uddanne mig til at staa som Troens Forsvarer paa de udsatte Poster, jeg vilde være med til at gøre det Tænkningsarbejde, som skal gøres i Troens Tjeneste, og jeg kunde nok have skabt mig en Levevej som Manuduktør. — — Men her er det, at der er gaaet noget helt nyt op for mig i den senere Tid.«

Hun trak med en utaalmodig, næsten lidt vred Bevægelse sin Haand ud af hans.

»Nej Moder, saadan maa du ikke tage det, du maa se at forstaa mig. Du bar jo saa kærlig over med mig i den Tid, da jeg plagede dig med min Dovenskab; du maa ogsaa gøre det nu, for det er endda noget vigtigere, der staar paa Spil for mig.

— Og saa satte han ud for hende, saa klart, han kunde, at det vilde blive hans aandelige Ruin, om han fortsatte de Studier, han nu var i Gang med. Han indrømmede, at de var rigtige og nyttige, og at de burde drives af andre, men for ham med hans sygelig stærke Fantasi vilde de kun blive en Leg med Begreber, hvis Indhold ganske overvældedes af Formen. Han vilde ikke ud i den Fristelse at tilbringe sit Liv med at bygge Systemer og forme Dogmatik, med at opføre mægtige Trosbygninger, — og saa maaske glemme det ene fornødne: at skaffe sig selv en Plads i dem. — Den Fare for at overmandes af sin Fantasi, som han en Gang lykkelig var undgaaet, dukkede nu op paa en anden Maade, og derfor maatte Teologien over Bord.«

»Aa, du gør dig saa mange Skrupler, Trygve!« sagde hans Moder, og fortsatte derpaa med følgende mindre træffende Sammendragning af hans Udviklinger:

»Men naar du er for klog til at blive Præst og for dum til at blive Professor, saa gad jeg nok vide, hvad du saa vil.«

»Jeg ved det Moder«, svarede han med et lidt tvungent Smil, »men jeg er næsten bange for at sige dig det.«

»Jo, lad mig nu bare høre det.«

»Engang Moder, da jeg var langt nede og syntes, at alle Udsigter havde lukket sig for mig, og at jeg havde tabt Forstaaelsen baade af mig selv og af hele Tilværelsen, da aflagde jeg et Løfte, et Slags Ridderløfte. Jeg lovede, hvis jeg kom op igen, hvis jeg kunde blive glad igen, saa skulde jeg bruge mit Liv til en Virksomhed i Guds Riges Tjeneste, under hvilken Form det saa kunde ske. — Og jeg blev hjulpen paa en Maade, som jeg aldeles ikke kunde ane eller forudse. — Jeg blev glad igen og sund igen og fik mit Liv ligesom givet tilbage paa ny. — Vilde det nu være rigtig gjort af mig, om jeg brød det Løfte?«

»Aa, nej, det vilde det vel ikke«, svarede Fru Hemmingsen tonløst.

»Nu er de to Udveje spærrede for mig. Præst kan jeg ikke blive, og Videnskabsmand tør jeg ikke blive, — men nu er der bleven vist mig en tredie Udvej.

— Under Moderens voksende Angest fortalte han nu om den tredie Udvej. Der var en lille Kreds af Studenter, — de fleste Teologer, men ogsaa enkelte af andre Studiefag — der havde sluttet sig sammen om et Arbejde for den ydre Mission. Der var kommen Opfordring fra England til Studenter, der følte Kald til at gaa ud som Lægemissionærer, om at deltage i et Uddannelseskursus paa et Par Aar for derfra at udsendes i den engelske Kirkes Mission. Her laa der en Gerning for ham. Han vilde ikke fristes til mellem Hedninger

at beskæftige sig med at opføre dogmatiske eller filosofiske Pragtbygninger, han vilde tvinges ned i at nøjes med den enfoldigste Forkyndelse, der var saa nødvendig for ham selv, og han vilde staa mellem dem med Midler i Hænde til at opfylde det største og vigtigste Kærlighedsbud. Der laa Opfyldelsen af hans Ridderløfte.

— Som en Bygning, der med et tordnende Brag styrter sammen og synker i Grus, faldt alle hans Moders Forhaabninger til Jorden ved denne Tilstaaelse. Den Søn, der var hendes Glæde og Stolthed, der var hende en Fryd at se og høre paa hver Dag, der skulde være hende Oprejsningen for al den Modgang og Ydmygelse, hun havde maattet døje, — han vilde nu rejse fra hende, kaste sig selv og sine Evner hen til en ringe og upaaagtet Gerning i et fjernt og fremmed Land, hvor der kun var Farer og Møjsommelighed at hente. — Hun skulde leve og dø langt, langt borte fra ham. Og hun, som kun havde ham at leve for.

— Man har en Fortælling om en Moder, der pludselig opdagede, at hendes lille Barn havde stukket en hel Mængde Knappenaale ind i Munden. Midt i den dødeligste Angest havde hun Aandsnærværelse nok til at se, at et eneste uoverlagt Udbrud fra hendes Side kunde hidføre Ulykken, og hun tvang sig til, smilende og som i Leg, at liste Naalene een for een fra Barnet.

— Fru Hemmingsen tvang sig med en voldsom Kraftanstrengelse til at være rolig for ikke ved Modsigelse at ægge ham op til at sige noget, der kunde vanskeliggøre et Tilbagetog. Hun talte, som om det var noget, der kunde tænkes over, — der var jo saa meget, der skulde overvejes og drøftes. —

Men i sit Hjerte var hun fast bestemt paa at sætte den haardeste og sejgeste Modstand mod den Ulykke, der truede hende.

»Pengene til Uddannelsen i England vil Studenterne selv samle ind«, svarede Trygve paa et Spørgsmaal fra hende, »det drejer sig vel om en hundrede Pund. — Men der vil gaa lang Tid, før Bidragene kan komme ind, saa jeg vil se at laane det første Tusind Kroner et eller andet Sted.«

Hans Moders Ro ængstede ham. Han havde ventet et eller andet voldsomt Udbrud, og han turde ikke være glad ved den unaturlige Stilfærdighed, hvormed hun talte om det. Den lagde for ham ligesom noget uafgjort over Situationen.

— — Fru Hemmingsen begyndte straks at lægge Kontraminer. Else havde fortalt, at Trygve havde nævnt Kontorchefen; hun gik til ham og bad ham om ikke paa nogen Maade at være Trygve behjælpelig med at skaffe Pengene. Kontorchefen havde for en Gangs Skyld Menneskekundskab nok til at opfatte, at der her ikke kunde være Tale om et maskeret Tiggeri; han behandlede hende pænt og lovede hende sin Assistance. — Hun kom i Tanker om, at Trygve kunde finde paa at henvende sig til Jørgensen, og skrev straks til ham et absolut Forbud mod at blande sig i Sagen. — Hun fik at vide, hvem der var Formand for Studenterkredsen, opsøgte ham og besvor ham om at faa Trygve til at opgive Tanken. Han forsikrede hende, at ingen havde lagt det mindste Pres paa hendes Søn, og at det kun var hans egen brændende Lyst og Nidkærhed, der drev ham ud, og den hørte der et stort Mod til at forsøge at kølne. — Den missionsivrige Students hele Tankegang og Udtryksmaade var hende iøvrigt saa fremmed, at hun irriteredes stærkt af den og paa Vejen

hjemad udslyngede mange onde Ord mod dem, der ikke kunde lade andre Folks Børn være i Fred, passe det, de skulde, og gøre deres Forældre Glæde.

— Men over for Trygve var hun forsigtig og reserveret, og da han heller ikke udlod sig synderlig om sine Planer, hvilede der et Tryk over Hjemmet, en tung og trykkende Luft, der kun kunde spredes af et Uvejr.

XVII

Der var en, der intet havde lært og intet glemt i de to Aar, og det var Onkel Carl. Han var fast overbevist om, at han havde været overordentlig nær sit Maal den Aften, da Mdm. Bensen kom med Brevet fra Else, og at kun hans egen uudslukkelige Dumhed havde ødelagt Spillet for ham. Visitten havde han aflagt; han var bleven modtagen meget høflig, men der havde ikke været den mindste Antydning af, at man vidste, hvorfor han kom. Han kom en Gang til; de var atter høflige, men sad alle, som om de ventede, at han skulde spørge, om han ikke havde glemt en Paraply sidste Gang. Ved det tredie og sidste heltemodige Forsøg var han saa lykkelig som en Bekendt af Huset at blive indviet i noget, som mange udenforstaaende ikke endnu vidste, nemlig at Else var bleven forlovet med en vakker ung Mand, som han vist kendte osv. Han kom ikke fjerde Gang.

Men han glemte ikke, og han var aldeles ikke til Sinds at resignere. Maaske er det slet ikke saa galt, tænkte han, at hun bliver en Smule ældre og faar Tid til at tænke sig lidt om. Der er ingen Tid spildt ved det. Han blev henrykt, da Camilla en Dag citerede: »On revient toujours —

osv.«, da han mente med Grund at kunne betragte sig som Elses første Kærlighed.

Inderst inde lurede der en Tvivl, og det vidste han meget godt. Men det var saadan en rar og morsom Beskæftigelse at have disse Fremtidsplaner at tumle med, næsten morsommere syntes han undertiden, end da Opfyldelsen virkelig lod til at staa for Døren, og da Kontorchefens og Camillas Skikkelser nærmede sig som truende Spøgelser, der skulde manes ned.

— Else fik en Dag saadan et rart lille Brev uden Underskrift. Det var fra et Menneske, — med en noget feminin Mandfolkehaand, — der var meget bekymret over, at en saa elskværdig og prægtig Pige som hun, skulde være forlovet med et Menneske, der var hende saa lidet værdig, som cand. phil. Hansen var. Han var nemlig en slem Knægt i alle mulige Retninger, — disse Retninger skitseredes i lette Omskrivninger, — men da det var muligt, at han kunde forbedres ved hendes Formaninger, havde en varm og ærlig ment Menneskekærlighed bevæget Brevskriveren til at give hende ovenstaaende Antydninger.

Else græd over Brevet, brændte det og tav.

Hun græd over det, fordi hun derved lærte, at andre Mennesker altsaa ogsaa vidste og havde lagt Mærke til, hvad hun selv havde anet i nogen Tid; hun brændte det og tav, fordi hun vilde indbilde sig selv, at hun havde Tillid til Hother, og at hun troede, at Brevet var dikteret af Ondskab og indeholdt umaadelige Overdrivelser.

Hun lovede sig selv at passe paa ikke at give ham mindste Anledning til at være utilfreds med hende, aldrig at vise ham et surt Ansigt eller stille urimelige Forlangender til

ham. Kun et Par smaa Reformer søgte hun at liste ind. Hun vilde saa gerne have, at han kom op til dem hver Aften, naar de ikke var ude sammen, — om det saa blot var et eneste Øjeblik; thi hun var overbevist om, at naar hun havde set ham i Øjnene, saa vilde han ikke foretage sig noget galt. Og hun bad ham saa mindelig om at være forsigtig med den przytuckiske Smørelse, — ikke fordi hun var bange for, at han skulde overdrive det, men fordi hun vidste, at han vilde være glad ved at passe paa, naar han hørte, at hun meget hellere vilde kysse sin egen Kæreste, naar han ikke lugtede af Kognak.

Og Hother gav tilfredsstillende og fornøjelige Svar baade paa Vers og Prosa og baade i almindelig Taleform og i indskudte Recitativer. Den eneste, der lagde lidt Beslag paa ham en Gang imellem, var Onkelen, særlig da han nu var bleven svagelig, — og angaaende Przytucki kunde han blot henholde sig til, at:

»Ikke mig lyster den funklende Vin
fra Mosel og Rhin;
ræk mig din Rosenkind, faur og fin —«

— Det var Else meget villig til, og dermed var saa Garantien givet.

Spiritusspørgsmaalet var ofte kommen paa Bane i den senere Tid, thi Trygve var bleven Afholdsmand. Hans bløde og let bevægelige Sind var altid bleven sat i stærk Bevægelse ved at se de Ulykker, som Alkoholgiften foraarsagede i alle Samfundslag, og han følte sig som medskyldig i Elendigheden, saa længe han selv var med til at skaffe Giften Afsætning og give slet Eksempel ved at drikke den. — Det kom til heftige

Disputer mellem ham og Hother, og de var ikke mindre ivrige, fordi ingen af dem egentlig havde fysiologiske eller statistiske Kundskaber nok til at begrunde deres Paastande, men maatte nøjes med at gribe Eksempler i Flæng.

Else holdt med Hother, men sukkede lidt ved det.

— Den menneskekærlige sendte hende en Dag et nyt Brev. Dels var han nemlig ikke sikker paa, at hun havde faaet det første, da det slet intet havde frugtet; dels følte han sig forpligtet til at skrive igen, fordi det nu gik over alle Grænser. Der blev holdt nogle Aftengilder oppe hos cand. Hansens Onkel, hvori Personer af det tvivlsomste Rygte deltog, og den unge Mand vilde utvivlsomt baade skade sin Sundhed og sin fremtidige saa lovende Kunstnerbane, hvis han ikke i Tide blev advaret af en, der holdt af ham og havde Indflydelse paa ham.

Denne Gang brændte hun ikke Brevet og kvalte ubarmhjertig den opdukkende Lyst til at tro, at der intet var i Vejen.

Da Hother kom om Aftenen, gav hun ham Brevet.

Hun saa paa ham, medens han læste det og lagde Mærke til, at han blev noget bleg. Hans Blik var kommet helt ned til Randen af Brevet, men han blev dog staaende med Øjnene paa Papiret, som om han vilde skaffe Tid til at overveje, hvad han skulde sige. Pludselig kylede han Papiret hen ad Bordet med en dramatisk Bevægelse.

»Aa den Slubbert, den fejge Hund,« raabte han og rystede de knyttede Hænder.

»Hvem, hvem?« spurgte Else.

»Jeg vil ikke sige dig, hvem det er; men du kan tro, jeg kender ham. — Det er en lumpen Hævn, fordi han tror,

at jeg har lavet en Anmeldelse om hans sidste Koncert. — Saadan en Undermaaler, der ikke har mindste Begreb om at synge, — saa prøver han at hævne sig paa saadan en smudsig Facon. Men det skal han faa godt for.«

Hother manglede som saa mange Sangere dramatisk Begavelse. Uægtheden i hans Replik var til at tage og føle paa.

»Hvor længe har du kendt ham?«

Hother fandt det fornuftigst ikke at udstrække Bekendtskabet til længere end en Maaned.

»Ja saa tager du fejl,« sagde Else rolig, — det første af Brevene var nemlig et Fjerdingaar gammelt, — »saa kan det ikke være ham.«

»Ikke det, — hvorfor?«

Hun trak blot paa Skuldrene og saa alvorlig og bedrøvet paa ham.

Han blev ved lidt endnu paa en nervøs Maade at udtømme sig i Gisninger om, hvem den skyldige da kunde være, som om Brevets Indhold ikke var Omtale værd. Men hendes bedrøvede Blik gjorde til sidst Virkning paa ham.

»Hør nu Else, — hvem det saa er, der har skrevet det ondskabsfulde Brev, saa kan du da for Pokker begribe, at det er Løgn og Sludder og Overdrivelse —«

»— Overdrivelse?«

»Ja vist saa; der er jo altid en Gnist af Sandhed selv i de aller værste Løgne. Og jeg maa rigtignok le, naar jeg tænker paa, hvad det her er blevet til.«

Han opsatte imidlertid at le og forklarede videre. »Ser du Else, vi har saadan en Belmannsklub, — saadan noget, som de morede sig med at lave i forrige Aarhundrede, noget Pjank og Narrestreger, men saamænd meget morsomt. —

Og uhyre hemmelighedsfuldt skal det være, vi er rene Frimurere, — derfor har jeg aldrig snakket om det. — Men det er saamænd uskyldige Løjer det hele, — du kunde vist godt komme med, hvis du sætter Pris derpaa.«

»Nej Tak.«

Han vævede videre op og ned om Klubben og glemte fuldstændig sit Frimurerløfte. Else blev mere og mere ulykkelig, jo tydeligere hun mærkede, at det hele var fri Improvisation. Til sidst kunde hun ikke holde det ud længere, men satte sig paa en Stol og gav sig til at græde bitterlig.

— Han stoppede noget brat op, slog et Par Slag frem og tilbage over Gulvet, strøg sig over Panden og pustede, — og endte saa med en rask Beslutning paa Knæ foran Elses Stol med Hovedet begravet i Hænderne.

»Du maa tilgive mig Else,« stammede han med hulkende Stemme, — »du maa tilgive mig.«

I et helt Minut stoppede Forhandlingerne op og gav Plads for Stemningsudbrud i Suk og Taarer fra begge Sider.

»— Det var altsaa ikke sandt, hvad du fortalte mig,« hviskede Else.

»Ikke eet eneste Ord!« svarede han og gentog det. Det var ham øjensynlig en Tilfredsstillelse at kunne bevise sin nuværende Sanddruhed selv paa den tidligere Beretnings Bekostning.

»Vil du høre aldeles nøjagtig, hvad det er, det Brev sigter til. Maaske jager du mig saa væk, men det maa jeg saa finde mig i. — Nu maa Sandheden frem.«

— Skriftemaalet var ikke ganske jævnt flydende; det hoppede lidt over Stok og Sten som en Bjergbæk. Sandhedsmomenterne deri var til Stede omtrent i det Forhold, hvori

Guldet findes i de australske Vandløb, men de faa Korn var nok til at gøre et stærkt Indtryk paa Else.

— Naturligvis blev han ikke jaget væk; han blev tværtimod trøstet. Der kom det Punkt, da Else beroligende lagde sin Haand paa hans Hoved og sagde, at alting vistnok kunde blive godt endnu, dersom han virkelig holdt af hende; — hvilket »dersom« frembragte forskellige stærkt dramatiske Gestus fra hans Side. Der kom det Punkt, da Else lagde begge sine Hænder om hans Kinder og løftede hans Ansigt op mod sig, idet hun sagde, at nu skulde de ikke tale mere om den Ting; hun var overbevist om, at han aldrig vilde glemme hende mere, — hvorpaa hun tog sit Lommetørklæde frem, tørrede ham af i Ansigtet og satte hans Overskæg, der i sin Nedbøjethed illustrerede hans hele Tilstand, op igen med sin Lommekam.

Derimod kom der ikke det Punkt, da hun vilde kysse ham, og Hother indrømmede, at det var en rimelig og naturlig Straf. Han viste en begyndende stærk Selvbeherskelse ved at afslaa at drikke den halve Bajer, som hans intetanende Svigermoder tilbød ham til Aftensmaden; han indrømmede Trygve, at Spiritus i al Almindelighed var noget Juks, og at »man egentlig burde være Afholdsmand«, og viste i det hele taget saa mange Tegn paa Anger og Omsindelse, at Else dog til syvende og sidst benaadede ham og gav ham et Kys ude i Korridoren, da han gik.

»Han var saa fornuftig i Aften,« sagde Fru Hemmingsen, da Else kom ind.

»Ja, — han er nu rar,« sagde Else.

Trygve, der havde opfattet noget af Situationen, citerede lidt spydig: amantium iræ osv.

»Hvad betyder det?«

»De elskendes Vrede,« oversatte han, »er Kærlighedens Fornyelse.«

Der gik som et Stik igennem hende. »Uha nej,« tænkte hun, »Kærlighedens Fornyelse, det er det skam ikke. Gid der ikke maa komme mange af den Slags Fornyelser.

XVIII

Paa den Tid kom Jørgensen en Dag op og hilste paa sine gamle Venner. Han havde siden den ubehagelige Slutning paa Pensionatstiden kun været der en flygtig Visit, da han rejste hjem efter endt Eksamen; nu mente han, at alt var gaaet saapas i Ro, at han kunde knytte den gamle hyggelige Forbindelse igen.

Han kunde bl. a. fortælle, at nu vilde Øjeblikket være kommet, da Fru Hemmingsen kunde have faaet Legatet igen, hvis den Tanke da ikke helt havde været opgivet. Den lykkelige, gamle Besidderske af det var nu død, og der var egentlig ingen kvalificerede Ansøgere.

Han kunde i det hele taget fortælle saa mange morsomme og hyggelige Ting fra den lille By, at Fru Hemmingsen fik en hel Længsel efter den. Han var selv et Udtryk for sin By; den jævne Sindighed og Sindsligevægt, der ikke lod ethvert Indtryk løbe af med Tale og Ansigt, førte hende saa levende tilbage til de stille Gader og det rolige Torv, hvor al Hæsblæsen blev betragtet med indgroet Mistro.

Han fortalte om, at det gik ham godt, og at han ganske havde slaaet den Tanke af Hovedet at flytte til København

og begynde en Praksis der. Han havde tjent og tjente stadig godt paa en Række Byggegrunde, der ved et nyt Baneanlæg havde faaet mangedobbelt Værdi.

Selv over Else øvede Minderne fra Barndomshjemmet en vis Magt, og hun greb sig i at spørge til en eller anden Bekendt, hvis Skæbne ikke havde interesseret hende i lang Tid. Hun følte ikke den mindste Forlegenhed over for Jørgensen; snarere syntes han hende en stiltiende og forstaaende Medvider i hendes Kærlighed, der havde haft saa mange Oplevelser siden deres sidste Samtale. Og saa snakkede han saa fornuftig og kollegialt med hende om hendes juridiske Beskæftigelse, — og hun var ikke forvænt med, at andre tog den synderlig højtidelig, — saa at hun følte sig ganske smigret, og han lykønskede hende til den smukke Omtale, som hendes Kærestes Sang havde faaet i det Københavnsblad, han holdt.

»Naa — nu gaar det jo helt brillant,« sagde han til Fru Hemmingsen, medens de var ene.

Hun trak paa det og rystede lidt paa Hovedet i Anledning af Hother.

»Naa naa,« sagde han, »jeg troede, det var bare Lykke og Herlighed alt sammen. Ja, vil man se. — Men hvad, de er jo unge og har Tid til at vente paa hinanden.«

»Det kommer de ogsaa til,« svarede hun, — »men det ved jeg ikke rigtig, om Else egner sig til.«

Det havde han ingenting at svare til.

»Men Trygve!« Hun saa paa ham og rystede paa Hovedet.

»Ja det forbavser mig nu egentlig ikke,« sagde han, »for han har altid været et alvorligt Menneske, og der har været noget sært eget ved ham, — der er nu alligevel et stort Offer at bringe ved saadan en Gerning som den, han gaar ind til.«

»Offer,« gentog hun skarpt, »ja det er mig, som kommer til at bringe Offeret. Det er saamænd sandt, hvad man siger, at en Moder kan gøre alt for sin Søn, men en Søn kan ingenting gøre for sin Moder.«

»Ja, saadan kan man maaske ogsaa se det,« sagde Jørgensen. »Jeg skal i hvert Fald nok holde mig uden for det, naar jeg ved, at De er imod det; men ellers skulde det da rigtignok kun have været mig en Glæde at hjælpe ham.«

— Han blev ikke stillet paa nogen Prøve af Trygve. Denne havde andre Planer, han vilde prøve Kontorchefen. Maaske var det netop den pinlige og ubehagelige Følelse, der var ved at bede ham om en Tjeneste, som drev Trygve til det. Han var i en noget eksalteret Sindstilstand, og da han mærkede, at han nødig vilde gribe denne Udvej, tvang han sig netop til at bringe Offeret. — Han vidste, at »Gud, Konge og Fædreland« var Kontorchefens Devise, og hvis der blev taget Hensyn til disse i den Rækkefølge, som Ordene angav, var der jo en Mulighed for, at Manden kunde interesseres for Sagen.

Han gik da derop og blev lukket ind af Martin. — Denne havde i Løbet af de to Aar skudt Puppehuden af sig, — og ud var der kommen et fuldt udviklet Eksemplar af den hemmingsenske Æt, — en Kontorchef en miniature. Det ejendommelige, lidt snøvlende Tonefald, den korte, forbindtlige Latter, der bestaar af et pludseligt »Øhø!«, den hurtige Tilbagetrækning af Haanden efter en Hilsen og det derpaa følgende ængstelige Udtryk i Ansigtet, der siger: Mon jeg skulde have været for venlig!? — og andre og lignende ydre Tegn paa Fornemhed var i den skønneste Orden.

Martin var fuldt ud lykkelig. Han læste paa et Hold,

hvor der var en Greve og en Søn af en General; han blev taalt i den lille Klike i Studenterforeningen, hvortil de to hørte; og naar Greven nede i Foreningen kom ind ad en Dør, kom Generalsønnen lidt bag efter ham, og Martin lidt bag efter Generalsønnen med samme Regelmæssighed, som udmærker Planeternes Gang i Verdensrummet.

Han var ogsaa lykkelig ved sit Studium. Der cirkulerede dengang det Sagn mellem de juridiske Studenter, at en af Fagets Professorer skulde have udtalt, at Juraen ikke var en »reflekterende«, men en »refererende« Videnskab. En »refererende Videnskab« var netop noget, som Martin kunde bruge; saa og saa mange Sider lærte udenad hver Dag, det vidste man hvad var, og ingen lyttede mere andægtig end han til Manuduktørens Fortællinger om, hvor gruopvækkende det til Eksamen var gaaet den og den, der havde formastet sig til at skrive noget, som han selv havde hittet paa, i Stedet for at referere, og derved krænket »den refererende Videnskab« i dens grundlæggende Princip.

Han havde en Særegenhed: man maatte ikke gerne vide, at han var flittig. Naar han talte om sig selv, var det altid for at jamre over, at han aldrig fik bestilt noget. — Han havde nu været til Middag tre Gange i denne Uge, endvidere to Gange i Teatret og desforuden haft sin faste L'hombreaften, — han var nødt til at sove til midt op paa Formiddagen og beklagede sig til Kammeraterne over, at han ikke havde faaet Tid til at aabne en Bog. Den usigeligste Skam vilde have overvældet ham, hvis man havde beluret ham og havde set ham Time efter Time med dampende Hoved presse Datoer, Lovparagraffer og alle forhenværende Professorers »gale Meninger« ind i Hukommelseskisten for at faa Dagens Pensum lært.

Da Trygve kom ind, kastede Martin med en rask Bevægelse en Avis hen over den »Obligationsret«, som han lige havde lagt fra sig. Trygve, der havde hørt om hans Ærekærhed, maatte smile ved Tanken om, hvor tidt han selv i det første Studieaar havde foretaget en stik modsat Manøvre.

— De kom ind paa at opfriske Historier fra Rusaaret. Martin kunde ikke noksom fremhæve, hvor grønne, barnagtige og latterlig naive de var dengang. Saadan noget Vaas, som de kunde more sig med at sige i »Lux«, — det var forbavsende! Der var jo ingen af dem, der havde mindste Begreb om det, som de diskuterede, det var Pærevrøvl alt sammen!«

Trygve følte sig ilde berørt. Var der nogen, der havde Grund til at desavouere sin Fortid, saa maatte det vel være ham. Og dog følte han, at paa dens Kreditside stod netop det, som Martin her nævnede: Umiddelbarheden, Naiviteten og den friske Gaaen paa.

Han berørte Fanetoget til Estrup.

»Aa kære,« snøvlede Martin, »ja sikken en Forestilling. Jeg var med i Grundlovstoget Aaret efter, — men saa havde jeg ogsaa nok. – Nu vil jeg overlade Russerne at passe den Del af Geschäften.«

Trygve fortalte ham, at »Lux« var bleven oprettet igen med deres fælles Bekendt »Politikeren« som Formand.

»Ja jeg har nok hørt det,« sagde Martin. »Det er nok saadan en Slags radikal Indfangningsanstalt, — det er Bladet, han er ved, der staar bagved; de betaler ham formodentlig for det.«

» — Og han gløder velsagtens stadig af ærlig Indignation,« sagde Trygve smilende.

»Ganske sikkert. — Aa kære, — naar man kommer bag

ved alt saadan noget, du! — Saa, nu kommer Fader hjem.« Han tog Avisen. — »Det værste er, at man kan aldrig faa bestilt noget, man har jo hundrede Ting at passe.«

— Saa kom Trygve ind i Kontorchefens Værelse og blev anbragt vis à vis det grinende Tyrkerhoved. Hele Familien kendte gennem Fru Hemmingsens Visit Grunden til hans Besøg, men Martin havde været aldeles diskret, og Kontorchefen følte ingen Trang til at hjælpe ham paa Gled, saa at Trygve gennem nogle Minutters pinlig Tavshed og Snakken om ingenting fik Tid til at gøre sig klart, hvor liden Værdi dette Forsøg havde, naar det ikke netop blev set under Synspunktet: styrkende Selvplageri.

Endelig kom han over det og fik sagt, hvad han vilde.

Nu kunde Kontorchefen ganske simpelt have sagt Nej. Han kunde ogsaa have sagt, at han syntes, Trygve først skulde se at tænke paa at erstatte de Tab, som hans Fader havde forvoldt sin Familie, før han tænkte paa sine Forpligtelser over for fremmede Verdensdele. Naar han ikke gjorde noget af dette, men tværtimod indlod sig paa en længere Diskussion med Trygve, var Grunden den, at der var noget i dennes Forslag, der paa en generende Maade bragte Uro i det Fredens Tempel, han havde rejst i sit Indre.

Det trak saa længe ud, at Fruen kom ind og spurgte, om Trygve ikke vilde have en Kop Te med, og Samtalen fortsattes ved Bordet.

— »Misforstaa mig ikke,« sagde Kontorchefen, »jeg staar afgjort og bestemt paa Kirkens og Religionens Side,« — og han saa i Aanden Kirken og Religionen gøre et anerkendende Buk som en høflig Kirkebetjent, — »men jeg indser ikke,

hvorfor ikke en fornuftig Begrænsning her, som i andre Forhold, kan finde Sted.

Trygve mente, at Lægemissionen laa inden for den for nuftige Begrænsning.

»Nej, — det kunde Kontorchefen ikke indrømme ham. Man var inde paa et helt galt Spor m. H. t. Kristendommens Udbredelse, og det gjorde ham ondt at maatte sige, at man ganske vilde ødelægge den, hvis man blev ved paa den Maade. Den sunde Fornuft sagde en, at først maatte Handelen bane Vej for en vis Kultur.

»Jo,« sagde Trygve ivrig, »men naar nu Handelen netop ødelægger; naar de første Europæere, som de indfødte kommer i Forbindelse med, udnytter dem og misbruger dem, sælger dem Brændevin og Opium, saa er det en meget uheldig Indledning til en Mission.«

Martin kunde en Historie, der til Evidens beviste, at Missionærerne gjorde meget mere Ulykke end Købmændene. Paa en af Sydhavsøerne var en hel Befolkning bleven udryddet af Forkølelse, fordi Missionærerne havde forlangt, at de indfødte skulde gaa med Svømmebukser, der ikke kunde undgaa at være fugtige, naar deres Bærere uafbrudt for op af Vandet og ned i Vandet.

Trygve smilede og mente, at det maatte have været en ekstraordinært svagelig Befolkning.

Camilla maatte ogsaa præcisere sit Standpunkt. Hun havde en Veninde, der var henfalden til at »rende til Møder og den Slags.« Samme Veninde havde ikke desto mindre sagt om Camilla, at denne havde sagt, at Ida Petersen ikke vilde komme til Konsulens mere, fordi denne ikke vilde kende hendes Moder paa Gaden, — og naar Folk kunde nedlade sig

til at gøre saadanne Ting, kunde man deraf drage den Slutning, at Mission og den Slags var en skadelig Overdrivelse, og at man blev et stedse bedre Menneske, jo mere man holdt sig derfra.

Dette forvirrende logiske Kunststykke drejede Samtalen ind paa mere dagligdags Emner. Trygve deltog i den saa interesseret som muligt, til Trods for at hans Tanker var andetsteds, for ikke at vække unødig Forargelse ved at synes søgt og aparte.

— Pengene fik han ikke, — men det havde han som sagt heller ikke ventet.

Da han var gaaet, samlede Kontorchefen sine Indtryk i følgende Replik:

»Han minder mig i meget om min afdøde Broder; han kunde ogsaa saadan paa Tider have de mærkeligste Indfald. — Men egentlig kan jeg ganske godt lide ham, — og det er dog bedre, at et ungt Menneske har den Slags Interesser, end at han f. Eks. gaar paa Svir og bruger Penge og saadan noget.«

— — Det pekuniære Spørgsmaal løstes paa en uventet hurtig Maade. En af Studenterne i Kredsen fik en Arv, som han stillede til Disposition. Det besluttedes at anvende Pengene til Trygves Uddannelse i England, og derved blev Krisen akut.

XIX

Den lystige Flok, der plejede at samles hos Hother, saa sig nødsaget til at holde et Afskedsgilde for et af dens Medlemmer. Det er en kendt Ting, at i en saadan Klike er der næsten altid en eller anden, der kommer eller rejser eller foretager andre lignende sindsoprivende Handlinger, der sætter Kammeraterne i den Nødvendighed at give Glæden eller Sorgen et stærkt og spiritusholdigt Udtryk.

Først sagde Hother afgjort Nej og derpaa et betinget Ja. Betingelserne bestod i, at alle kvindelige Elementer skulde udelukkes fra Festen, og at den skulde foregaa under absolut rolige Former. Han havde sin Onkel mistænkt for at have inspireret de anonyme Breve, og havde sine Grunde til at irritere ham saa lidt som muligt. Han var paa dette Tidspunkt pekuniært aldeles afhængig af ham, da hver Stump af hans Arv var forsvundet.

— Aftenen kom, Gildet blev holdt, alle Betingelserne blev overtraadte, og i den mørke Stue ved Siden af Hothers Værelse sad Onkelen og skar Tænder. Hother havde Ret, han var misundelig, og denne Misundelse var lidt efter lidt mundet i et Had til Nevøen, der var ung og overstadig og havde

alle de Egenskaber, som den aldrende Faust kunde ønske sig. I den mørke Stue havde han siddet tidt og overværet Bakkanalerne fra derés mest støjende til den stilfærdigste Lystighed, — og i Aften var Maalet fuldt.

Bleg som et Genfærd dukkede han pludselig gennem Tobaksrøgen frem for Selskabet og satte et dundrende Punktum med Stokken i Gulvet. Efter at det, ikke uden Vanskelighed, var bleven opløst, kaldte han Hother ind i sin egen Stue og sagde:

»Du har en Nøgle til mit Chatol. Kom med den.«

Hother tog den op af Vestelommen og lagde den paa Bordet.

»Hvor har du faaet den fra?«

»Jeg har ladet den lave hos en Klejnsmed.«

»Naa.«

Der kom en Pause, i hvilken de sad og saa paa hinanden, begge lige blege.

»Troede du, at jeg havde glemt den Sparekassebog? Tror du, jeg gaar i Barndom!«

»Nej,« sagde Hother frygtsomt.

»Hvad troede du da?«

»— Jeg skal ikke gøre det mere, Onkel, — du maa ikke være vred, jeg skal ikke gøre det mere.«

»Bliv fra mig! — Har du Nøgle til andre af mine Gemmer?«

»Nej.«

»Lukkede du Gadedøren af efter dem, da de gik?«

»Nej.«

»Lad mig se dine Nøgler.«

Hother gav ham Knippet, Onkelen puttede det i Lommen.

»Tak. Saa kan du gaa, — ja det vil sige gaa ud af Huset. Vi to er færdige med hinanden. — Farvel.«

— Der var ikke en Stump mere tilbage af den fortræffelige Barytonist, af den lystige Selskabsmand, af den overlegne Nevø i den ynkelige Skikkelse, der græd og bad for sig og parlamenterede. Alt var forgæves. Onkelen havde kun eet eneste Svar: Vi to er færdige med hinanden. Farvel!

»Naa!« sagde Hother til sidst, »ja saa er der vel ikke andet for, men det er egentlig et lovlig stift Stykke, at du, der selv har spoleret mig, uden videre jager mig væk. Ja for det har du, Onkel.«

»Se nu at komme af Sted.«

»Nej, du skal høre dette her. Du har altid sagt, at man bare skal gøre, hvad man har Lyst til —«

»— Vaas! Du har aldrig hørt mig sige, at man »skal« noget som helst, — kender ikke den Glose!«

»Naa ja ja, saa for Pokker at man har Lov til at gøre, hvad man har Lyst til. Og naar jeg saa gør det, bare een eneste Gang, saa smider du mig ud.«

»Ja for det har jeg Lyst til nu. — Jeg moraliserer jo ikke for dig, — jeg gør dig ikke engang en Bebrejdelse — jeg siger bare: Farvel.«

»Jamen hør nu Onkel, saa kan det jo være, at du kunde faa Lyst til — at være god mod mig igen en anden Gang, — ikke —, det kunde jo da være.«

»Næppe. — Jeg kan kun tænke mig een Forandring, som jeg kunde have Lyst til endnu, og den kan jeg godt foretage selv uden din Assistance. — Men, medens vi taler om det, saa kan det ikke nytte, at du glæder dig til den omtalte Forandring, for jeg har gjort Testamente, og i det er du ikke nævnt.«

— Hother opgav ikke Ævret før efter en længere Forhandling, men Resultatet stod fast og lod sig ikke rokke. Det eneste, han kunde opnaa, var nogle smaa Lempelser; han fik Lov til at bo i sit Værelse højst et Par Dage, til han kunde faa et andet Logi, og han fik Løfte om en lille Understøttelse til at eksistere for, til han fik en eller anden Levevej.

— Da han Dagen efter dette »Afskedsgilde« i dobbelt Potens kom op til Else, havde han atter et Skriftemaal at aflægge. Der glimtede enkelte af Sandhedens Guldkorn i den rivende Strøm af Undskyldninger, Omskrivninger og forviskede Kendsgerninger, og Elses Vrede vendte sig, som rimeligt er, udelukkende mod Onkelen.

»Nu skal det netop vise sig, om vi elsker hinanden,« sagde hun. »Saa længe alting gik glat, var det ingen Sag.«

»Else,« sagde han, »jeg troede, at du vilde have jaget mig væk denne Gang. Onkel føler jeg mig ikke mindste Spor af trykket overfor, han har saamænd ikke fortjent at faa nogen Glæde af mig, og han er jo ogsaa lige glad med det. Men dig, min elskede Pige, som jeg har skuffet, — som troede, at du havde en Kæreste, der engang skulde blive en stor Mand — aa —«

Hun tog ham om begge Kinder og saa ham fast ind i Øjnene, som hun plejede, naar hun vilde sige ham noget rigtig indtrængende.

»Det skal du ogsaa blive; det skal jeg sørge for. Blot du vil blive ved at holde af mig — hører du! Det er en Prøve, som vi bliver stillet paa, dette her, — og nu gælder det at bestaa den.«

Hun bestod sin Del.

Hother fik sig lejet ind i Nabolaget, men spiste sine

Maaltider hos dem og gik i det hele taget ind under Fru Hemmingsens moderlige Forsorg. Det nærmere Kendskab til hans Affærer, som udsprang heraf, blev ingen Anbefaling for ham i hendes Øjne. Det Flaskebatteri, der udgjorde en væsentlig Del af hans Bohave, og som han mærkelig nok stedse saa Udveje til at faa ladet, til Trods for at han ikke havde Raad til at skaffe sig Mad selv, maatte give hende et mørkt Blik paa hans Fremtid, og den ligeglade Slaphed, der faldt over ham, da Sangstudierne holdt op, gjorde det mørkere endnu.

Sangen holdt nemlig helt op.

»Ser du,« sagde han til Trygve, »det er nogle dejlige Planter, de Sanglærere. Det er samme Melodonte hos dem alle sammen. Først er man saa storartet; alle de Operapartier, der er i Verden, de er udtrykkelig skrevne for en, — det er rent ovenud, — og saa, pladask, — en skøn Dag, saa bliver de ked af en uden Spor af anden Grund end, at de har faaet en ny at himle op om; — saa kan man ikke det, og saa duer man ikke til det, og saa gør man bedst i at blive Spækhøker, — for synge, det har man aldrig kunnet. Nej du, hvis man ikke har saa megen Energi, som jeg har, saa bliver man ked af det paa Halvvejen; men jeg er jo nu heldigvis udlært, saa mig kan det gøre lige meget.«

Udlærtheden skulde jo imidlertid gerne sætte sig et [illegible]
andet Spor i en Art af Virksomhed, men [illegible]
mindste Tegn til. Der var Henvisnin[illegible]
havde sunget sig Millioner [illegible]
Brovt med den ene Lini[illegible]
men der var ikke a[illegible]

Det kom til [illegible]
i den An[illegible]

Fred af Fru Hemmingsen; hun vidste hverken, hvor hun skulde ende eller begynde, dersom hun skulde korrigere paa ham. Else forsvarede ham og lod sig kun modstræbende drive fra Stilling til Stilling i Forsvaret. Men han gjorde det selv for hver Dag vanskeligere.

Hun tumlede med ham det bedste, hun kunde; hun var kærlig, og hun var streng; hun appellerede til hans Kærlighed, til hans Æresfølelse, til hans Ærgerrighed og til alle andre gode Egenskaber, der efterhaanden langsomt dunstede væk. Han kunde et og andet Øjeblik se ret frejdig paa Sagerne, naar han under Paavirkning af et tilstrækkeligt Antal Bajere kunde faa en overfladisk Lighed med sit forhenværende bedre Jeg, — men hun græd sig i Søvn hver Nat.

Og paa Ruinerne af det lykkelige Hjem vankede Trygve omkring, indesluttet og faamælt, — angest for det Øjeblik, da han maatte til at lægge sin Del af Sorgen paa Moderens Skuldre, og dog ganske klar paa, at den Vej, han gik, var den, Gud havde vist ham.

— — En Dag overraskedes de ved at se baade Else og Hother uden deres Ringe. Fru Hemmingsen turde næppe tro sine egne Øjne.

»Jeg vil sige dig noget Moder,« sagde Else til hende, »du maa [illegible] ·age det for andet, end hvad det er. Det er ham, der [illegible] ·laaet det, og det er et Bevis paa, hvor nobelt han [illegible] siger, at jeg skal ikke over for Verden være [illegible]n, saa længe han ingenting er og ingen Udsigter [illegible] mit Vedkommende betyder det ikke noget. Jeg [illegible]ke, det vil jeg sige dig.«

[illegible] dette Udslag af Noblesse skete der ellers ingen- [illegible] kom som sædvanlig, spiste sin Mad som sæd-

vanlig, hang over Else som sædvanlig, — og derfor kunde egentlig ingen rigtig indse Betydningen af, hvad der var sket.

— Else havde faaet den Ide, at de skulde mere ud mellem Folk; de sad og murede sig alt for meget inde hos dem selv. Som det første Led af disse ydre Opkvikninger fik hun Trygve og Hother med til en Aftenunderholdning og Bal, der lige i Sæsonens Slutning var arrangeret af en Studenterkomite. Hother var straks bei der Hand, og Trygve gik med for ikke ved et Skin af Pietisteri at give de andre Anledning til at skærpe deres Uvillie mod de Planer, han gik med.

Det faldt mat og uheldigt ud. Det skulde ikke opkvikke Else, at »Vaagn af din Slummer« stod først paa Programmet. Hother, der akkurat havde lært nok til at være kritisk, satiriserede over de optrædende Kunstnere, der uafbrudt anbragte Tonen paa fejle Steder i deres Svælg og Mundhule og var Umuligheder til Hobe. Trygve, der villig anerkendte, at det var en god og berettiget Fornøjelse, der bødes paa, kunde dog ikke lade være at mærke, hvor stærkt Sansen for almindelige selskabelige Fornøjelser var svækket hos ham, og kunde ikke sætte Humør i de andre.

— Medens Else fik sig en Svingom med en og anden gammel Bekendt fra Pensionatstiden, sad Hother og Trygve i en Vinduesfordybning og saa til. Talt rigtig ud med hinanden havde de to egentlig ikke i lange Tider. Hother smuttede altid behændig udenom, naar Talen nærmede sig det alvorliges Grænser, og Trygve følte over for ham en underlig Skyhed, som han slet ikke kendte over for andre.

Nu kom de her, paa det urimeligste Sted i Verden, til Akkompagnement af Dansemusik, Latter og fejende Kjoleslæb ind paa de Emner, som de stille Timer aldrig havde kunnet faa frem.

De havde begge et Par Dage før været til en Begravelse. En ung Student var druknet paa en Lysttur, og Præstens aggressive Tale ved Begravelsen havde vakt stor Opsigt.

— »Der skal meget til at faa lavet om paa Verden, du,« sagde Hother og saa ud over Salen. — »Gad vide, hvor mange af dem, som er med her, der var til Begravelsen —«

»Du og jeg i hvert Fald,« svarede Trygve tørt.

»Jo, men vi tager den jo ogsaa med en vis Ro. — Naar du hører saadan en dundrende Prædiken, sidder du saa og glæder dig over, at du er paa den rigtige Side, hvad?«

— Trygve kunde ikke faa fat paa, om Spørgsmaalet var alvorlig ment eller blot en Indledning til lidt Drilleri, og han svarede derfor ikke direkte paa det.

»Jeg glæder mig over een Ting,« svarede han, »at det ikke er mig, der er forpligtet til at tale ved saadan en Lejlighed. Hvor Herren selv har slaaet, føler jeg mest Lyst til at være ganske stille. — Men jeg glæder mig over, at der er andre, der vil gøre det, for det er afgjort, at det skal gøres.«

Til hans Forundring nikkede Hother flere Gange og gentog: »Ja, det er noget, der skal gøres.«

»Maaske vil du ikke tro mig,« sagde han lidt efter, »men jeg forsikrer dig, at den Historie forleden Dag, den rystede mig. Jeg har ikke været mig selv siden, enten der nu er noget Nervøsitet med eller hvad det er. — Man er jo nogle Asener alle til Hobe, og dersom der er en Gud til, saa kan jeg saamænd godt forstaa, hvis det hele tager en Ende med Forskrækkelse.«

— Else kom og forstyrrede dem. Hun havde en Student med, som absolut skulde skaffe en Herre til en overtallig Dame,

men Hother var ikke at bevæge til at gøre Hoveri, og hun maatte gaa med uforrettet Sag.

»Nej,« fortsatte han, »jeg har virkelig tænkt paa, at jeg maa til at revidere mine Anskuelser. — Vil du tro, naar jeg siger dig, at jeg laa den halve Nat og læste i Søren Kierkegaard —«

»Hvad skulde det være til?«

»Jo, Søren Kierkegaard har egentlig altid hørt til mine Folk. Det er Springet, du, der skal til. Man skal ud paa de 70,000 Favne Vand. — Men det er jo næsten umuligt for et moderne Menneske. Alt det, man skal tro paa, — alle disse Dogmer og alt det, — det kan man jo ikke —«

»— Hvis man vil,« sagde Trygve.

»Ja, den stikker I altid ud. Men naar jeg nu siger dig, at jeg vil, men jeg kan ikke, — saa er vi jo lige vidt.«

»Du skal egentlig bare begynde, saa gør Gud Resten.«

Hother trak paa Skuldrene.

»— Hvis du stod ved et Taarn og skulde op paa Toppen,« sagde Trygve, »saa antager jeg ikke, at du vilde springe derop. Du vilde formodentlig se, om der ikke i Taarnets Fod var en Dør, som du kunde gaa ind igennem, og om der saa muligvis ikke var en Trappe derinde. Nu staar du og stirrer dig blind paa det Taarn, som Troen og Kirken har rejst, og siger: Der kommer jeg aldrig op, — i Stedet for at se paa Døren, som er lige for Næsen af dig.«

»Aa, vær saa venlig at udlægge disse dunkle Ord.«

»Ja, de betyder blot saa meget som, at du skal begynde med at ydmyge dig for Gud, — det vil sige, ikke nøjes med at sige, at det er rigtigt at gøre det, men virkelig gøre det i Gerning og i Ord. Saa er du inden for Døren. Saa skal du

for Resten øve dig i Bøn, læse i Guds Ord og leve sammen med hans levende Menighed, og uden at du næsten mærker det, kommer du op ad Trappen i Taarnet. For hver Afsats i Taarnet vil du maaske sige: Der havde jeg ikke troet, at jeg skulde komme; for hvert Led i Kristentroen, som du faar Øjnene op for, vil du sige: Det havde jeg aldrig ventet, at jeg skulde faa Brug for at tro paa. — Maaske lader Gud dig komme op paa Toppen, maaske er der nogle Afsatser, som du ikke naar til, — det faar du lade ham om. — Men det første Skridt maa du gøre selv.«

»Ja, — hvis det var *saa* let —« sagde Hother.

»Du kunde jo probere det, selv om det er let. — Man skulde ikke synes, at det laa vor Tid, der er vokset op med Evolutionstanken, saa fjernt, at den kristne Udvikling foregaar i Kontinuitet og ikke springvis. — Men begyndes skal der jo eet Sted.«

»Jeg skal sige dig Trygve,« sagde Hother efter et lille Ophold. »Jeg er forfærdelig trykket af hele Situationen. — Jeg kan jo næsten ikke forsvare, at din Søster skal gaa og vente paa mig, — vel?«

Trygve gjorde en Bevægelse, der baade kunde betyde Ja og Nej.

»Jeg tror, det er det, der gør mig nervøs, saa at jeg har været ved at slaa mig paa Religionen. — Ja, jeg kan saamænd forstaa, at Folk i sidste Øjeblik tyer til Kristendommen som en Erstatning for de tabte Illusioner.«

»Ja, saadan skal det jo helst hedde sig,« sagde Trygve. »Kristendommen skulde være saadan en Slags Fattighus, hvor man havnede til sidst, naar alt andet er prøvet og opbrugt, og hvor vi derfor vankede om alle sammen som aandelige Inva-

lider. — Nej, den gaar ikke. Kristendommen er et Tempel, den hvælver sig over det hele Liv.«

»Tror du for Resten ikke,« vedblev Trygve forsigtig, »at noget af Nervøsiteten stammer fra for megen Spiritus?«

»Jo naturligvis kære, — men man maa jo have noget at trøste sig med. Nej, — naar man kunde blive gift og komme i en borgerlig Stilling, — eller til Udlandet, — men de Pokkers Penge!«

— Else kom tilbage igen.

»Fy, hvor I sidder og muler hele Aftenen. Kom nu med, Hother, saa kan du faa dig en Vals med Camilla.«

»Hvor er hun?«

»Ja, du behøver ikke at blive saa angest, — det er bare en Dame, der ligner hende.«

»Nej, jeg danser ikke i Aften.«

Det Blik, hvormed han havde besvaret Elses Spøg, havde virkelig været saa forskrækket, at Trygve blev helt løjerlig til Mode, naar han tænkte paa det.

XX

Den altid saa venlige Onkel Carl havde faaet saa ondt af Hother, da han tilfældig erfarede, hvorledes det var gaaet ham med Onkelen. Maaske for at opmuntre ham lidt fik han ham en Dag, da de mødtes, med ind paa en Kafé, og da denne Opmuntring viste sig særdeles virksom, mødtes de flere Gange paa den samme Kafé og havde livlige og interessante Samtaler med hinanden.

En Formiddag, — det var en Uges Tid efter Balaftenen — sad de saaledes sammen. Hother skrev Noder med sit Blyant paa Marmorbordet, og Onkel Carl sad og trak i sine Bakkenbarter med en eftertænksom Mine.

»Ja saa meget er vist,« sagde han, »at De har en meget høj Stjerne hos hende. De er Kunstner, — forstaar De, — det er noget, som Pigebørnene kan lide, — det er noget, som de kan prale med over for andre. Og naar man saa tilmed er en flot Karl, saa er der ikke noget i Vejen, hvad?«

Hother skrev videre.

»Naa, men det maa De jo nu selv om, jeg vil naturligvis ikke have noget med det at gøre. Jeg er kommen til at tænke paa det, fordi De jo engang er kommen i Huset, og

dengang gjorde jeg jo mine Observationer. — Og nu skal jeg ikke nægte, at det kunde være rart at faa Pigebarnet afsat, man er jo da hendes Onkel og har jo ligesom en Slags Forpligtelse, naar Forældrene ingenting vil gøre. — Hun er saamænd egentlig en rar Pige, der er for god til at gaa i Frø.«

Hother skrev stadig videre.

»Saadan gaar det jo næsten altid Kunstnerne,« blev Onkel Carl ved; »de har en Ungdomsforelskelse, som er rigtig brillant for dem de første Aar, men som saa bliver en Klods om Benene, naar de rigtig skal frem. Og saa vælger de noget solidt, noget, der kan stive dem af i pekuniær Henseende, — og det er udmærket fornuftig gjort af dem, ellers blev det vist snavs med Kunsten. Har jeg ikke Ret?«

»Ubetinget,« svarede Hother og afsluttede sin Tegning med en Node, der havde et overvældende Antal Linier gennem Halsen.

»De kan da ikke klage over den Modtagelse, De fik deroppe.«

»Naa—aa. Nej.«

»Nej, De skal se, — naar den første Forundring nu er lidt overstaaet. — Men bare piano, bare piano. — Og jeg er uden for det hele; jeg har bare givet et lille Pift, det skal der ogsaa nogen til. Aa — Andersen — lad os faa noget Whisky!«

Hother sukkede dybt, drak Whisky og overmalede hele Bordpladen med Noder.

»— — Hør, ved du hvad Else,« sagde Trygve samme Formiddag til hende, »jeg synes, at det efterhaanden bliver noget kedeligt og uhyggeligt noget med den uklare Stilling til Hother.«

»Det kan du jo bare lade ham og mig om«, svarede Else ganske mut.

»Ja jeg ved virkelig næsten ikke, — det ser nu noget løjerlig ud. Og han er saa uforsigtig. — Nu kommer Martin hen til mig paa Gaden i Dag og fortæller, at Hother har gjort Visit hos dem et Par Gange og vrøvlet om, at det kunde være morsomt, om han og Camilla kunde begynde at synge sammen igen. Du maa da indrømme mig —«

»— Jeg vil ikke høre det!« for Else op. »Du skulde skamme dig ved at gaa den Slags Ærinder for Moder!«

»— For Moder?«

»Ja akkurat; lad bare være at se saa hellig ud. Tror du ikke, jeg ved, at det stammer fra Moder. — Men jeg rejser ikke med hende, det er afgjort og endeligt og bestemt! Og dermed Basta!!«

Saa slog hun rigtig eftertrykkelig i Bordet for Næsen af ham og gik sin Vej.

— Med den omtalte Rejsen hang det saaledes sammen.

Da Fru Hemmingsen følte sig overbevist om, at Trygve i hvert Fald ikke vilde genoptage Studierne, hvordan det saa iøvrig kom til at gaa med hans Planer, og da hun vilde gøre et Forsøg paa at faa Else skilt fra Hother, havde hun taget den Beslutning at flytte til Provinsen igen. Jørgensen havde skrevet, at hendes Udsigter til at faa Legatet var gode, men hun maatte manifestere sine Hensigter, paa ny at blive Byens faste Indvaaner, ved hurtigst muligt at faa lejet en Lejlighed der, — og det havde hun da ladet ham besørge.

Trygve støttede denne Plan paa det kraftigste; han mente, at det vilde lette Moderen Skilsmissen, naar de daglige Forhold blev totalt forandrede. Men Else sagde et af-

gjort Nej til at rejse med. Hun følte, at det at rejse fra Hother vilde være det samme som at lade ham gaa til Bunds med det samme, og hun fandt det ganske urimeligt, at Moderen ikke skulde kunne bo i den ene By, naar det var nødvendigt for Legatets Skyld, og hun selv i en anden, hvor hun tilmed havde sin gode Beskæftigelse.

Afrejsen havde været fastsat og var bleven skudt ud; var atter bleven fastsat og saa atter ud til at skulle skydes ud, thi først i yderste Øjeblik vilde Fru Hemmingsen bestemme sig til at rejse uden at have Else med.

Den halve Flyttetilstand satte sit uhyggelige Præg paa Lejligheden. Til Trods for at alle Møblerne stod paa deres Plads, kunde man tydelig se paa dem, at de tænkte paa Opbrud, og Glassager og Porcellæn antydede den samme Hensigt ved at gøre sig det mageligt i Kasser med Hø og Savspaaner.

— Else kom hjem fra Byen om Aftenen. Hun havde fundet et udmærket Pensionat, der laa lige ved hendes Kontor, og hvor hun kunde flytte hen naar som helst. Desuden havde hun talt med sin Overretssagfører om Hother; det var ikke helt umuligt, at der ogsaa kunde blive Brug for ham paa Kontoret til Afskrivning o. l.; her var dog et lille Lyspunkt i Fremtidsudsigterne, nu skulde Sangstudierne tages op igen, og hun vilde endda have den Fordel at kunne passe paa ham endogsaa om Formiddagen. — Thi det skjulte hun ikke mere for sig selv, at det var hende, der maatte passe paa, — at det var hende, der maatte lægge Planer og sørge for, at de blev satte i Værk, — at der maatte tænkes for ham, handles for ham og sættes et helt Liv ind paa at faa noget

ud af ham, — men det, syntes hun i Øjeblikket, slet ikke var noget at betænke sig paa.

Straks efter at hun var kommen hjem, hørte hun hans Trin paa Trappen, og hun havde allerede en sørgelig Øvelse i at kende, om han nøjedes med sine sædvanlige to Ben, eller om han havde anskaffet sig flere Afstivere. Det lød saadan i Aften, og hun fik i Hast Døren til Dagligstuen lukket, for at Moderen ikke skulde mærke noget.

Han kom ind, smed sin Hat paa et Bord og sig selv paa en Kasse og sad og sukkede; men vilde paa ingen Maade ud med, hvad der var i Vejen. Først da hun havde tumlet med ham et Kvarters Tid, begyndte der at komme Liv i ham, og nu gik han pludselig over til den modsatte Yderlighed og var usædvanlig stormende i sine Kærtegn, saa at hun blev baade angest og bange for ham.

Det var en mærkelig og foruroligende Historie, hun fik at høre. Der truede dem en Fare, — noget hemmelighedsfuldt og skæbnesvangert, der kunde dræbe deres Kærlighed, men han kunde paa ingen Maade sige hende, hvad det var, ikke engang give en Antydning deraf.

Naturligvis blev hun forskrækket, og saa gik der igen et Kvarter med at tigge og trygle om at faa noget nærmere at vide og med at forsikre og bekræfte, at det ikke kunde lade sig gøre.

»Else,« udbrød han pludselig, »vil du rejse med mig til Amerika! Der kan jeg komme frem, og der kan jeg blive til noget.«

»Men kære, hvad er nu det for en Idé!«

»Jo. Derovre er der Hundreder af Sangere komne frem, som ikke kunde blive til noget herhjemme. — Om ikke

andet, saa begynder man i en Varieté, — der er lige Chancer for alle, og man er lige regnet for det. — Vi lader os borgerlig vie, og saa stikker vi af snarest muligt — over til Lykken og Rigdommen!«

Idet han omfavnede og kyssede hende og udslyngede disse Fremtidsprojekter, svimlede det et Øjeblik for hende, og hun drømte i et Sekund en Lykkedrøm, der næsten tog Vejret fra hende.

— Men Flugten var hurtig endt.

»Det vilde jeg aldrig faa Lov til af Moder,« indvendte hun sagte.

»Ja saa venter vi med at gifte os, til vi kommer derover, — der er ingen, der spørger om Tilladelse eller saadan noget; saa rejser vi bare sammen, det er der ingen, der kan forhindre os i. — Nu kommer først den Prøve, som du har talt om Else; nu skal vi se, hvor meget du kan ofre for mig. Sig Ja! Slaa nu til med det samme!«

— Nej, det kunde hun ikke; de maatte i det mindste tale om det først og se, om der var nogen som helst Rimelighed i Tanken, før hun lovede noget. Hun kunde ikke begribe, at det ikke kunde gaa herhjemme, hvis de havde lidt Taalmodighed, og hun fortalte om de Planer, hun samme Dag havde lagt. — Men han jamrede og stønnede. Her kunde han ikke blive til noget, her var alting ødelagt. Han kunde ikke være bekendt at sidde og skrive paa et Kontor, det taalte hans Anseelse som Sanger ikke, — saa vilde han ikke blive regnet for virkelig Kunstner, og alle Anmelderne vilde grine af ham. Nej, tag med, tag med!«

Til sidst fik han da ogsaa taget Modet fra Else, saa at det blev Jammer og Elendighed over hele Linien.

»Else,« hviskede han, »kunde du overleve at skilles fra mig?«

»Aa, sig ikke det, lad være med at sige saadan noget.«

»Kunde du tænke dig at følge mig i Døden, — tænk, hvor det var dejligt at dø sammen, — at se det hele forsvinde i et eneste Nu, og vide, at den anden ikke var tilbage og vilde græde over det. — Saa slipper vi for et helt Liv, der maaske ikke bliver andet end Sorg og Bryderi, og vi dør, medens vi endnu er sikre paa hinanden. — Vil du hellere det —?«

— Hvem ved, hvor langt et overspændt, nervøst og forpint Hjerte kunde have fulgt ham. Der var i Øjeblikket meget længere til Amerika, hvor der var Sorg og Besvær, end til den mørke Afgrund, hvor en forpint Sjæl vilde søge Glemsel og Stilhed.

— Men Kognaken gjorde for en Gangs Skyld en god Gerning i Verden. Som han trykkede hende tæt ind til sig, følte hun paa engang den kvalmende Duft saa stærkt, at hun var nær ved at faa ondt. Hun oversaa i et Nu, hvor plumret det Væld var, hvoraf hans Følelser strømmede frem, og al Livets sunde Modstand rejste sig mod den Forkludring, der talte igennem ham.

Hun gav ham faste og bestemte Ord for, at det var en slet Prøve paa Kærligheden at opgive det hele i Fællesskab, og hun sagde ham, at det var ikke en Mand, der elskede hende, som gjorde hende et saadant Forslag, men en villieløs og svækket Stakkel, der først og fremmest maatte bede hende om Forladelse, fordi han troede saa lidt paa hendes Mod til at tage en Kamp op.

Han sad og sank sammen, medens hun talte, og protesterede ikke synderlig.

»— Ja saa faar du bære Ansvaret for, hvad der sker, Else,« sagde han omsider og nikkede langsomt med Hovedet. »Du vil ikke leve med mig, — og du vil ikke dø med mig, — — og saa er Ulykken ikke til at undgaa.«

Han havde rejst sig og stod og støttede sig til et Bord med Øjnene heftede mod Gulvet som for at undgaa hendes Blik.

»Nu forstaar jeg dig slet ikke,« sagde hun lidt skarpt.

»Det kommer du nok til,« svarede han og nikkede igen langsomt, »du vil nok forstaa det engang. – Hvad skal jeg gøre!« raabte han pludselig op og slog ud med Haanden, — »du svigter mig, Onkel svigter mig, alle sammen svigter I mig! Naar jeg nu i det mindste kan redde min Kunst, — hvem kan saa bebrejde mig noget!«

— Det gik pludselig op for hende, hvorhen det hele sigtede, og der kom en isnende Kulde over hende.

»Jeg skal ikke bebrejde dig noget,« sagde hun, »gaa du blot derhen, hvor du kan faa Midler til din Kunst. Det gør mig ondt, at jeg ikke har haft nok til at tilfredsstille dig.«

Han kastede et usigelig bedrøvet Blik paa hende og gjorde uvilkaarlig et Skridt frem mod hende.

»Nej,« sagde hun og gik tilbage, idet hun strakte Haanden afværgende frem. »Sig nu ikke mere, — gaa nu bare, – gaa nu!«

Han gjorde nogle svage Forsøg paa at forklare og forsvare, men han fik intet andet Svar end: Gaa nu blot! — Endelig fik han da Hatten paa og kom af Sted. Else rørte

sig ikke af Pletten, før hun hørte Gangdøren lukke sig efter ham, — saa var det, som om hun vaagnede op med et Ryk. Hun hørte Trygves og Moderens Stemme inde i Dagligstuen og listede derfor ud i Trygves Kammer for at være alene.

— — I Dagligstuen udkæmpedes der samtidig en anden Strid.

Da Flytningen nu lod til at skulle blive Alvor, vilde Trygve ikke længere skjule for sin Moder, hvordan hans Sager stod. Saa mildt og saa kærligt, som han formaaede det, fortalte han hende, at alt nu vilde blive ordnet til hans Udsendelse. Han havde saa smaat haabet, at den Tid, i hvilken de havde tiet, skulde have ændret hendes Syn, men han tog fejl.

Hun bad ham i hjerteskærende Ord om at opgive det. Han var den eneste Glæde, hun havde tilbage i Verden; naar han var borte, vilde hun hellere dø med det samme, thi uden ham var Livet hende ingenting. Hun sagde, at han maatte tage fejl: det kunde ikke være Guds Villie, at en Moder, der elskede sin Søn saa højt, skulde miste ham.

Til sidst lagde hun sig trods hans Modstand paa Knæ foran ham og tog ham i sine Arme.

»Kan jeg da ikke rejse med dig?«

»Nej Moder, det kan du ikke, det er umuligt.«

»Nu har jeg lidt for dig, — og stridt for dig — !«

»Aa Moder, pin mig nu ikke mere. — Hvis jeg ikke troede, at det var mere end mit Liv, der stod paa Spil, — tror du saa ikke, at jeg blev hos dig.«

»Trygve,« sagde hun med sammenbidte Tænder, »har du ikke lært, at du skal ære din Fader og din Moder?«

»Jo, — men der er ogsaa sagt: Den, der ikke forlader Fader og Moder for min Skyld, er mig ikke værd.«

»— Aa!« udbrød hun, idet hun rejste sig og gik hændervridende op og ned ad Gulvet, — »aa Gud, hvad har jeg dog gjort, — siden jeg skal miste begge mine Børn, — begge mine Børn!«

Else havde været i Stuen under den sidste Del af Samtalen. Nu gik hun hen til Moderen, lagde beroligende sin Arm om hende og sit Hoved ind til hendes Skulder.

»Mig skal du i hvert Fald ikke miste, Moder. Nu bliver jeg hos dig!«

XXI

En Uges Tid efter rejste saa Else og hendes Moder tilbage til deres gamle Hjem. Afskeden var meget pinlig for Trygve, thi baade Moderen og Søsteren havde taget et køligt og fornærmet Udtryk paa over for ham, der gjorde ham endnu mere ondt end alt, hvad de havde sagt.

Det var ingen endelig Afsked; han vilde besøge dem, inden han rejste, thi han skulde i hvert Fald ikke af Sted før Midsommer, maaske ikke engang saa snart.

Han blev boende i det ene Værelse af Lejligheden, hvori nogle faa Møbler var bleven efterladte. De to andre Værelser blev overladte en Mdm. Olsen, imod at hun skulde sørge for hans Husvæsen.

Han var ivrig optagen af forberedende Studier. Han læste Anatomi og Fysiologi med en Manuduktør for at møde saa forberedt som muligt paa det engelske Uddannelseskursus, og det optog og interesserede ham saa stærkt, at han mange Gange ærgrede sig over, at han ikke forlængst havde skiftet Studium og ombyttet Teologien med Medicinen.

Og saa længtes han efter sin Moder og sin Søster. Der var uhyggeligt og koldt og tomt i Stuen, og han savnede hver

Time paa Dagen de to, som han aldrig havde været borte fra i de sidste fire Aar længere end een Dag.

I det rent praktiske Husvæsen burde han maaske have savnet dem allermest, — men han lagde nu ikke Mærke til, hvor slet han egentlig blev behandlet. Mdm. Olsen var »Properheden selv«, — og det havde skaffet hende Bestillingen, men Properheden bødede kun slet paa daarlig tillavet og kedelig Mad, der ikke frembød den ringeste Spisefristelse, og Moderøjet, der passede paa fugtige Sokker, hullede Sko og andre lignende Faldgruber, var mange Mile borte.

Og Trygve trængte til Moderøjet og Moderomsorgen, for han var ikke stærk. Foraaret havde bragt ham megen Træthed og Slaphed, og de stærke aandelige Bevægelser havde forgrebet sig paa Reservefonden af hans legemlige Kapital. Det gik paa Pumperne, men han tænkte ikke synderlig over det; han passede Skolen og Studierne og stolede paa, at det vilde blive bedre, naar Sommeren kom.

— Kort efter Moderens Afrejse mødte han Onkel Carl og Martin paa Gaden. Onkel Carl antastede ham og spurgte ivrig til Familien. Da han fik at vide, at den definitivt havde forlagt Residensen, gjorde han en uvilkaarlig Bevægelse med Haanden op om Næsen, som om han vilde sikre sig, at den var af normal Længde, og gav et sagte Fløjt.

»Har Hother ikke fortalt det?« spurgte Trygve med Hensigt.

»Vi har Gudskelov ikke set noget til ham i nogen Tid,« snøvlede Martin. »Det kan jo være, at han har opfattet, at han ikke er ganske præsentabel. Og har han ikke det, saa maa vi jo se, om vi kan vise ham det endnu tydeligere, end vi har gjort.«

— — Som Foraaret gik, blev Trygves Træthed tydeligere for ham selv, og den viste sig paa en foruroligende Maade. Den gamle Tilbøjelighed til at falde hen i Fantasier, begyndte at komme op igen, — nu dobbelt pinlig for ham, fordi den valgte sig hans kommende Virksomhed til Tumleplads. Han strittede imod det bedste, han kunde; men aller bedst som han sad, tog det Magten fra ham, Bogen sank i Skødet, — og naar han vaagnede, havde han gennemlevet et halvt Liv.

Tilsidst gik han til en Læge og lod sig undersøge, tilskyndet dertil af Manuduktøren, der var ængstelig over hans voksende daarlige Udseende. Han blev hos ham udstyret med en Række alvorlige Formaninger mod Overanstrengelse; han maatte vogte sig for Strabadser, baade legemlige og aandelige, — helst tage en lang Ferie, hvor der intet var, som optog ham, — kort sagt gøre det stik modsatte af, hvad han netop havde tænkt sig at gøre.

Og derfor levede han videre paa den gamle Vis.

— En Aften blev det helt galt. Han kunde ikke et Øjeblik fæstne Opmærksomheden ved sit Arbejde og sank idelig hen i Drømmetilstande, der lignede halve Bedøvelser. Nu var det Angesten for at blive syg og svag og derved forhindret i at komme af Sted, der optog ham mest, og alle de skiftende Billeder viste ham, slæbende sig af Sted i et fremmed Land, selv syg og elendig mellem alle de syge og elendige, som han var kommen for at hjælpe.

Der var begyndt at dukke Tvivl op hos ham, om han var sikker paa sit Kald. Saa længe Kampen stod paa med Moderen, var han bleven forceret frem af den; nu, da den var endt, fik andre Overvejelser Raaderum. — Var det ikke det gamle Fantasteri, der havde taget en ny Form og fortættet sig

til Ærgerrighed? Var det dog ikke sin egen Ære, han søgte! Som en Mare hvilede paa ham Tanken om de mange Gange, han havde udmalet sig sin Død i et Hedningeland, vidnende om sin Tro baade i Ord og Handling, og om det herlige Eksempel, han derved havde givet.

— Havde han opgivet et Studium af Frygt for at nære denne Forfængelighed, maatte han da ikke saa meget mere opgive det Kald, hvortil den reneste Selvhengivelse maatte fordres?

— Han sad den Aften og ledte efter et eller andet i sin Bordskuffe, og der faldt ham da mellem Hænder det Papir, paa hvilket hans Moder havde skrevet den første Morgenhilsen og Velsignelse til sin egen elskede Dreng.

Han kom i stærk Bevægelse ved de Minder, den vakte. Alt, hvad hans Moder havde været for ham, stod saa lys levende for ham; hvert lille Træk af Opofrelse og Ømhed stod klart belyst i hans Minde, og han udbrød uvilkaarlig: »Aa Moder, — hvor har du dog kæmpet!«

Det blev ham for første Gang klart, at der ogsaa var nogen Anger over for Moderen i det Tryk, der hvilede paa ham. Han kunde ikke komme bort fra hendes knælende Skikkelse, der klyngede sig til ham, og han var nu angest ved at tænke paa den Sikkerhed, hvormed han havde talt om at forlade Fader og Moder for Herrens Skyld. — Sæt, at han nu dog havde tænkt mest paa sig selv!

Han vidste godt, at han selv maatte bære Ansvaret for sin Handlen, og at han ikke kunde forlange at blive ledet i Blinde. Men denne Knude syntes ham at være knyttet saa haard og saa indviklet, at hans Bøn blev til et Nødskrig om at faa vist en Vej, som han turde betræde med Sikkerhed.

— — Det blev en urolig Nat. Der buldrede og larmede Jernbanetog gennem smalle og endeløse Tunneller; det myldrede med Mennesker, der raabte og skreg og kæmpede. Han klatrede op ad Skrænter, der tog Vejret fra ham, pressede sig gennem urimelig smalle Aabninger og blev spærret inde i Rum, der langsomt lukkede sig om ham.

Og naar han saa vaagnede med et Gisp og mærkede Nattens rolige og tavse Virkelighed om sig, hamrede Hjertet, saa at han maatte presse Haanden ind mod Siden.

Han følte sig saa syg næste Morgen, at han blev liggende. Mdm. Olsen var højst ulykkelig, men haabede nok, at kunne faa ham paa Benene ved Hjælp af en »Urtesmørelse, der bragte saadan en storartet Ro i Nerverne.«

— Urtesmørelsen hjalp ikke. Næste Nat laa han i de vildeste Feberfantasier, og om Morgenen fandt hun da paa, at det ikke kunde skade at hente en Læge. Denne sagde straks: Lungebetændelse og saarede Mdm. Olsen dybt, dels ved at erklære, at hun ikke kunde passe Trygve, og at han maatte paa Hospitalet, og dels ved at erklære »Urtesmørelsen« for mere tjenlig til Brug for Fedtlæders Fodtøj end for Mennesker.

Da hun hørte til ham paa Hospitalet om Aftenen, stod det endnu ringere til, og hun fik Besked om straks at hidkalde hans Slægtninge, hvis han havde nogen. Telegrafen laa langt uden for hendes Horizont, og da hun endelig ved Hjælp af Vadskerkonens Søn i Kælderen fik sat et Brev sammen, var det saa forvirret i Stil og Bogstavering, at ingen kunde blive klog paa, om det var hende selv eller Studenten, der var paa Hospitalet, om han eller hun var død eller haabede at komme sig med det første, — men det gav dog saa megen Besked, at der var noget alvorligt paa Færde. Da det derpaa havde

tilbragt det meste af 24 Timer i Drengens Lomme, fandt det endelig, at det var paa Tide at komme af Sted.

Den langsomme Forretningsgang bevirkede, at Fru Hemmingsen først sad ved Trygves Seng, da Krisen var overstaaet, — da han kunde tage hendes Haand og smile mat til hende. — Det gik rask og jævnt frem med ham, og da han kom ud fra Hospitalet og flyttede hjem, saa Mdm. Olsen sig degraderet til sin rette Plads og henvist til Omsorgen for Vinduesruder og Vandspande, medens hans Moder gik og puslede om ham som i gamle Dage.

I al den Tid blev Fremtiden ikke berørt mellem dem. Han var mere uklar end nogensinde og nænnede ikke at tale om den, og hendes Omkvæd paa alt var: Se nu blot at blive rask. Else var kommen til København nogle Dage efter Moderen, men lod til at befinde sig mindre vel der; hun boede paa et Hotel, da der ingen Seng var til hende i Lejligheden, og med Undtagelse af Spadsereturen fra og til Hotellet vovede hun sig ikke uden for en Dør.

Det var Meningen, at Trygve skulde følge med dem tilbage og faa den nødvendige Rekreation i den kraftige jydske Luft. Men det viste sig, at det var baade ham og Else magtpaaliggende, at Moder og Søster rejste først og lod ham følge en otte Dages Tid efter, og til Trods for, at Fru Hemmingsen ikke fattede hverken den enes eller den andens Grund, gav hun efter.

Trygves Grund var den, at Kammeraterne i Studentermissionskredsen indtrængende havde opfordret ham til at faa et almindeligt Lægeskøn over, hvor vidt han egnede sig til Udsendelse eller ikke, og dette kunde han bedst faa i Orden, naar hans Moder ikke var i Byen. Det faldt ud til, at han paa

ingen Maade maatte rejse, og dermed traadte alle personlige Ønsker og Motiver tilbage for den Kendsgerning, at Gerningen ikke kunde bruge ham.

Da han havde faaet sundet sig lidt oven paa den Nyhed, fik han et Dobbeltbrev fra Else og Moderen. Else skrev:

»Kære Trygve.

Jeg antager nok, at du gættede, hvorfor jeg ikke vilde have dig hjem med straks; men har du virkelig været dum, saa bliver du klog nu. Du har naturligvis læst Moders Brev først, og saa er jo Sagen bleven inkamineret, — som vi Jurister siger, og jeg skal ikke trætte dig med lange Indlæg. Blot det, at af alle storartede Mennesker paa denne taabelige Jord er han det mest storartede. Han siger ganske vist noget ganske lignende om mig; men han er nu ikke saa stor en Menneskekender som jeg. Var jeg blot Tiendedelen saa hensynsfuld, selvforglemmende — kort sagt »storartet«, saa havde jeg nok.

Hvad Sagens Realitet angaar, skal jeg blot anføre følgende til Orientering for dig, hvis du skulde synes, at Verden pludselig staar paa Hovedet. Det er in confesso, at der er en Kærlighed, der skyder sig, drukner sig, følger til Verdens Ende, lader sig alting byde og er tilfreds med at tigge sig frem. Den kan jeg ikke med. Det er meget muligt, at du har Ret i, hvad du tidt har sagt, at jeg egentlig er en ganske verdslig Natur, og dersom det er Verdslighed at ville føle Ro, Tillid og Tryghed til den, man skal leve sammen med og at føle en lille Smule fast Grund under Fødderne i forskellige Retninger, — saa er jeg det. Men jeg kan ikke andet. Et Liv i en saadan Kamp, som den jeg maatte føre paa et Tids-

punkt, som du kender, vilde rive mig op, saa at jeg gik til Grunde. Og dermed er Sagen paadømt, og der er ingen Appel.

Vær saa god at besørge mig den paa vedlagte Seddel noterede Handskekommission, — jeg mærker, at jeg er bleven noget forvænt i København. Har du ikke Plads til saa store Masser, saa maa du tage en ekstra Kuffert med. De ti Kroner, du laante af mig, eftergives dig herved af din højmodige Søster.

P. S. Er det alligevel ikke mærkeligt, at jeg paa den Maade skulde faa Brug for min juridiske Uddannelse. Det er ganske sikkert ingen Skade til, naar en Kone kan hjælpe sin Mand i hans Forretning.« —

— Da Trygve var færdig med dette Aktstykke, greb han med en vis Begærlighed Moderens Brev med den stive Haandskrift og den forvirrende Blanding af gotiske og latinske Skrifttegn.

»Min egen Dreng.

Else har nok fortalt om sit eget. Hvad mon du dog siger, jeg er glad ved det, kan du nok forstaa. Legatet fik jeg altsaa ikke; det var ham den hovne P. Petersen paa Torvet, han har aldrig kunnet lide din Fader. Enkefru Thorup fik det, og hun trænger til det, det Skind, som er lam i den ene Arm.

Nu skal du høre Trygve, hvad jeg har tænkt. Vil du bare blive eet Aar hjemme hos os, saa maa du faa Lov at rejse ud til det, du ved nok. Min kære, kære Dreng, den Dag, da jeg fik det skrækkelige Brev, saa vidste jeg ikke, om du var død eller levende. Men saa bad jeg om, at du maatte

være levende, for saa vilde jeg ikke holde længere paa dig eller gøre dig ked af det. Jeg har maaske holdt alt for meget af dig og været alt for stolt af dig, — men det kan jeg nu ikke gøre ved. Derfor skulde jeg maaske prøve det, men nu ved jeg, at jeg har dig kun som et Laan af Gud. Alt, hvad vi har af godt i Verden, det har vi kun paa den Maade, det talte Provst Andersen saa nydeligt om i Søndags.

Saa, nu ved jeg, at du bliver glad, og saa vil jeg ogsaa være glad, og et Aar er jo ikke nogen lang Tid. Men du maa blive rigtig rask først.

Jørgensen ser, at jeg skriver. Han siger, at jeg skal hilse dig og sige, at du aldrig maa spekulere paa, hvor du skal faa Penge fra, for han kan laane dig. Han kan godt lide dig, og det er der nok flere end ham, der kan.

Saa ses vi med Guds Hjælp paa Mandag.

Et Kys fra din egen gamle

Moder.«

XXII

Den Morgen, da Trygve skulde rejse, var han kommen lidt sent paa det og løb ned i den første nogenlunde propre Kælder, han saa, for at faa en Kop Kaffe. Der var en Vært, der mente om sig selv, at han var paaklædt, og støttede denne Mening til et Minimum af en Vest, der hang som et Par smalle sorte Striber paa Yderkanten af hans skjorteklædte Overkrop, — der var et drivvaadt, nyvadsket Gulv, og der var et lille vaklevorent Bord i et Hjørne, hvor Trygve nedlod sig.

Da Værten var kommen sig af sin Forbavselse, — han kunde ikke spile Øjnene op, thi de bestod kun af et Par smalle Revner i en uhyre, rød Fedtmasse, — over at Trygve talte om noget saa lidt flydende som Smørrebrød, lykkedes det ham at fremtrylle en Kop Kaffe og en Brioche, og det gik Trygve da i Gang med.

Fra sit Hjørne kunde han se ind i et Sideværelse, hvor Solen spillede muntert ind gennem et klart Gardin. Der stod en Sofa, og i den sad et Par Venner. Den ene var stor og svær og lignede en Pranger, han havde en umaadelig lang brun Frakke paa, der var saa snæver, at den leddelte

ham ved Knapperne som en kæmpemæssig Larve. Han sad med Armene om Skulderen paa Vennen, der var ganske skakmat efter Nattens Anstrengelser og svarede ham med en næsten grædende Stemme.

»Nej hør nu,« sagde den brune, »hvad skal du nu gaa for. Nu sidder vi saa godt.«

»Jeg vil hjem og sove,« klynkede den anden. Han sad saaledes, at Trygve ikke kunde se ham, men han kendte straks Hother paa Stemmen.

»Jeg skal komme over og klappe ad dig,« sagde Prangeren, »jeg skal til Kolding om en Uge, saa skal vi sla' et ordentligt Slag sammen. Det er et nydeligt Sommerteater, de har derovre, — og de forstaar at lave en Bøf — det er Sager mit Lam!«

Bøf lod ikke til at være det, som Hother interesserede sig mest for. Inden Trygve havde faaet overmandet Briochen, kom han krybende gennem Stuen og forsvandt uden videre Formaliteter ud af Døren.

Trygve havde rejst sig og stod og saa gennem Vinduet efter ham. Værten stod ved Siden af.

»Aa,« sagde Trygve halvt ved sig selv, »— er han nu saa reduceret!«

»Reduceret!« gentog Værten. »Kan De ikke se, at han har en splinterny Overfrakke paa.«

— Trygve kunde ikke ryste det Indtryk af sig, som dette Møde havde gjort. Det forfulgte ham paa hele Jernbaneturen gennem Sjælland og Fyen. Han saa for sig, hvorledes Hother vilde tumle sanseløs af Sted gennem Tilværelsen med hver Evne degenereret, med hver Stump af Selvkritik

umuliggjort og med hver Glæde ødelagt, uden den, der hver Gang skulde købes med et hævnende Tilbageslag.

Og han saa videre. Han saa det Selskab og de Om givelser, som denne vilde komme til at færdes i, hvor Lune var ensbetydende med tre Bajere, Vid med seks og Fest med tolv. Hvor Venskab var Spiritus, Samtale Spiritus, Hvile, Forfriskning, hele Livet — og Døden med Spiritus.

Og han saa videre, ud over det smilende Land, der ilede forbi paa begge Sider af Kupévinduerne. Hvor Fattiggaardene fortalte deres rystende Brændevinshistorier, hvor Smudset og Elendigheden rugede over saa mange skæve, straatækte Rønner, hvor Brændevinen var Hvile, Forfriskning, Liv og Død. Og han tænkte paa alt, hvad han havde set i Mdm. Bensens Nabolag. Den haabløse, hulkindede, dødblege Fattigdom, hvor intet var struttende og fedt uden Værtshusholderskens Pølsearme og Beværterens Flæskekinder. Paa den fortvivlede Kamp for Arbejde og Løn, fortvivlet, fordi Fjenden slet ikke var i den daarlige Samfundsordning, hvor man søgte ham, men i den Flaske, der var det uundværlige Kælebarn.

Og han tænkte paa de dannede Klasser, hvor Drik ganske vist aldrig er Døden, fordi de kan skaffe sig en anden, pæn Sygdom til at vikariere paa Dødsattesten. Paa Selskaber, hvor veltrænede Middagsherrer ved Likøren forarges over den simple Mands Mangel paa Maadehold. Paa Fædre, der er hemmelig stolte over deres Podes første Kunst: at kunne bære en let, lille Rus med Anstand, og paa de overfyldte Drankerasyler, der viser den sidste Kunst frem: at kunne smugle og liste Portvinsflasken ind trods Opsyn og Vaagekone og Æresfølelse. Paa alle de Rigsdagsmænd, der

skinner af Frisind og Humanitet, naar det gælder Folkets helligste Ret: Retten til at drikke sig fuld.

Og først og sidst paa den grænseløse Uvidenhed, hvori det hele Samfund er ved at raadne op. Paa Overtroen om den mægtige Kong Alkohol, i hvis Rige der er Styrkelse, Forfriskelse, Livsglæde og Foryngelse, — paa de Hundreder af dumme Spørgsmaal, han som Afholdsmand maatte svare paa, hver Gang der var Tale om, hvad Spiritus egentlig er.

— Og paa den lange Jernbanetur modnedes da den Tanke, der langsomt havde vokset sig frem. Han vilde begynde for Alvor at studere Medicin for med Fynd at kunne slaa til Fjenden i hans mange Lejre, og tage en hæderlig Plads i den Opmarsch, der var begyndt mod Kong Alkohol.

— — Han skulde skifte Bane to Gange i Jylland, og efter den sidste Skiften kom han til at sidde i Kupé sammen med en Herre, hvis Ansigt han syntes at skulle kende. Han saa paa ham og saa paa ham, og alle tænkelige Kredses og Begivenheders Herrer maatte frem til Revue, men han hørte ikke hjemme nogetsteds. Da de blev alene i Kupéen, rykkede Trygve hen lige over for ham.

De holdt ved en Landstation, og der traf den fremmede en Bekendt, en jovial og gemytlig Landmand, der raabte op og gjorde Kommers.

»Hvor mange Alen Foredrag skal du nu holde i Aften? Hvem er det nu, der skal have sig en Overhaling?«

Den fremmede nævnede Navnet paa en Stationsby.

»Aa de arme Mennesker, — man burde egentlig teletonere derhen og advare dem. Naa, nu skal jeg hjem og have mig en Opstrammer; jeg bliver altid saa underlig nøgtern af at snakke med dig. Farvel du gamle.«

Da Toget atter satte sig i Gang, havde Trygve fundet det søgte. Idet han saa de to Mænd sammen, kendte han Gæsterne fra »Lux« Foreningsskovtur, den ene, der havde givet en Bolle Punch, og den anden, der havde holdt Talen om »Vejen til Filistæa«.

Han tiltalte den fremmede og spurgte, om han kendte ham.

»Nej jeg gør virkelig ikke, men jeg gør ogsaa Bekendtskab med en urimelig Mængde Mennesker mellem Aar og Dag.«

Trygve nævnede nogle Biomstændigheder.

»Jo, nu husker jeg det godt. Ja vel. Det var Dem, som kom op til mig paa Altanen og gjorde Vrøvl over min Tale, — og var ved at dumpe ned. Jo, nu er jeg med. — Naa, det var nu heller ikke pænt af mig at drille dem med den Filistæahistorie.«

»Jeg har tidt tænkt paa Dem.«

»Ja jeg har saamænd ogsaa haft Grund til at tænke paa den Aften, for da var det nok, at min Monomani begyndte at vise sig.«

»Saa —?«

»Jo, nu skal De høre. De ved maaske, at den Mand, der skrev »Bogen om Snobberne«, fortæller om sig selv, at han til sidst blev helt monoman: han saa Snobber alle Vegne, hvor han vendte sig hen. Og noget lignende gik det mig. Da jeg først fik rigtig fat i det Ord: Filister og skulde til at se, hvad det indeholdt, saa myldrede Filisterne op om mig paa alle Sider, saa hele Verden blev en stor Filisterrede. — Den Gang jeg holdt Talen, troede jeg endnu, at Ungdommen

ikke kunde være filistrøs; det Standpunkt er jeg langt over nu. Man kan være Filister allerede, før man kan gaa ene.«

»Maa jeg efter fire Aars Forløb atter kræve Dem til Regnskab for Deres Brug af Ordet?« spurgte Trygve smilende.

»Gerne. Ser De, først har vi Petitfilisterne, der drukner i det daglige Stræb og alle de smaabitte Interesser til en Værdi af ti Øre. Og ved simpel Multiplikation af dette Beløb med et voksende Tal, kommer vi til Korpusfilisterne, der drukner i Millionerne, og akkurat er en Million Gange hverken værre eller bedre end de andre. Saa har vi Embedsfilisterne, lige fra de bitte smaa, der posterer Toøren, som de har givet ved Døren, fem Gange i deres Regnskab, til de kæmpemæssige, der streger hele Verdensrummet af til en stor Protokol. Saa er der Kunstnerfilisterne, der lader, som om det er uafviselige Idealkrav, der driver dem frem, medens det i Virkeligheden er deres eget lille Jeg, det hele gælder, — saa er der de politiske Filistre, gejstlige Filistre, videnskabelige Filistre, Nydelsens Filistre —«

»— Tak,« afbrød Trygve, »maa jeg saa ikke hellere høre, hvem der ikke er Filistre. Det er nok vanskeligt at undgaa det Navn.«

»Umaadelig vanskeligt. Men jeg skulde næsten tænke, at dersom jeg traf en Mand, der udførte en Handling, som han ingen Fortjeneste kunde have ved, men kun Tab, heller ingen Ære, men kun Utak, og heller ingen Fornøjelse, men kun Ærgrelse, og som dog udførte den, fordi den skal udføres, — saa vilde selv jeg betænke mig paa at kalde ham for Filister. Nu kan De selv dømme om, hvor mange af den Slags Folk og af den Slags Handlinger, der er i Verden.«

»Ak,« sagde Trygve, »hvem staar for den Dom!«

»Nej det skal De have Ret i. Men nu har jeg sat Vejviseren op, saa maa De selv om at hitte Vejen.

— — — Endnu en Station, hvor den fremmede tager Afsked, og saa gaar det mod Barndomshjemmet.

Den stærke Fart begynder at sagtnes, thi nu gaar det op ad Bakke. Den lystige, rhytmiske Melodi fra Vognhjulene bliver til nogle anstrengte, astmatiske Knæk; man ser uvilkaarlig ud af Vognvinduet og ser den sorte Skygge paa Randen af Gennemskæringen glide langsommere og langsommere forbi. Den, der kører her første Gang, maa tro, at Maalet ligger helt oppe paa Toppen af et Bjerg, saa lang Tid tager det om at komme til Vejrs. — Og saa ligger Maalet pludselig for Fødderne af en.

Thi se, Bakkerne viger til Side, og der ligger Fjorden, spejlklar og stille med den lille By i sin venlige Favn. Og med et Jubelskrig piler Toget ned mod Banegaarden.

— Trygve læner sig ud af Vinduet. — Der er Elses Straahat, og der kommer Jørgensen ud af Ventesalsdøren. — Men hvor — —?

— Staar der ikke en helt ude paa den yderste Spids af Perronen — under Halvtaget paa Vareskuret — —? Jo der gør!

Der er Moder!!

H. TH. RÜTZEBECK

VED HOKSØR FJORD

EN FORTÆLLING FRA EN LILLE BY

Det gør godt at læse en Bog som »Ved Hoksør Fjord« mellem de mange Sjæleoptrævlings-Fortællinger og erotiske Studier, der forlægges mellem Aar og Dag. Det er en Fornøjelse at se, hvor sundt dens Forfatter ser paa Mennesker og Forhold, med hvor fornøjeligt et Lune han kan skildre en Smaabys provinsielle Fysiognomi og hvor kont han kan tegne dens landskabelige Omgivelser uden at jage efter Originalitet, men absolut paa sin egen Maade. Hr. Rützebeck ejer noget af Herman Bangs Evne til af Smaating at danne sig et Skøn over et Menneskes store Handlinger. Han har ogsaa lært af Henrik Scharling hvorledes man kan være Realist uden at blive raa, og han ejer ikke saa lidt af Sophus Bauditz Elskværdighed. Der er i hele Bogen ikke et eneste plat Sted, og dog faar man omhyggelig og god Besked om alle Personers baade Fortid og Nutid.

Bogens største Fortrin er dens letglidende Fortællemaade, der i høj Grad vidner om Forfatterens Kultur. Og hvor levende staar ikke flere af Personerne i den lille Handling. Baade Organist Thorsen, der har afbrudt en gryende Verdensberømmelse, for at dyrke Sandheden i den lille Smaaby, og hans Bælgetræder Jensen, der er baade Hundes og Menneskers Ven, og som ved Siden af sin kirkelige Stilling løber Ærinder for Byraadet og triller om med en lam Mand, er saa levende opfattet, at de ofte træder ligesom ud af Rammen i Bogens Billede. Udmærket er Skildringen af Byens Ungdom, baade de fintegnede Profiler af de unge Piger og de mere haandfaste Portræter af de giftefærdige Mænd.

»Ved Hoksør Fjord« er da en Bog, som fortjener en stor Læsekreds. Den er i Ordets gode Forstand en Solstraalefortælling, og den er præget af et Lune, som ikke er almindeligt hos vore Forfattere. *(»Vort Land«.)*

DEN DANSKE SOMMER

EN FORTÆLLING OM EN FERIE

En munter, frisk og ung Bog, der er gennemtrængt af et frejdigt, dansk Feriehumor og i mangt og meget er et Sidestykke til »Nøddebo Præstegaard«. Hr. Rützebeck skildrer en københavnsk Feriekoloni, hvor moderne Kunstnere, emanciperede Lærerinder, glade Studenter, fornøjelige, unge Piger og graadige Ferieborn tumler sig i den herligste Blanding. Navnlig taler de brillant. I et Par Repliker har vi Personerne lyslevende for os. Det er ikke lutter Feriesolskin altsammen. Skyer trækker op, og der bliver adskillige Graavejrsdage. Men tilsidst skinner Solen igen paa onde og gode, og Læserne skilles nødigt fra de elskværdige Mennesker. Perlen blandt dem er en lille, københavnsk Grossererdatter, der har været paa Askov. Hvis dette er Skolens Skyld, burde alle københavnske Grossererdøtre en Tur paa Højskole. Forfatteren retter mange Smaahib til højre og venstre, og disse er ikke de mindst oplivende Partier af Fortællingen.

(»Folkelæsning«.)

